

**Predhodno vrednotenje in
celovita presoja vplivov na
okolje
z dodatkom za varovana
območja
(Natura 2000)
za
Operativni program za
izvajanje Evropske
kohezijske politike 2014–
2020**

**DODATEK ZA VAROVANA OBMOČJA
(končno gradivo)**

Ljubljana, 11. 11. 2013, dop. 24. 1. 2014, 30. 7. 2014

REPUBLIKA SLOVENIJA
**SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO**

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj
Kohezijski sklad
Evropski socialni sklad

Naročnik:

Republika Slovenija, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

Skupina izvajalcev:

MK projekt, d.o.o.
kot vodilni partner

Bojan Radej
kot podizvajalec

Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta
kot konzorcijski partner

Aquarius ekološki inženiring d.o.o. Ljubljana
kot konzorcijski partner

Številka pogodbe:

MK PROJEKT-941710-943010-760710-760910-694010-696410-12-MD

Vsebina:

Dodatek za varovana območja (Gradivo za pridobitev mnenja o ustreznosti)

Nosilci priprave (člani skupine izvajalcev in sodelavci):

AQUARIUS d.o.o. Ljubljana: mag. Martin Žerdin, univ. dipl. biol.; Natalija Libnik, univ. dipl. biol.; Leonida Šot Pavlovič, univ. dipl. biol.; Lea Pačnik, univ. dipl. biol.; Mojca Vrbajnsčak, univ. dipl. biol.;

Ljubljana, 11. 11. 2013, dop. 24. 1. 2014, 30. 7. 2014

Avtorji Dodatka za varovana območja:

Izvajalec: AQUARIUS d.o.o. Ljubljana
Cesta Andreja Bitenca 68
1000 Ljubljana

aquarius
Ljubljana

Direktor: mag. Martin Žerdin, univ. dipl.
biol.

Odgovorni nosilec: mag. Martin Žerdin, univ. dipl. biol.

Sodelavci: Mojca Vrbajnsčak, univ. dipl. biol.
Natalija Libnik, univ. dipl. biol.
Leonida Šot Pavlovič, univ. dipl. biol.
Lea Pačnik, univ. dipl. biol.

VSEBINA:

1	<i>Ime in kratek opis programa</i>	1
2	<i>Podatki o programu</i>	2
2.1	Celoten prostor ali območje, ki ga program obsega	2
2.2	Določitve namenske rabe prostora, njen obseg in usmeritve, razmestitve dejavnosti v prostoru ali prostorske usmeritve in prostorski obseg vseh načrtovanih posegov v naravo	3
2.3	Velikost in drugi osnovni podatki o vseh načrtovanih posegih v naravo	4
2.3.1	Opis Operativnega programa	4
2.3.2	Uvrstitev posegov po Pravilniku o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov v naravo na varovana območja	34
2.4	Predvideno obdobje izvajanja programa	35
2.5	Potrebe po naravnih virih	35
2.6	Predvidene emisije, odpadki in ravnanje z njimi	36
3	<i>Podatki o varovanih območjih</i>	37
3.1	Varstveni cilji varovanega območja, ki prispevajo k ohranitveni vrednosti območja	37
3.2	Prikaz varstvenih, varovanih, zavarovanih, degradiranih in drugih območij, na katerih je zaradi varstva okolja, ohranjanja narave, varstva naravnih virov ali kulturne dediščine predpisan drugačni režim	39
3.3	Povzetek veljavnih pravnih režimov na varovanih območjih ali njihovih delih, podatki o pridobitvi naravovarstvenih smernic oziroma strokovnih podlagah in stopnja upoštevanja plana	50
3.3.1	Pravni režimi in varstvene usmeritve	50
3.3.2	Podatki o pridobitvi naravovarstvenih smernic in strokovnih podlag	54
3.4	Prikaz območij dejanske rabe prostora	55
3.5	Vrste in habitatni tipi, za katere so bila območja Natura 2000 določena, vključno s podatki navedenimi v SDF obrazcu za podatke o Natura 2000 območjih	58
3.6	Načrti za upravljanje varovanih območij narave in usmeritve, ki izhajajo iz njih	58
3.7	Opis obstoječega izhodiščnega stanja varovanih območij narave	59
3.8	Ključne značilnosti habitatov ali vrst na območju	63
3.9	Podatki o sezonskih vplivih in vplivih naravnih motenj na ključne habitate ali vrste na območju	64
4	<i>Podatki o ugotovljenih vplivih in njihovi presoji</i>	68
4.1	Opredelitev ugotovljenih škodljivih vplivov posega v naravo na varstvene cilje posameznih varovanih območij in njihovo celovitost ter povezanost, vključno s kumulativnimi vplivi	68
4.2	Ugotovitve v primeru preveritve alternativnih rešitev, navedba preverjenih rešitev in razlogi za izbor predlagane rešitve	82
4.3	Razlaga o možnosti omilitve škodljivih vplivov z navedbo ustreznih omilitvenih ukrepov in razlogi za konkreten izbor omilitvenega ukrepa	84
4.4	Določitev časovnega okvirja izvedbe omilitvenih ukrepov, navedba nosilcev njihove izvedbe in način spremljanja uspešnosti izvedenih omilitvenih ukrepov	91
4.5	Navedba morebitnih načrtovanih ali obravnavanih pobud za ohranjanje narave, ki lahko vpliva na bodoče stanje območja	92
5	<i>Navedba o virih podatkov oziroma načinu njihove pridobitve in uporabljenih metodah napovedovanja vpliva in presoj</i>	93
5.1	Literatura in drugi viri	93
5.2	Zakonodaja	94
5.3	Uporabljene metode	94
6	<i>Navedbe o izdelovalcih poročila in morebitnih podizvajalcih</i>	96

PRILOGE

Priloga 1: Natura 2000 območja

Priloga 2: Zavarovana območja

1 IME IN KRATEK OPIS PROGRAMA

V Dodatku za varovana območja z dne 11. 11. 2013 je bil presojan predlog Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike 2014 – 2020 - osnutek, z dne 12. 9. 2013. Naknadno je bila izvedena dopolnitev Okoljskega poročila z Dodatkom za varovana območja, v kateri je bila presojana nova verzija Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike 2014 – 2020, z dne 20. 1. 2014. V dopolnitvi je bilo upoštevano tudi Mnenje MKO o ustreznosti Okoljskega poročila z Dodatkom (št. 35409-318/2013/30). Pričujoča verzija dodatka za varovana območja je pripravljena po javni razgrnitvi, ki je potekala med 7. 3 in 11. 4. 2014, v njej je upoštevano sledeče:

- Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike 2014 – 2020, datirano 24. 4. 2014, prejeto po e-pošti dne 13.5. 2014;
- pripombe javnosti, prejete v času javne razgrnitve;
- Mnenje MKO o ustreznosti dopolnjenega Okoljskega poročila in Dodatka za varovana območja (št. 35409-318/2013/45 z dne 27. 2. 2014);
- Mnenje ZRSVN o ustreznosti dopolnjenega Okoljskega poročila in Dodatka za varovana območja (št. 8-II-405/6-O-13/TK z dne 19. 2. 2014).

Cilji OP-EKP so zasnovani v skladu z naslednjimi tematskimi cilji iz Uredbe o EU skladih skupnega strateškega okvira:

- krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij,
- povečanje dostopnosti do informacijskih in komunikacijskih tehnologij ter njihove uporabe in kakovosti,
- povečanje konkurenčnosti malih in srednjih podjetij,
- podpora prehodu na nizkoogljično gospodarstvo v vseh sektorjih,
- spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter preprečevanja in obvladovanja tveganj,
- varstvo okolja in spodbujanje učinkovite rabe virov,
- spodbujanje trajnostnega prometa in odprava ozkih grl v ključnih omrežnih infrastrukturah,
- spodbujanje zaposlovanja in mobilnosti delovne sile,
- spodbujanje socialnega vključevanja in boja proti revščini,
- vlaganje v spretnosti, izobraževanje ter vseživljenjsko učenje in
- izboljšanje institucionalnih zmogljivosti in učinkovita javna uprava.

Tematski cilji so v OP-EKP oblikovane v prednostne naloge – prednostne osi, ki so značilne za vsak sklad skupnega strateškega okvira posebej. Presojani so vplivi tistih prednostnih osi, za katere je bilo v fazi vsebinjenja Okoljskega poročila ugotovljeno, da bi lahko imeli pomembne vplive na varovana območja.

Predlog OP-EKP je bil izdelan za obdobje 2014–2020 in ima poleg navedenih tematskih ciljev posebej poudarjene naslednje cilje slovenske kohezijske politike:

- dvig konkurenčnosti in inovacijskega potenciala slovenskega gospodarstva,
- zvišanje zaposlenosti ženskih in moških predvsem v ključnih ciljnih skupinah (mladi, starejši, dolgotrajno brezposelni),
- doseganje nacionalnih ciljev na področju podnebno energetskega paketa,
- zmanjšanje števila oseb, ki se soočajo z visokim tveganjem revščine in socialne izključenosti.

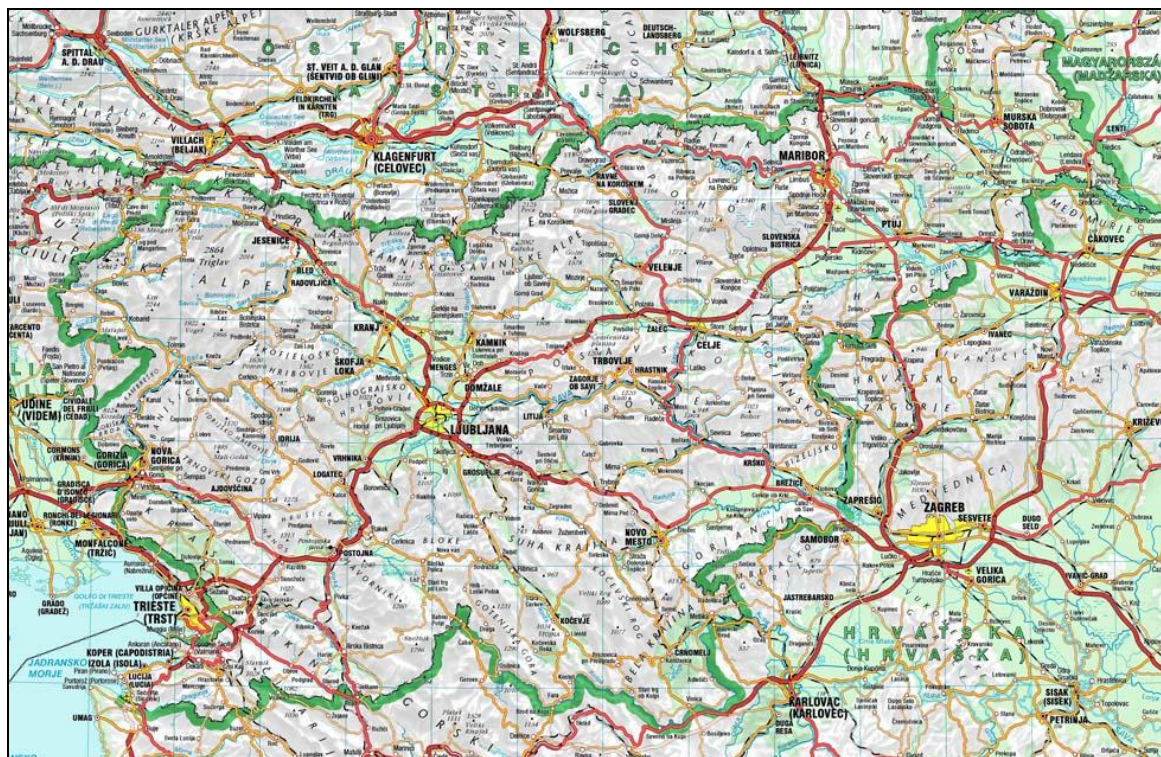
V skladu s predpisi, ki urejajo ohranjanje narave (Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 3/11)), je treba izdelati presojo sprejemljivosti vplivov Operativnega programa na varovana območja.

Presoja za celotno območje Republike Slovenije je izdelana po prednostnih oseh in prednostnih naložbah OP-EKP. Celovita presoja sprejemljivosti za posamezne ukrepe v okviru prednostnih naložb OP-EKP, ki bi lahko imeli pomembne vplive na varovana območja narave se mora izvesti na ravni podrobnejšega plana ali posega v skladu s 25.a členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja.

2 PODATKI O PROGRAMU

2.1 Celoten prostor ali območje, ki ga program obsega

Operativni program se nanaša na območje Republike Slovenije. Slovenija je z 20.273 km² površine ena manjših evropskih držav. Na severu meji na Avstrijo (dolžina meje 324 km), na zahodu na Italijo (235 km), na severovzhodu na Madžarsko (102 km) in na jugu in jugovzhodu na Hrvaško (546 km), kar je tudi zunanja meja Evropske unije. Slovenska obala Jadranskega morja na jugozahodu je dolga 47 km.

Slika 1: Obseg Operativnega programa - Republika Slovenija (vir: <http://kraji.eu/>, citirano 2013)

Slovenski prostor je prepoznaven po veliki reliefni razgibanosti, raznovrstni kulturni krajini, stavbeni in naselbinski dediščini, ter bogatih in raznolikih naravnih sistemih. Slovenija leži na stiku štirih velikih reliefnih enot: Alp, Dinarskega gorovja, kotanje Jadranskega morja in Panonske kotline. Njen relief je zato zelo razgiban, sestavlja ga veliko različnih tipov (kraški, rečno denudacijski, obalni in antropogeni relief; ravnine, gričevja, hribovja, gorovja, nizke in visoke planote). Skoraj 90 odstotkov površine leži na nadmorski višini nad 300 m, ravninska območja v obliki sklenjenih dolin in kotlin pa predstavljajo le slabih 20 odstotkov vsega ozemlja. Povprečna višina Slovenije je 557 m (min-max = 0-2864 m). Območja z najvišjimi nadmorskimi višinami so na severozahodu (Julijske Alpe, Karavanke, Kamniško-Savinjske Alpe), z najnižjimi pa ob obali in na vzhodu, kjer so panonske ravnine. V Sloveniji je največ južnih leg (15,2 % površine) in najmanj severozahodnih (9,5 %). To je predvsem posledica slemenitev v Sloveniji. Od leg in naklonov je odvisen tudi tip vegetacije in njena gostota, gostota naselij in število prebivalcev. V nekaterih slovenskih pokrajinah je ekspozicija tako pomembna prvina, da narekuje celo zunanjo podobo krajine. V hribovitem svetu so zato domačije in obdelovalne površine na prisojnih legah, gozd pa na osojnih. Podobno je tudi v gričevjih panonskega in sredozemskega sveta, kjer so na prisojnih pobočjih vinogradi.

Slovenija leži v zmerni zemljepisni širini razmeroma blizu Atlantika in na prehodu med Sredozemljem in Evrazijo. To in precejšnja višinska razčlenjenost vplivata na značilnosti podnebja pri nas. Visokogorje ima gorsko podnebje, preostali del Slovenije pa zmerno toplo vlažno podnebje, ki ga delimo na submediteransko in zmerno celinsko. Osrednja Slovenija je prehodno območje med tema

dvema tipoma podnebja. V prostorski razporeditvi letnih padavin obstajajo velike razlike. Količina padavin se zmanjšuje od zahoda proti vzhodu. Na Z in JZ pade več kot 2500 mm padavin letno, ta območja sodijo med najbolj namočena v Evropi. Najmanj padavin je ob meji z Madžarsko (manj kot 900 mm). Kraji v bližini morja dobijo največ padavin jeseni, kraji v SV Sloveniji pa poleti, slednji predvsem v obliki ploh in neviht s točo in močnim vetrom. Temperatura zraka se med letom značilno spreminja. Najvišja je julija in najnižja januarja, v visokogorju pa februarja. Zaradi velikih sezonskih razlik v osončenosti je za Slovenijo značilen velik temperaturni razpon. V sredozemskem svetu na temperaturo zraka vpliva tudi morje, ki blaži temperaturne razlike. Največje razlike med sezonskimi temperaturami so v SV Sloveniji, kjer je vpliv celinskega podnebja največji.

Razmeroma neugodne, a pestre naravne razmere neposredno vplivajo na razpršeno poselitev in veliko število majhnih naselij, specifično strukturo rabe zemljišč, visoko stopnjo naravne in biotske raznovrstnosti, kulturno raznovrstnost, bogastvo površinskih in podzemnih voda, raznolikost kulturne krajine.

Slovenija se z 2 milijonoma prebivalcev (0,5 odstotka prebivalstva EU) in gostoto poseljenosti 98 prebivalcev/km² uvršča med relativno redko poseljene države članice. Za poselitveni vzorec je značilna zgoščena poselitev dolinskih (ravninskih) delov, kjer na slabih 20 odstotkih ozemlja živi skoraj 60 odstotkov vsega prebivalstva. V hribovitem predalpskem ter dinarsko - kraškem svetu je poselitev redka, prevladujejo manjša razpršena naselja, kjer se prebivalstvo stara. Podobno pa velja tudi za območja ob državni meji.

Upravno organizacijo Slovenije sestavljajo strukture na dveh ravneh: na nacionalni oziroma državni in na lokalni ravni. Osnovna enota lokalne samouprave je občina. V Sloveniji je trenutno 212 občin. Slovenija se uvršča v krog držav članic EU z nadpovprečnim deležem podeželskih območij. Podeželje je izjemno raznolik in prostorsko obsežen zemeljski predel, ki v svojem bistvu vključuje vsa zunaj mestna območja. Na območjih prepletanj podeželja z mesti prihaja do svojevrstnih prostorskih, gospodarskih, socialnih in fiziognomskih potez. Nekatere skupne lastnosti podeželja so manjša gostota poseljenosti, zaradi odseljevanja mladih manjša ali celo negativna rast prebivalstva, preprostejša socialna razslojenost, pri čemer so medsebojni stiki med ljudmi pogostejši in pristnejši, prevladujoča kmetijska in gozdarska dejavnost, kar še ne pomeni, da kmečko prebivalstvo tudi številčno prevladuje, ter manjša in bolj razpršena naselja. Podeželje je tudi območje bolj ali manj neokrnjene narave, kjer ima življenjski prostor večina prostoživečih živali in rastlin.

2.2 Določitve namenske rabe prostora, njen obseg in usmeritve, razmestitve dejavnosti v prostoru ali prostorske usmeritve in prostorski obseg vseh načrtovanih posegov v naravo

Pri predmetnem poročilu gre za presojanje Operativnega programa na strateški ravni. Enovit prikaz namenske rabe prostora na nivoju države ne obstaja. Ker v poročilu obravnavamo celotno Slovenijo, v spodnjem besedilu povzemamo značilnosti določitve in prikaza namenske rabe prostora.

Krovni dokumenti, ki usmerjajo prostorski razvoj Slovenije in rabo prostora, so:

1. Zakon o prostorskem načrtovanju - ZPNačrt (Uradni list RS, št. 33/07, 70/08, 108/09, 80/10-ZUPUDPP, 106/10, 43/11-ZKZ-C, 57/12, 57/12-ZUPUDPP-A, 109/12, 35/13);
2. Zakon o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor (ZUPUDPP) (Uradni list RS, št. 80/10, 106/10 –pop, 57/12 - ZUPUDPP-A);
3. Uredba o prostorskem redu Slovenije (Uradni list RS, št. 122/04);
4. Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave regionalnega prostorskega načrta (Uradni list RS, št. 99/07);
5. Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (Uradni list RS, št. 99/07);

6. Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega podrobnega prostorskega načrta (Uradni list RS, št. 99/07);
7. Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04).

Namenska raba se določa na nivoju občin s planom. Območja osnovne namenske rabe prostora se opredelijo glede na fizične lastnosti prostora in predvideno namembnost določenega prostora. Območja osnovne namenske rabe prostora se lahko delijo na površine podrobnejše namenske rabe, ki vključujejo tudi površine, namenjene javnemu dobremu. V prostorskih sestavinah se grafično prikažejo tudi območja varovanj in omejitev. Določitev namenske rabe na nivoju presoje programa z vidika varovanih območij ni relevantna.

2.3 Velikost in drugi osnovni podatki o vseh načrtovanih posegih v naravo

2.3.1 Opis Operativnega programa

Opis Operativnega programa je povzet po dokumentu »Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014 – 2020«, 24. 4. 2014.

Ključne usmeritve in cilji

Sredstva evropske kohezijske politike v naslednjem sedemletnem obdobju bodo namenjena vlaganjem v omejeno število prednostnih naložb, s katerimi bo dosežena večja tematska osredotočenost in tako povečana učinkovitost intervencij. Posamezne prednostne naložbe financiranja se bodo med seboj dopolnjevale in povezovale ter na ta način omogočale bolj učinkovito doseganje ciljev. Financiranje ukrepov se bo osredotočalo na naslednja področja vlaganj:

- Razvoj in izkoriščanje tržnega potenciala raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti vseh akterjev.
- Spodbujanje rasti in razvoja malih in srednje velikih podjetij in razvojno prestrukturiranje gospodarstva/industrije v smeri tehnološkega in netehnološkega razvoja, ki ga določa povpraševanje na trgu in ki ustvarja izdelke, storitve in tehnologije z visoko dodano vrednostjo in ki izkorišča razvojne potenciale IKT.
- Spodbujanje zaposlovanja in znanja.
- Zmanjšanje deleža prebivalcev Slovenije, ki se soočajo s tveganjem revščine.
- Izkoriščanju naravnih potencialov ter potencialov, ki jih predstavlja učinkovita raba energije in drugih virov/surovin za prehod v nizkoogljično, krožno gospodarstvo.

Prednostne osi Operativnega programa

<i>1. Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnost in ozelenitev gospodarstva</i>
--

Prednostna naložba 1: Izboljšanje infrastrukture za raziskave in inovacije ter zmogljivosti za razvoj odličnosti v raziskavah in inovacijah ter promocija kompetenčnih centrov, zlasti tistih v evropskem interesu

Specifični cilj: Bolj učinkovita uporaba obstoječe raziskovalne infrastrukture in razvitega znanja/kompetenc za boljše nacionalno in mednarodno sodelovanje v trikotniku znanja.

V okviru te prednostne naložbe bodo podprti naslednji ukrepi:

- **PODPORA CENTROM ZNANJA ZA IZBOLJŠANJE MEDNARODNE KONKURENČNOSTI IN ODLIČNOSTI RAZISKAV:** Slovenija je v zadnjih 10 letih razvijala oz. osredotočala svoje kapacitete v več oblikah centrov znanja (centri odličnosti, kompetenčni centri, razvojni centri Slovenskega gospodarstva in podobno). Njihovi rezultati se že bili oz. še bodo ovrednoteni, kar bo tudi eden od prispevkov za podrobno opredelitev prioritet Strategije pametne specializacije. V okviru tega ukrepa bodo podprti tisti centri znanja, ki bodo izkazali raziskovalni prebojni potencial v mednarodnem okviru.
- **BOLJŠA IZRABA IN RAZVOJ RAZISKOVALNE INFRASTRUKTURE:** V povezavi s prvim ukrepom podpora namenjena tudi vzpostavljanju pogojev za odpiranje rabe raziskovalne infrastrukture drugim raziskovalnim institucijam, tujim partnerjem in podjetjem.
- **UČINKOVITO VKLJUČEVANJE V MEDNARODNE RAZISKOVALNE PROGRAME VKLJUČNO S PROGRAMOM OBZORJE 2020:** Osrednji poudarek bo dan podpori vključevanja slovenskih partnerjev v mednarodne mreže in sicer tako v smislu komplementarnega zagotavljanja infrastrukturnih pogojev kot tudi spodbujanja raziskav ter privabljanja tujih vrhunskih strokovnjakov v Slovenijo. Podprte bodo aktivnosti za vzpostavitev Evropskega raziskovalnega prostora (ERA), Unije inovacij ter Obzorja 2020, kot drugih partnerstev, s čimer se bo doseglo sinergije različnih virov financiranja. Posebna pozornost bo namenjena instrumentom širjenja sodelovanja v Obzorju 2020 (ERA Chair, twinning, timing) kot tudi razvoju partnerstva v okviru člena 185 in 187 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) in Evropskega inštituta za tehnologijo (EIT). Podprta bo tudi nadgradnja podpornega okolja za izboljšanje storitev za slovenske prijavitelje (raziskovalne institucije in podjetja) za centralni program EU Obzorje 2020.
- **IZRABA RAZISKOVALNEGA POTENCIALA RAZISKOVALCEV IN NJIHOVA MOBILNOST MED AKADEMSKO IN PODJETNIŠKO SFERO:** Spodbude bodo namenjene raziskovalnim projektom z namenom povezovanja med akterji v trikotniku znanja, pri čemer bodo izhodišča potenciali posameznega raziskovalca in njegovih prebojnih idej. Podpore bodo namenjene različnim oblikam prenosa znanja med akademsko sfero in gospodarstvom (npr. ustanavljanju povezanih in odcepljenih podjetij raziskovalcev v obliki vavčerske sheme), kakor tudi krepitvi raziskovalnega potenciala institucij znanja in razvojno naravnanih gospodarskih subjektov. Posebna pozornost bo namenjena raziskovalcem, ki se vračajo v Slovenijo po raziskovalnem ali izobraževalnem delu na tujih raziskovalnih in/ali visokošolskih institucijah in bodo s pridobljenim znanjem pomembno vplivali na RRI aktivnosti podjetij ali generiranje novega znanja in njegovo uporabo. V primerih, ko bo to glede na naravo razpisov možno, se bo podpora namenila tudi raziskovalcem, ki bodo v visoko konkurenčnih mednarodnih projektih razpisih sicer visoko ovrednoteni, vendar zaradi omejenih sredstev ne bodo sprejeti v financiranje.
- **CENTRI RAZISKOVALNIH UMETNOSTI:** Podprta bo tudi vzpostavitev Centrov raziskovalnih umetnosti, ki bodo omogočali povezave med znanostjo, kulturo, prebivalstvom in gospodarstvom na enem mestu in bodo kot demonstracijski projekti za pospeševanje uporabe novega znanja, umetniških dosežkov in promocijo najnaprednejših tehnologij na področjih svojega delovanja namenjeni krepitvi družbe znanja in ustvarjalnosti ter informiranju različnih ciljnih skupin glede dosežkov razvoja, povezovanja znanosti in umetnosti ter možnih konkretnih aplikacij v vsakdanjem življenju.
- **IZGRADNJA CENTRA ZNANOSTI:** Center je zasnovan na treh komplementarnih komponentah (demonstracijski objekt, trajnostna zgradba, hiša eksperimentov), ki se med seboj prepletajo in omogočajo povezave med znanostjo, prebivalstvom in gospodarstvom na enem mestu. V svoji zasnovi bo objekt deloval kot objekt namenjen ozaveščanju o pomenu družbe znanja in ustvarjalnosti ter informiranju različnih ciljnih skupin glede dosežkov razvoja. Center znanosti bo demonstracijski objekt za prikaz novih tehnologij in pospeševanje njihove uporabe.

Vodilna načela za izbor:

Poleg horizontalnih načel se upoštevajo izhodišča za izbor projektov, opredeljena v Strategiji pametne specializacije. Presečna področja iz identificiranih ključnih prioritet pametne specializacije, morajo biti izbrana na podlagi kriterijev za vlaganja, kot npr:

- podprti centri znanja bodo morali prikazati poslovni načrt, ki bo zagotavljal trajnost ukrepov po zaključku programskega obdobja;
- povezovanje znanja, kompetenc in tehnologije na prednostnih področjih;
- inovativnost in celovitost načrtovanih proizvodov, storitev in procesov;
- utemeljenost v mednarodno primerljivem znanju in kompetencah v celotnem procesu razvoja znanja;
- sposobnost nosilcev za investiranje;
- dolgoročni razvojni in tržni potencial novih produktov, storitev in celovitih rešitev;
- projekti morajo izkazovati širši družbeni vpliv oziroma odgovarjati na družbene izzive.
- Povezovanje različnih regionalnih akterjev.

Prednostna naložba 2: Spodbujanje naložb podjetij v inovacije in raziskave ter vzpostavljanje povezav in sinergij med podjetji, centri za raziskave in razvoj in visokošolskim izobraževanjem, zlasti na področju razvoja izdelkov in storitev, prenosa tehnologije, socialnih inovacij in aplikacij javnih storitev, povpraševanja, mreženja, grozdov in odprtih inovacij v MSP prek pametne specializacije, podpiranje tehnoloških in uporabnih raziskav, pilotskih linij, podpiranje tehnoloških in uporabnih raziskav, pilotskih linij, ukrepov za zgodnje validiranje izdelkov, naprednih proizvodnih zmogljivosti in začetne proizvodnje na področju ključnih spodbujevalnih tehnologij ter razširjanje tehnologij za splošno uporabo

Specifični cilj: Povečan delež inovacijsko aktivnih podjetij

V okviru te prednostne naložbe bodo podprte naslednje vrste aktivnosti:

- **RAZVOJ CELOVITIH REŠITEV ZA TRG:** Na prednostnih področjih bo podprt razvoj celovitih rešitev za trg, ki odgovarjajo na družbene izzive. Celovite rešitve vsebujejo tako produktne, storitvene, procesne in/ali organizacijske inovacije. V ta namen bodo spodbude namenjene za:
 - **RAZVOJNE DEJAVNOSTI IN INVESTICIJE:** Spodbujale se bodo tako tehnološke kot tudi netehnološke inovacije v podjetjih. Na ta način bo okrepljena sposobnost vključevanja slovenskih podjetij v globalne dobaviteljske verige in konzorcije, ki bo slovenskim podjetjem omogočala dostop in delovanje v najbolj perspektivnih in aktualnih tržnih nišah, kjer je mogoče pričakovati večje donose in s tem mnogo večjo dodano vrednost na zaposlenega. Okrepljena bodo vlaganja v netehnološke inovacije in v trajnejše elemente doseganja vrednosti (neopredmetena sredstva: pravice intelektualne lastnine, procesne in organizacijske inovacije, družbene inovacije, povezovanje podjetij in kulturnih in kreativnih industrij, novi poslovni modeli, uvajanje sistemov množičnega inoviranja, eko inovacije, inovativne spletne storitve nad prostorskimi podatki...), vključno s spodbujanjem uporabe industrijskega oblikovanja v gospodarstvu ter razvojem proizvodov in storitev z izoblikovanimi lastnimi blagovnimi znamkami.
 - **KOMERCIALIZACIJO RAZVITIH REŠITEV:** Podpora bo namenjena projektom komercializacije razvitih rešitev ter vstopu novih tehnologij na trg za pridobitev referenc npr. preko inovativnih javnih naročil (predkomercialno naročanje) in demonstracijskih projektov. Podpora bo namenjena tudi povezovanju domačih in tujih podjetij pri vključevanju v mednarodne tehnološke razvojne programe za prodor na tuje trge.
 - **DIGITALNA RAST IN PODPORA KLJUČNIM OMOGOČITVENIM TEHNOLOGIJAM:** Spodbujali bomo digitalno rast ter razvoj in uporaba ključnih omogočitev tehnologij (KET), vključno z informacijsko komunikacijskimi tehnologijami (prihodnji internet, digitalni podatki, nove integrirane e-storitve in storitvene platforme). Z inovativnimi projekti bomo podprli iniciative z najbolj prodornimi idejami na tem področju (e-storitve, mobilne aplikacije in IKT rešitve) s

čimer bomo omogočili podporo projektom, ki izkazujejo največji potencial za preboj na globalni ravni.

- ❖ **KREPITEV RAZVOJNIH KOMPETENC V PODJETJIH:** Komplementarno s ključnimi področji v okviru te prednostne naložbe bodo spodbude namenjene tudi za krepitev kompetenc in inovacijskih potencialov zaposlenih. Podjetja in tudi ostali akterji v okolju so prepoznani kot nosilci inovacijskih procesov. V ta namen je potrebno sprožiti ustrezne procese, ki bodo širše poslovno okolje podjetja in ostale deležnike (regionalni vidik, kreativnost, dizajn,) povezale v inovacijske procese (kot npr. množično inoviranje) na različnih področjih. Aktivnosti lahko zajemajo projekte inovativnosti v katere se vključujejo zaposleni z namenom dviga razumevanja pomena inovativnosti po načelu «Vsak prebivalec Slovenije je inovativen». S tem se bo povečalo število in delež raziskovalcev in nosilcev kreativnega razvoja v poslovnem sektorju, zagotavljanju večje kvalitete obstoječih razvojnih oddelkov predvsem z multi/inter disciplinarnimi znanji (kreativnost, umetnost, dizajn in druge netehnološke rešitve) in prehodu na nova raziskovalna področja. Pri tem bodo spodbud deležni predvsem raziskovalci, ki bodo prešli iz javnega v poslovni sektor ter mladi raziskovalci in vrhunski strokovnjaki v podjetjih.

Vodilna načela za izbor:

Poleg horizontalnih načel se upoštevajo izhodišča za izbor projektov, opredeljena v Strategiji pametne specializacije. Presečna področja iz identificiranih ključnih prioritet pametne specializacije morajo biti izbrana na podlagi kriterijev za vlaganja, kot npr:

- upoštevanje tržnih trendov, tržnih potencialov novih izdelkov, storitev in celovitih rešitev;
- povezovanje znanja, kompetenc in tehnologije na prednostnih področjih,
- inovativnost in celovitost načrtovanih proizvodov, storitev in procesov,
- utemeljenost v mednarodno primerljivem znanju in kompetencah v celotnem procesu razvoja znanja,
- sposobnost nosilcev za investiranje
- povezovanje različnih regionalnih akterjev
- Projekti morajo izkazovati širši družbeni vpliv oziroma odgovarjati na družbene izzive.

2. Povečanje dostopnosti do informacijsko komunikacijskih tehnologij ter njihove uporabe in kakovosti

Prednostna naložba: Širitev širokopasovnih storitev in uvajanje visokohitrostnih omrežij ter podpora uporabi nastajajočih tehnologij in omrežij za digitalno ekonomijo

Specifični cilj: Dostop do širokopasovnih elektronskih komunikacijskih storitev na belih lisah.

V okviru te prednostne naložbe bodo podpore namenjene:

- Gradnji odprte širokopasovne infrastrukture, ki bo omogočala zagotovitev dostopa do širokopasovnih elektronskih komunikacijskih storitev na področjih, kjer ga operaterji ne zagotavljajo ter ne izkazujejo tržnega interesa za gradnjo take širokopasovne infrastrukture. V okviru ukrepa bodo zgrajena hrbtenična in dostopovna odprta širokopasovna omrežja, ki bodo omogočala dostop do elektronskih komunikacijskih storitev vsem zainteresiranim končnim uporabnikom. Ta omrežja bodo v prihodnosti dodatno pospeševala nadaljno širitev in organsko rast omrežij ter s tem privabila dodatne vlaganja zasebnih investitorjev.
- Za zaščito širokopasovnih omrežij in druge podzemne infrastrukture se bo vzpostavila storitev »Pokliči, preden koplješ«. Storitve bo omogočala izmenjavo podatkov o lokaciji infrastrukture med tistimi, ki posegajo v prostor, in lastniki infrastrukture. Z vzpostavitvijo storitve se bo zmanjšala (posredna in neposredna) škoda na objektih gospodarske infrastrukture pri posegih v prostor.

Vodilna načela za izbor programov/projektov:

Poleg horizontalnih načel bodo imeli pri izboru v okviru te prednostne naložbe prednost programi/projekti ki:

- bodo temeljile na modelih z najvišjimi zasebnimi vložki;
- bodo na enoto vloženih sredstev dosegali največji delež pokritosti gospodinjstev na upravičenih območjih, znotraj zaključene celote (občine, lokalne skupnosti ali konzorcija občin);

3. Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast
--

Prednostna naložba 1: Spodbujanje podjetništva, zlasti z omogočanjem lažje gospodarske izrabe novih idej in spodbujanjem ustanavljanja novih podjetij, vključno s podjetniškimi inkubatorji

Specifični cilj: Povečanje indeksa zgodnje podjetniške aktivnosti in rast prihodkov od prodaje v podprti podjetjih

V okviru te prednostne naložbe bo oblikovana celovita shema za MSP (platforma), ki bo namenjena spodbudam za nastajanje in začetno delovanje podjetij ter rast in razvoj MSP. MSP, predvsem mlada podjetja (nastajajoča podjetja in podjetja v začetnih fazah razvoja), kot glavni oviri za njihovo rast, navajajo težak dostop do virov financiranja in neučinkovito poslovno okolje.

- **MLADA PODJETJA:** Spodbude bodo namenjene podpori novim podjetniškim podjetjem ter novim še posebno inovativnim podjetjem. Pomemben element za celovito podporo tej ciljni skupini predstavljajo tudi tekmovanje za izbor in preverjanje najboljše podjetniške ideje, usposabljanje, mentorstvo in ostale podporne storitve. V okviru spodbujanja začetnega delovanja podjetij je vključena tudi podpora ustanavljanju t.i. internetnih start-up podjetij (s poudarkom na razvoju inovativnih e-storitev, mobilnih aplikacij in IKT rešitev). V okviru ukrepa sta posebej izpostavljeni dve ciljni skupini:
 - **INOVATIVNA PODJETJA S POTENCIALOM GLOBALNE RASTI** so podjetja, ki nastajajo tudi v povezavi z različnimi inštitucijami znanja (univerze, raziskovalne institucije, ...), nemalokrat so tudi rezultat razvojne dejavnosti v obliki spin off oziroma spinout podjetij. Ker gre za skupino podjetij, ki ustvarja nove vrednosti je njihovo delovanje v prvih letih povezano z večjimi tveganji, zato jim je potrebno zagotoviti ustrezno podporo v času do uveljavitve na trgu. To so hkrati tudi podjetja, ki so primarna ciljna skupina poslovnih angelov, skaldov semenskega in zagonskega kapitala, ter skladov tveganega kapitala. Mehanizmi se vzpostavijo le na tistih področjih kjer ne obstaja privatni interes za financiranje.
 - **INOVATIVNA PODJETJA NA PODROČJU DRUŽBENIH INOVACIJ OZIROMA NA GEOGRAFSKIH PODROČJIH, KI SE SOOČAJO S POSEBNIMI IZZIVI** so podjetja za katere velja, da njihov primarni interes ni maksimiranje dobička temveč pri svojem delovanju zasledujejo širše družbene interese (npr. socialno podjetništvo, kulturne in kreativne industrije, tradicionalne obrti, zaposlovanje na geografsekm področju s posebnimi izzivi). Nemalokrat tudi niso organizirane kot kapitalske družbe, zato je za njih potrebno zagotoviti alternativne vire financiranja (npr. ugodni krediti, kombinacija kredita in dela subvencije, mikrokrediti, ...), saj niso zanimiva za privatne investitorje. Pri tem pa je potrebno upoštevati, da morajo pretežen del tveganj poslovanja nositi lastniki oziroma ustanovitelji podjetja.
- **RAST IN RAZVOJ MSP:** Spodbude bodo prednostno namenjene MSP, ki rastejo in se razvijajo in sicer bodo usmerjene v aktivnosti za: spodbujanje ustvarjalnosti in inovativnosti v podjetjih, za uvajanje odprtih sistemov inovacij, sistema množičnega inoviranja, naložbe v podporo rasti in razvoju, vključno z investicijskimi in razvojnimi vlaganji podjetij ter izboljšanja snovne in energetske učinkovitosti podjetij. Posebne obravnave bodo deležna:
 - **HITRORASTOČA PODJETJA.** Večina malih podjetij v Sloveniji nima interesa, da bi rasla in zaposlovala novo delovno silo. Zato bo podjetjem ki v nekem trenutku hitro zrastejo na voljo dodatne spodbude, saj potrebujejo tako ugodne vire financiranja kot ustrezne storitve v obliki

novih organizacijskih in poslovnih rešitev, ki jih potrebujejo pri svoji rasti. V okviru celovitega projekta rasti je del aktivnosti namenjen tudi umestitvi v obstoječe poslovno obrtno cone. Ukrep bo osredotočen na vzhodno kohezijsko regijo,

- **PODJETJA KI BODO UVAJALA NOVE MODELE POSLOVANJA IN PROCESE ZA IZBOLJŠANJE SNOVNE IN ENERGETSKE UČINKOVITOSTI.** Podjetja še ne opredeljujejo sistematično svoje odvisnosti od ključnih virov in priložnosti za izboljševanje snovne in energetske učinkovitosti, zato se bodo vzpostavile sheme spodbujanja za podjetja v kombinaciji z ustreznimi storitvami podpornega okolja in certificiranjem.
- **PODJETJA S POTENCIALOM RASTI,** katerim bo preko enostavnih mehanizmov kot npr. vavčerski sistem zagotovila omejena sredstva za zagotovitev ključnih kompetenc in veščin..

V podporo izvajanju zgoraj navedenih ukrepov se bodo uporabljali instrumenti za lajšanje dostopa do virov financiranja (platforma), ki bodo namenjeni podjetjem v vseh fazah razvoja za odpravljanje vrzeli v financiranju:

- instrumenti dolžniških in lastniških virov financiranja (tvegani kapital, garancije za bančne kredite s subvencioniranjem obrestnih mer, mikrokrediti, mikrogarancije, krediti in mezzanine krediti ...).
- prilagojeni finančni instrumenti za posamezne ciljne skupine financiranja (kot npr. semenski in predsemenski viri financiranja za mlada podjetja), ter druge sodobne oblike financiranja (kot npr. množično financiranje (crowd-funding ipd.).
- **PODPORNO OKOLJE ZA PODJETNIŠTVO IN INOVATIVNOST:** Medtem ko bodo finančne spodbude na ravni podjetij namenjene pretežno izpostavljenim ciljnim skupinam, bodo na ravni podpornega okolja zagotovljene ustrezne storitve za vsa podjetja. Le povezava ugodnih virov financiranja in podpornega okolja lahko zagotovi ustrezen ekosistem za podjetništvo v najširšem pomenu besede. Aktivnosti bodo usmerjene v izrabo obstoječe infrastrukture. V tem okviru se bodo:
 - **ZAGOTAVLJALE CELOVITE STORITVE PODPORNEGA OKOLJA ZA PODJETJA,** ki bodo prilagojene specifičnim potrebam posameznih tipov poslovnih subjektov in različnim ciljnim skupinam (npr. mladi, potencialni podjetniki, ženske, socialno podjetništvo, samozaposleni v kulturi ipd.). Zagotovili bomo večjo učinkovitost, osredotočenost in kakovost že obstoječe podpore (nacionalna in lokalne vstopne točke VEM, inkubatorji, tehnološki parki, pisarne za prenos tehnologij in znanja, standardizacija storitev idr.), pozornost pa bo namenjena tudi spodbujanju novih vrst medsebojnega povezovanja podjetniških pobud (npr. sodelo/coworking, povezovanje kreativnih industrij z gospodarstvom, ipd.). Pri izvajanju podpornih storitev za podjetništvo in inovativnost se bo v največji možni meri uveljavljalo načelo vse na enem mestu ob upoštevanju ustrezne regionalne pokritosti tam kjer je le-ta pomembna.
 - **RAZVILE IN IZVAJALE POSEBNE SHEME PODPORNEGA OKOLJA NA RAZLIČNIH PODROČJIH:** posebna pozornost bo namenjena razvoju podpornih storitev na področju:
 - pristopov za izboljšanje snovne in energetske učinkovitosti (uvajanje sistemov upravljanja z energijo, okolju prijazno oblikovanje, itd.) in pri pridobivanju, uporabi in promociji različnih sistemov certificiranja (EMAS, znak EU za okolje, itd.) za lažji prodor zelenih izdelkov in storitev na (nove) trge;
 - kreativnih industrij (tudi v povezavi z statusom samozaposlenega v kulturi);
 - spodbujanja delavskega sooupravljanja podjetij (npr. zadruga), prestrukturiranja podjetij ipd.
 - **ZMANJŠEVALE ADMINISTRATIVNE OVIRE ZA PODJETJA:** Načrtovana je nadgradnja Enotne kontaktne točke z vzpostavitvijo Enotne poslovne točke za potrebe poročanja poslovnih subjektov, s ciljem podjetjem zmanjšati število in obseg posredovanja podatkov državnim organom in hkrati le-tem zagotavljati vpogled, uporabo in izmenjavo podatkov na enem mestu.
 - **SPODBUJALE USTVARJALNOST, PODJETNOST IN INOVATIVNOST (UPI):** Aktivnosti bodo usmerjene k izvajanju storitev za večje kompetenc predvsem med mladimi (UPI) in tudi v različnih ciljnih skupinah (ženske, podjetniki začetniki – start up,...). Zagotovljeno bo tudi usposabljanje in mentoriranje za podjetja in posebne ciljne skupine, z namenom pridobivanja potrebnih podjetniških in poklicnih kompetenc.

- ZAGOTOVILE USTREZNE PODJETNIŠKE INFRASTRUKTURE V KOHEZIJSKI REGIJI VZHODNA SLOVENIJA. V zahodni kohezijski regiji delujejo trije Tehnološki parki: Ljubljana, Nova gorica in Kranj. Vzhodna kohezijska regija pa v tem trenutku ne razpolaga z ustrežno podjetniško infrastrukturo, ki se lahko vzpostavi v navezavi z raziskovalno odličnostjo.

Osnovna merila za dodeljevanje razvojnih spodbud podjetjem so npr:

- prispevek k doseganju ciljev, opredeljenih v industrijski politiki in/ali operativnega sporazuma, prispevek k doseganju ciljev EU 2020 in relevantnih tematskih ciljev in prednostnih naložb,
- prispevek k premagovanju razvojnih razlik med vzhodno in zahodno kohezijsko regijo,
- izražena kakovost projekta, zaznan tržni potencial, širši družbeni vpliv oziroma odgovor na družbene izzive, prispevek k inovativnosti, integracija vidika dizajna/oblikovanja in trženja.

Prednostna naložba 2: Razvoj in izvajanje novih poslovnih modelov za MSP, zlasti za internacionalizacijo

Specifični cilji: Večja mednarodna vpetost slovenskih MSP

V okviru te prednostne naložbe so na podlagi zgoraj navedenih sklopov aktivnosti oblikovani naslednji ključni ukrepi:

V okviru te prednostne naložbe bodo podprte naslednje skupine aktivnosti:

- Razvoj, izvajanje in prenova poslovnih modelov in spodbujanje doseganja odličnosti v gospodarskih subjektih, z namenom izboljšanja metod in učinkovitosti vstopa na tuje trge ter uporabe najnaprednejših orodij pri tem. V okviru tega bomo spodbujali tudi pilotne in demonstracijske projekte, namenjene preizkušanju novih metod/modelov pristopa in izvedbe projektov, kateri bodo ob uspešnem zagonu širše uporabljeni (npr. komercializacija proizvodov/storitev na tuje trge) v naslednjih letih implementacije programa ali šele v naslednjem finančnem obdobju.
- Izboljševanje in razvoj poslovnih procesov preko najnaprednejših dokumentov npr. certifikatov, standardov, patentov, blagovnih znamk itd., ter pridobivanju le-teh z namenom krepitve kvalitete in/ali zaščite pravic intelektualne lastnine za izdelke/storitve/postopke. ter uvajanja integriranih sistemov organiziranosti poslovnih procesov.
- Prilagojeni programi svetovanja in usposabljanj z namenom lažjega vstopa na zahtevne tuje trge in vključitev v globalne verige vrednosti, zagotovitev podpore hitrorastočim izvozno usmerjenim subjektom, ter prenos primerov dobrih praks preko najsodobnejših tehnologij in aplikacij. Storitve bodo vključevale tudi informacije o možnostih in priložnostih za širitev oziroma vzpostavitev mednarodnega poslovanja, predstavitev obstoječih podpornih EU aktivnosti in svetovanja o ustreznosti izbranega načina vstopa oziroma širitve poslovanja na tuje trge, ter glede administrativnih postopkov, pravnih omejitev in drugih potrebnih vsebin, povezanih z mednarodnim poslovanjem. Spodbujalo se bo tudi pripravo študij izvedljivosti, kot podlago za izvozne načrte/strategije za nadaljnje poslovanje v mednarodnem okolju.
- Podpora širitvi oziroma diverzifikaciji prisotnosti podjetij na tujih trgih, se bo zagotavljala tudi preko izboljševanje in nadaljnjega razvoja podpornih institucij in preko premoščanja pomankljivosti nacionalnega poslovnega okolja.
- Spodbujanje povezovanja med podjetji in institucijami, inovativni načini iskanja poslovnih partnerjev, ustvarjanja mrež, zaradi uspešnega prenosa znanj, izkušenj, tehnologij med podjetji in institucijami. Za uspešno uveljavljanje podjetij na trgu pa bodo na voljo tudi organizirane aktivnosti na specializiranih mednarodnih sejmi in drugih pomembnejših dogodkih doma in v tujini. Aktivnosti bodo namenjene tudi krepitvi prepoznavnosti slovenskega gospodarstva in poslovnega okolja doma in v tujini.
- Pridobivanje znanj in razvoj podjetništva v slovenskih podjetjih za uspešen vstop v mednarodno okolje (npr. Silicijska dolina, Skandinavske države, rastoči trgi...), kar je nujno potrebno za uspešen preboj in konkurenčnost na globalni ravni;

- Razvoj novih inovativnih turističnih produktov in storitev (vključno s področjem kulturnega turizma), dvigu njihove kakovosti in razvoju turističnih destinacij.

Poleg horizontalnih načel bodo v okviru te prednostne naložbe pri izboru projektov/programov upoštevana naslednja načela za izbor:

- Dodeljevanje sredstev bo potekalo preko upoštevanja nacionalnih in evropskih pravnih podlag in dogovorjenih notranjih postopkov.
- Večja usmeritev v povratne vire: Pretežno se bodo spodbude dodeljevale v obliki povratnih virov financiranja. Kjer bo oblika nepovratnih virov financiranja bolj primerna, pa se bodo spodbude še naprej dodeljevale v obliki nepovratnih virov financiranja, v kolikor je to zaradi specifičnosti ciljne skupine ali oblike spodbude, bolj primerno npr. zagotavljanje podpornega okolja, krepitev prepoznavnosti slovenskih podjetij.
- Naslavljanje identificiranih potreb npr. povečanje mednarodne vpetosti, ter s tem spodbujanje odpiranja novih delovnih mest v izvozno usmerjenih subjektih, kar bo omogočalo tudi preliv znanja, kompetenc in tehnologije.
- Koordinirano izvajanje operativnega programa z namenom doseganja sinergijskih učinkov npr. prispevanje k usposobljenosti subjektov na področju mednarodnega poslovanja, kar ima pozitiven učinek na vpetost v globalne verige vrednosti in ustvarjanje višje dodane vrednosti, hkrati pa je povezano z nacionalnim sistemom izobraževanja. Nadgradnja prvega tematskega cilja z nadaljnjim spodbujanjem rasti in razvoja subjektov z umestitvijo v globalni poslovni prostor.
- Načelo transparentnosti in partnerstva bo zagotovljeno preko izbire meril za posamezne operacije preko strokovnih komisij.
- Predvideno obseg dodatno ustvarjenih mrežnih povezav na navezavo na finančne instrumente in njihov prispevek k internacionalizaciji.

Osnovna merila za dodeljevanje razvojnih spodbud podjetjem so npr.:

- stabilnost podjetja;
- pridobljeni mednarodni certifikati/patenti/ipd.;
- poslovni načrt;
- kakovost projekta, širši družbeni vpliv oziroma odgovor na družbene izzive, inovativnost, tržni potencial;
- integracija vidika dizajna/oblikovanja in trženja
- ekonomski kriteriji (dodana vrednost, dodana vrednost na zaposlenega, delež mednarodne menjave, delež izvoza, rast števila zaposlenih...);
- finančna konstrukcija projekta.

4. Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja

Prednostna naložba 1: Podpora energetske učinkovitosti in uporabi obnovljivih virov energije v javni infrastrukturi vključno v javnih stavbah in stanovanjskem sektorju

Specifični cilj: Povečanje učinkovitosti rabe energije v javnem sektorju

Omejitve glede finančnih spodbud (velja za javni sektor in sektor gospodinjstev):

- spodbude se nanašajo izključno na tisti del investicije, ki prispeva k zmanjševanju rabe energije

V **javnem sektorju** se bo v okviru te prednostne naložbe podprlo:

- Energetsko obnovo stavb javnega sektorja, ki so v lasti in rabi neposrednih in posrednih proračunskih uporabnikov ter občin. Namen je spodbuditi celovito energetsko sanacijo stavb, kar vključuje ukrepe energetske sanacije celotnih stavb ali posameznih elementov stavb, zamenjave gradbenega pohištva, prenovo ali zamenjavo ogrevalnih sistemov in sistemov hlajenja, notranje razsvetljave, idr. Podpora ukrepom bo temeljila na strokovnih podlagah, ki bodo opredelila, katere

zgradbe bodo imele prioriteto z vidika večjega zagotavljanja prihrankov. V strokovnih podlagah bodo za posamezne kategorije objektov opredeljeni minimalni prihranki, da bo tako mogoče za vsako od kategorij objektov izbrati tiste, ki bodo imeli največje možne prihranke.. Prednost za prenovo bodo imele starejše še neobnovljene stavbe in tiste stavbe, kjer bo strošek na prihranek energije najmanjši.

Višina spodbud v primeru celovite sanacije, ki vključuje sanacijo ovoja stavbe, sanacijo tehničnih sistemov in vgradnjo naprav za izrabo OVE, bo relativno višja, tako da investitorje spodbuja k celoviti sanaciji. Pri določitvi načina spodbujanja in višine spodbud bomo upoštevali tudi druge vidike kot so: varovanje okolja, predvsem zmanjševanje emisij, ohranjanje narave, uporaba naravnih materialov, spodbujanje energetske varčnih tehnologij.

- Učinkovito rabo električne energije v javnem sektorju s poudarkom na energetski prenovi javne razsvetljave (zamenjava neučinkovitih ter vgradnja novih učinkovitih električnih naprav in regulatorjev ter krmilnih sistemov) ter vgradnja novih energetske učinkovitih elektromotorjev, kompresorjev, črpalk, ipd.).

V **sektorju gospodinjstev** se bo v okviru te prednostne naložbe podprlo:

- Posebne ukrepe za energetsko sanacijo gospodinjstvom, ki se soočajo s problemom energetske revščine. Ukrepi bodo namenjeni investicijam kot tudi svetovanju in ukrepom za spremembe vedenjskih navad.

Komplementarni ukrepi v okviru te prednostne naložbe so povezani s pilotnimi projekti, izobraževanjem, usposabljanjem in promocijskimi dejavnostmi:

- pilotni/demonstracijski projekti energetske sanacije večstanovanjskih stavb zasebnega in javnega sektorja (npr. samski domovi, stanovanja stanovanjskih skladov...) v okviru energetskega pogodbenišтва. Podprta bo ustanovitev in delovanje »pisarne« kot koordinacijskega telesa za izvedbo projekta ter sami ukrepi energetske sanacije stavb ali posameznih elementov stavb, zamenjave gradbenega pohištva, sanacija sistemov ogrevanja in hlajenja in učinkovitejša notranja razsvetljava.
- energetska sanacija stavb, tudi z vključevanjem stanovanjskih kooperativ, ki se bodo izvajale v okviru celostnih teritorialnih naložb (CTN) v izbranih urbanih mestnih območjih.. Podpora bo namenjena tudi upravljanju in tehnični ter organizacijski podpori prenove večstanovanjskih stavb.
- Izvedba demnostracijskih projektov celovite energetske obnove različnih tipov stavb (stavba javnega sektorja, večstanovanjska stavba, stavba kulturne dediščine).
- Izobraževanje kadrov v javnem sektorju za izvajanje
 - zelenega javnega naročanja predvsem na področjih učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije in
 - ukrepov energetskega pogodbenišтва in finančnih instrumentov
- Usposabljanje mikro in MSP podjetij, izvajalcev v gradbeništvu, podpora povezovanju podjetij (npr. v konzorcije), ki izvajajo sanacije in novogradnje za uspešno izvajanje projektov.
- Neformalno in formalno izobraževanje usposabljanje izvajalcev energetske sanacije stavb
- Usposabljanje in certificiranje izvajalcev energetske varčnih stavb (skoraj nič energijska gradnja).
- Podpore za ozaveščanje in izobraževanje o energetsko učinkovitih ukrepih.

Poleg horizontalnih načela bodo upoštevana naslednja načela za izbor projektov/operacij:

- Jasno izraženi okoljska učinkovitost (največje zmanjšanje emisij, največje doseganje prihrankov energije in ohranjanje narave) in stroškovna učinkovitost. Poleg tega bodo imeli prednost tudi projekti, ki bodo imeli ob čim nižji finančni podpori največje možne pozitivne sinergijske učinke za gospodarstvo.
- Za morebitne nadomestne gradnje bodo upravičen strošek sofinanciranja predstavljala samo dela, ki se nanašajo na energetsko učinkovite sisteme in instalacije (po III. gradbeni fazi).
- Kjer je relevantno, bodo imeli prednost projekti, ki bodo omogočali daljinsko ogrevanje/hlajenje.
- Kjer je relevantno, bodo imeli prednost projekti, ki bodo poleg energetske prenove vključevali še druge vidike prenove, povezane s prednostnimi naložbami drugih prednostnih osi (predvsem 5.4 -celovita urbana prenova)

- Pri projektih na ogrevanje z biomaso bodo upoštevani tudi parametre, ki vplivajo na kakovost zraka in na ta način dosegali sinergične učinke zmanjševanja emisij toplogrednih plinov in izboljševanja kakovosti zraka (PM10) v mestih.
- Projekti, ki bodo kandidirali bodo morali imeti razširjene energetske preglede in bodo morali biti izvedeni v skladu s predvidenimi ukrepi v teh pregledih.
- Projekti, ki bodo kandidirali, bodo morali imeti usterzno izjavo o protipotresni odpornosti stavb.
- Pri projektih obnove stavb kulturne dediščine bodo poleg vidika prihrankov smiselno upoštevani tudi varstveni vidiki, pri čemer bo ključni rezultat, ki ga bodo morali projekti zasledovati prispevek k energetske učinkovitosti.

Pri projektih javne razsvetljave bodo v uporabi taka svetila, ki nimajo negativnega vpliva na zdravje ljudi in na način, da bo svetlobno onesnaževanje najmanjše mogoče.

Prednostna naložba 2: Spodbujanje proizvodnje in distribucije energije, ki izvira iz obnovljivih virov

Specifični cilj: Povečanje deleža obnovljivih virov energije v končni rabi energije.

Za doseganje ciljnega deleža OVE v rabi bruto končne energije s področja električne energije in toplote je potrebno spodbujati izrabo vseh okoljsko sprejemljivih OVE. V okviru prednostne naložbe so podpore namenjene naslednjim ukrepom glede na posamezno področje:

- Toplota za ogrevanje in hlajenje: Za povečanje proizvodnje toplote iz obnovljivih virov bodo podprta vlaganja v izgradnjo novih in rekonstrukcijo obstoječih sistemov za ogrevanje, ter spodbude za priklop novih uporabnikov na že obstoječe kapacitete (geotermalni ogrevalni sistemi sončni kolektorji, kotli na lesno biomaso v javnem sektorju, storitvenih dejavnostih in industriji, sistemi daljinskega ogrevanja na lesno biomaso DOLB nad 1 MW moči, lokalni sistemi DOLB do 1 MW moči, toplotne črpalke). Velik potencial predstavljajo daljinski sistemi ogrevanja na lesno biomaso, kjer so izraziti sinergijski učinki tako z vidika uporabe razpoložljivega energenta, zmanjševanja emisij prašnih delcev in izgradnje lesno-predelovalne verige ter s tem povezano ustvarjanje novih delovnih mest.
- Električna energija: Preko investicijskih podpor bomo spodbujali investicije v izgradnjo novih manjših objektov za proizvodnjo električne energije iz OVE (energija vetra, sončna energije in male HE). Na ta način bomo omogočili preboj danes manj izkoriščanim alternativnim OVE in na drugi strani razbremenili obstoječo shemo spodbujanja OVE iz elektrike, ki spodbuja na podlagi »feed-in«¹ tarif. S tem bomo pripomogli k doseganju cilja OVE na področju elektrike, kjer so trenutno zaostanki za vmesnimi cilji.
- V okviru te prednostne naložbe bo podprt tudi razvoj pilotnih projektov (shem) lokalnih skupnosti za doseganje energetske samozadostnosti (npr. energetska zadružništvo). Pri tem bodo določene jasne razmejitve med projekti/ukrepi, ki jih bomo podpirali v okviru Programa razvoja podeželja.

Poleg horizontalnih načel bodo upoštevana naslednja načela za izbor projektov/ukrepov:

- Jasno izraženi okoljska učinkovitost (največje zmanjšanje emisij, največji prispevek k doseganju ciljev OVE, ohranjanje narave) in stroškovna učinkovitost. Poleg tega bodo imeli prednost tudi projekti, ki bodo imeli ob čim nižji finančni podpori največje možne pozitivne sinergijske učinke za gospodarstvo.
- Kjer je relevantno, bodo imeli prednost projekti, ki bodo omogočali daljinsko ogrevanje/hlajenje.
- Pri projektih na ogrevanje z biomaso bomo upoštevali tudi parametre, ki vplivajo na kakovost zraka in na ta način dosegali sinergične učinke zmanjševanja emisij toplogrednih plinov in izboljševanja kakovosti zraka v mestih. Izbrane bodo take rešitve, za emisije celotnega prahu iz kurilnih naprav, ki bodo upoštevale omejitve iz prenovljene NEC direktive.
- Pri načrtovanju in obratovanju geotermalnih ogrevalnih sistemov bodo izbrani projekti, ki bodo zagotavljali, da raba geotermalnega vira energije ne bo imela pomembnega vpliva na podzemne in površine vode.

- Pri umeščanju objektov OVE v prostor bodo imeli, kjer je smiselno, prednost tisti, ki jih bo mogoče nameščati na degradirana območja oziroma na stavbne objekte.
- V primeru, da bodo ukrepi načrtovani na varovanih območjih narave in na območjih naravnih vrednot bo posebna pozornost namenjena zagotavljanju celovitosti in povezljivosti območij Natura 2000 in preprečevanju negativnih vplivov na kvalifikacije vrste in habitatne tipe, slabšanju lastnosti naravnih vrednot zaradi katerih so bile določene ter preprečevanju negativnega vpliva na cilje zavarovanih območij.

Prednostna naložba 3: Razvoj in izvedba pametnih distribucijskih sistemov, ki delujejo pri nizkih in srednjih napetostih

Specifični cilj: Povečanje učinkovitosti elektroenergetskega sistema

V okviru prednostne naložbe bo podpora predvsem namenjena tistim projektom, ki celovito rešujejo določeno sistemsko težavo, ki je že zaznana ter za katero na podlagi trendov lahko z veliko gotovostjo pričakujemo poslabšanje razmer ali nadaljujejo aktivnosti, ki so strateškega pomena:

- vzpostavljane tehničnih, postopkovnih, obratovalnih in organizacijskih razmer za celovito regulacijo jalove moči na ustreznih napetostnih nivojih.
- Sofinanciranje dejavnosti, ki prispevajo k integraciji sistemov in rešitev za implementacijo in vzpostavitev sodobne IKT infrastrukture ter opremljenost odjemalcev z naprednimi merilnimi sistemi, kar omogoča izgradnjo pametnih omrežij in zagotavlja povezljivost med inteligentnimi napravami in sistemi, ki jih integriramo v okviru koncepta pametnih omrežij in prispevajo k izboljšanju napetostnih profilov v omrežju. Ukrepi vključujejo tudi vgradnjo naprednih merilnikov za odjemalce na nizko in srednje napetostnem nivoju distribucijskega elektroenergetskega omrežja in vgradnjo pametnih polnilnih postaj za električna vozila za javno in zasebno rabo.
- Spodbujanju aktivnega vključevanja proizvodnje in odjema kar bo prispevalo k zniževanju koničnih obremenitev elektroenergetskega omrežja na posameznih preobremenjenih območjih. Pristop zahteva spremembo vrste procesov in usklajeno uporabo podatkov iz omrežja, odjema in proizvodnje. Različne možne ukrepe aktivnega vključevanja odjema na eni in proizvodnje na drugi strani je potrebno uskladiti s procesi kratkoročnih napovedi odjema in proizvodnje ter stanjem v omrežju,
- Dejavnostim na področju informiranja, izobraževanja in ozaveščanja končnih uporabnikov glede aktivnega vključevanja proizvodnje in odjema ter prednosti opremljenosti odjemalcev z naprednimi merilnimi sistemi.

Vodilna načela za izbor

Poleg horizontalnih načel bodo v okviru te prednostne naložbe opredeljena dodatna načela za izbor. Načela bodo med drugim temeljila na strateških smernicah za uvajanje sistema naprednega merjenja v Sloveniji in študiji stroškov in koristi pri uvajanju naprednih sistemov merjenja, ki jo je izdelal nacionalni energetske regulator Agencija za energijo).

Prednostna naložba 4: Spodbujanje nizkoogljičnih strategij za vse vrste območij, zlasti za mestna območja, vključno s spodbujanjem trajnostne multimodalne urbane mobilnosti in ustreznimi omilitvenimi prilagoditvenimi ukrepi

Specifični cilj: Boljša kakovost bivanja zaradi boljše kakovosti zraka v mestih

V okviru prednostne naložbe so podpore namenjene aktivnostim, ki zmanjšujejo vplive osebnega prometa na kakovost zraka in uravnavajo naraščajoče potrebe po mobilnosti z izboljšavami na področju trajnostne mobilnosti, kar prispeva k večji kakovosti bivanja. Za doseganje ciljev bodo sredstva vložena v izdelavo celostnih prometnih strategij, ki vključujejo širše zaledje urbanih območij in ki bodo smiselno določila nabor ukrepov trajnostne mobilnosti na nivoju občine ali regije.
Predvideni ukrepi so:

- ureditev varnih dostopov do postaj in postajališč JPP, ureditev stojal in nadstrešnic za parkiranje koles, sistem P+R, postajališča JPP, pločniki, kolesarske steze.
- poleg ustreznih infrastrukturnih pogojev za trajnostno mobilnost se bodo oblikovali in izvajali ustrezni ukrepi upravljanja mobilnosti:
 - ukrepi trajnostne parkirne politike, izdelava mobilnostnih načrtov, vzpostavitev okoljskih con, uporaba sodobnih tehnologij za učinkovito upravljanje mobilnosti in izobraževalno ozaveševalne dejavnosti o trajnostni mobilnosti, zapiranje mestih jeder za osebni promet, ipd.).

Ukrepi spodbujanja javnega potniškega prometa v mestih in z njimi povezanih funkcionalnih urbanih območjih bodo okrepljeni z zagotavljanjem okolju prijaznejših vozniških sredstev, ki bodo omogočala preusmeritev individualnih prevozov v javni potniški promet in pomembno prispevali k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov in delcev v ozračje. Za doseganje ciljev OVE v prometu in zmanjšanja onesnaženosti zraka bo podprta izgradnja infrastrukture/polnilnih postaj za nizkoogljene vire napajanja vozil.

Poleg horizontalnih načel bodo upoštevana naslednja načela za izbor projektov/ukrepov:

- Načelo spodbujanja trajnostne mobilnosti, ki prispeva k spremembi modal splita na račun zmanjšanja uporabe avtomobila in izboljšanja kakovosti zraka v mestih
- Kjer je smiselno, bodo imeli prednost projekti, ki bodo prispevali k zmanjšanju prekoračene koncentracije PM10 nad dovoljeno mejo v RS.
- Načelo tehnološke nevtralnosti pri projektih za povečevanje deleža OVE v prometu; kriteriji podpornih shem bodo vsebovali ciljne vrednosti učinkovitosti z vidika emisij TGP in PM10; izbor tehnologije (viri napajanja ipd.) pa bo predmet celovite presoje stroškov in koristi pri implementaciji celostnega ukrepa razvoja trajnostne mobilnosti.
- Celovitost pristopa pri izvajanju ukrepov trajnostne mobilnosti v urbanih območjih z jasno izraženo kontinuiteto izvajanja ukrepov.

5. Prilagajanje na podnebne spremembe

Prednostna naložba: Podpora namenskim naložbam za prilagajanje podnebnim spremembam, vključno s pristopi, ki temeljijo na ekosistemu

Specifični cilj: Nižja poplavna ogroženost na območjih pomembnega vpliva poplav

V okviru te prednostne naložbe bodo podprti gradbeni in negradbeni ukrepi za zmanjševanje poplavne ogroženosti. S predlaganimi negradbenimi aktivnostmi se bodo hkrati ustvarjala tudi nova delovna mesta npr. na področju upravljanja s površinami, ki bodo namenjena kontroliranemu razlivanju visokih voda v primeru poplav. Prav tako povečana aktivnost na področju izvajanja gradbenih protipoplavnih ukrepov pomeni nova delovna mesta v vseh investicijsko-gradbenih panogah.

S sredstvi tako Kohezijskega sklada kot tudi Evropskega sklada za regionalni razvoj, bodo indikativno financirane naslednje protipoplavne investicije, ki so prednostnega pomena za Slovenijo:

- dokončanje projektov Zagotovitev poplavne varnosti na porečju Savinje – lokalni ukrepi – I.faza in Zagotovitev poplavne varnosti na Porečju Drave – I. faza ter nadaljevanje celovite protipoplavne obravnave porečij Savinje in Drave.
 - protipoplavna ureditev porečja Merinščice s pritoki (do kraja Vransko) – nadaljevanje aktivnosti celovite protipoplavne ureditve porečja Savinje - zmanjševanje poplavne ogroženosti OPVP Vransko;
 - protipoplavna ureditev porečja Mežo in Mislinjo – nadaljevanje aktivnosti celovite protipoplavne ureditve porečja Drave - zmanjševanje poplavne ogroženosti OPVP Dravograd, OPVP Prevalje-Ravne na Koroškem in OPVP Črna na Koroškem-Žerjav;

- protipoplavna ureditev porečja Ptujске Drave – nadaljevanje aktivnosti celovite protipoplavne ureditve porečja Drave - zmanjševanje poplavne ogroženosti OPVP Spodnji Duplek in OPVP Ptuj;
- protipoplavna ureditev porečja Gradašnice (do Ljubljane) – zmanjševanje poplavne ogroženosti OPVP Ljubljana-jug in OPVP Dobrova - Brezje pri Dobrovi;
- protipoplavna ureditev porečja Selške Sore (do kraja Dolenja vas) – zmanjševanje poplavne ogroženosti OPVP Železniki;
- zmanjševanje poplavne ogroženosti na OPVPjih v okviru celovitega obvladovanja poplavne ogroženosti porečij Kamniške Bistrice, Sotle, Krke, Sore, Vipave, Ledave in Mure ter nadaljevanje celovite protipoplavne obravnave porečij.

S sredstvi Kohezijskega sklada in Evropskega sklada za regionalni razvoj bodo indikativno financirani naslednji negradbeni protipoplavni ukrepi:

- Identifikacija ključnih **razlivnih površin** visokih voda v Sloveniji – identifikacija večjih površin za razlivanje vode v navezavi z opredeljenimi OPVP, preveritev možnosti pravne in terenske zaščite in ureditve teh površin v interakciji z občinami (in drugimi deležniki), odkupi teh zemljišč, priprava dokumentacije in dejanska izvedba ureditev v praksi za kontrolirano ali naravno razlivanje vode ob nastopu poplav;
- Vzpostavitev **novih vodomernih postaj** za redni hidrološki monitoring na OPVP – (hidravlična) identifikacija lokacij novih vodomernih postaj na vodotokih, ki ogrožajo območja pomembnega vpliva poplav, priprava dokumentacije za vzpostavitev vodomernih mest, nakup hidrološke in telekomunikacijske opreme, izvedba. V okviru prednostne naložbe bo dokončan projekt BOBER (2.faza – dokončanje izgradnje merilnih postaj za spremljanje voda), ki se je pričel v obdobju 2007-2013, in ki ne bo dokončan v obdobju do konca leta 2015
- Razvoj **hidroloških modelov za napovedovanje** visokih voda na območjih pomembnega vpliva poplav – za dovolj zgodnje opozarjanje na možnost nastopa visokih voda oz. poplav na območjih pomembnega vpliva poplav je treba razviti kvalitetne in operativne hidrološke modele za vseh 17 opredeljenih skupin OPVPjev. Projekt vključuje zbiranje podatkov, razvoj hidroloških modelov, vzpostavitev sistema lokalne objave opozoril.
- Razvoj **hidroloških in hidravličnih modelov** za utemeljitev in pripravo celovitih rešitev poplavne varnosti na posameznih porečjih.
- Vzpostavitev **novih evidenc na področju obvladovanja poplavne ogroženosti** – vzpostavitev informacijske, telekomunikacijske in druge infrastrukture za bolj kakovostno obvladovanje poplavne ogroženosti, zbiranje podatkov o preteklih in bodočih poplavnih dogodkih iz raznih virov, visokotehnološka snemanja v času nastopa poplavnih dogodkov, arhiviranje, vzpostavitev spletnih strani za diseminacijo ključnih podatkov.
- **Informiranje, ozaveščanje, izobraževanje zgodnje alarmiranje, obveščanje in spodbujanje** k ukrepanju poplavno ogroženih subjektov na območjih pomembnega vpliva poplav – izdelava informativnih materialov, javno obveščanje in ozaveščanje poplavno ogroženih prebivalcev in subjektov o načinih ukrepanja v času nastopa visokih voda, izvedba pripravljalnih vaj, prenova in vzpostavitev sistema javnega alarmiranja ter aktivno (finančno) spodbujanje lastnikov poplavno ogroženih objektov k izvedbi individualnih ukrepov za zaščito pred naravnimi nesrečami na območjih pomembnega vpliva poplav.

V okviru te prednostne naložbe bodo podprti tudi ukrepi za:

- pripravo celovite medsektorske **ocene tveganj** in priložnosti, ki jih podnebne spremembe prinašajo za Slovenijo in ki bo predstavljala podlago za pripravo ukrepov prilagajanja ter preprečevanja in obvladovanja tveganj (akcijski načrt prilagajanja na podnebne spremembe). Izdelane bodo tudi ocene tveganj za naravne in druge nesreče, ki predstavljajo največje tveganje na nacionalni ravni in bodo služile kot podlaga za nadaljnje prostorsko načrtovanje, načrtovanju preventivnih ukrepov za zmanjšanje tveganj za nastanek nesreč, določitev prednostnih/prioritetnih investicij za zmanjšanje tveganj za nesreče, izdelavi načrtov za obvladovanje tveganj, za pomoč in odpravo posledic v primeru večje naravne ali druge nesreče;

Poleg horizontalnih načel bodo pri izboru projektov upoštevana naslednja dodatna načela za izbor:

- celovitost obravnave porečij: posamezne investicije v protipoplavno varnost bodo morale upoštevati celovitost reševanja problematike tudi v primerih, ko bodo izvedeni le delni ukrepi/projekti;
- stroškovna učinkovitost;
- usklajenost z načrti zmanjševanja poplavne ogroženosti v skladu z Direktivo 2007/60/ES(po letu 2015);
- pripravljenost projekta za izvedbo;
- zagotovitev učinkovite institucionalne ureditve za pripravo in izvajanje projektov še posebej v primerih, ko je upravitelj lokalna samoupravna skupnost;
- projekti bodo izvedeni tako, da bo na vseh vodnih telesih, na katerih bodo gradbeni protipoplavni ukrepi izvedeni, mogoče dosegati postavljene okoljske cilje, ki so opredeljeni v NUV;
- v primeru, da bodo protipoplavni ukrepi načrtovani na območjih s posebnimi zahtevami (vodovarstveno, Natura 2000, zavarovana območja, naravne vrednote) bo posebna pozornost namenjena preprečevanju vplivov na kakovost vode, na vodni režim, zagotavljanju celovitosti in povezljivosti območij Natura 2000 in preprečevanju negativnih vplivov na kvalifikacije vrste in habitatne tipe, slabšanju lastnosti naravnih vrednot zaradi katerih so bile določene ter preprečevanju negativnega vpliva na cilje zavarovanih območij;
- pri izvedbi odkupov zemljišč in dejanski izvedbi ureditev za kontrolirano ali naravno razlivanje vode ob nastopu poplav, se odkupi, kjer je to mogoče tudi površine, ki so nujne za doseganje ciljev območij Natura 2000 oz. se ob izvedbi ureditev za razlivanje vode le to izvede na način, da se doseže tudi izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov.

6. Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti

Prednostna naložba 1: Vlaganje v vodni sektor za izpolnitev zahtev pravnega reda Unije ter za zadovoljitev potreb po naložbah, ki jih opredelijo države članice in ki presegajo te zahteve

Specifični cilj 1: Večja varnost oskrbe z zdravstveno ustrežno pitno vodo

Specifični cilj 2: Zmanjšanje emisij v vode zaradi izgradnje infrastrukture za odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda

Specifični cilj 3: Doseganje dobrega kemijskega in ekološkega stanja voda

Kljub relativno velikim vlaganjem v infrastrukturo za oskrbo s pitno vodo in za odvajanje in čiščenje odpadnih voda, Slovenija še ne izpolnjuje zahtev EU na področju pitne vode in ravnanja z odpadnimi vodami.

Zato bodo v okviru te prednostne naložbe v okviru prvega specifičnega cilja podprti naslednji ukrepi:

- Na področju zagotavljanja zdravstveno ustrezne pitne vode bodo sredstva namenjena izgradnji novih in rekonstrukciji obstoječih vodovodnih sistemov (primarna in sekundarna omrežja) z namenom izboljšanja varne oskrbe prebivalcev s kakovostno pitno vodo in zmanjševanja izgub pitne vode. Sredstva bodo namenjena tudi ukrepom za sanacijo in aktivno zaščito vodnih virov in vzpostavitvi ustreznega sistema za spremljanje kakovosti pitne vode in varstvu vodnih virov.

Ukrepi za doseganje drugega specifičnega cilja so:

- Investicije v primarno in sekundarno infrastrukturo za zbiranje in za ustrezno stopnjo čiščenja komunalnih odpadnih voda v območjih poselitve s skupno obremenitvijo enako ali večjo od 2.000 PE, ki še ne izpolnjujejo zahtev Direktive 91/271/EGS. Med načrtovanimi projekti izgradnje okoljske infrastrukture za ta območja bodo prednostno obravnavani tisti projekti, ki bodo zagotovili zmanjšanje emisij v vodna telesa, za katera je skladno z načrtom upravljanja voda iz

predpisa, ki ureja načrt upravljanja voda ugotovljeno, da so v slabem stanju ali da okoljski cilji zanje ne bodo ali verjetno ne bodo doseženi.

- Projekte za vzpostavitev primerjalnega vrednotenja izvajalcev gospodarskih javnih služb na področju zbiranja in čiščenja odpadnih komunalnih voda in na področju zagotavljanja pitne vode. Na ta način se bo povečala učinkovitost in preglednost izvajanja gospodarskih javnih služb varstva okolja in dvignila kakovost storitev za končne uporabnike.

Ukrepi usmerjeni v izboljšanje hidromorfološkega stanja voda in doseganje tretjega specifičnega cilja so:

- Za izboljšanje hidromorfološkega stanja bo v prihodnje tako ključna izvedba ukrepov, med njimi predvsem obnov vodotokov (renaturacija), ki zajema tako izboljšanje stanja hidrološkega režima, morfoloških razmer kot tudi zveznosti toka (prehodnost za vodne organizme in izboljšanje transporta plavin). Sredstva bodo namenjena tudi pripravi projektne dokumentacije, odkupom zemljišč, pridobivanju gradbenega dovoljenja in izvedbi projektov obnov, zagotavljanju prehodnosti in ukrepov na močno preoblikovanih vodnih telesih.

Pri izvajanju teh ukrepov bo narejena jasna razmejitev z ukrepi, ki se bodo izvajali v okviru relevantnih ukrepov iz prednostne osi 6. Ukrepi, ki se bodo izvajali pretežno zaradi cilja zmanjševanja poplavne ogroženosti se bodo financirali iz prednostne osi 6, pri čemer se bo zasledovalo tudi okoljske cilje vezane na zmanjševanje hidromorfoloških obremenitev, kot izhaja iz vodilnih načel za izbor.

Jasna je tudi razmejitev s Programom razvoja podeželja 2014-2020, saj v dokumentu financiranje tovrstne vsebine niso predvidene. V okviru ukrepa Kmetijsko okoljsko podnebnih plačil bodo podprte vsebine, ki so namenjene zmanjševanju onesnaževanja voda iz razpršenih virov onesnaževanja iz kmetijstva. Prav tako bodo v okviru Programa razvoja podeželja podprte tudi naložbe v ureditev namakalnih sistemov, njihove tehnološke posodobitve in nakup namakalne opreme. 46. člen Uredbe 1305/2013/EU o podpori iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) pa natančno opredeljuje pogoje, pod katerimi je dovoljeno te naložbe podpreti in ki bodo namenjeni identifikaciji in ustrezni ureditvi razlivnih površin za povečanje poplavne varnosti.

- Za zagotovitev celovitosti načrtovanja ukrepov varstva, urejanja in rabe voda upoštevajoč tudi naravovarstvene cilje je nujno izdelati podrobnejše načrte upravljanja voda. Le na ta način se lahko zagotovi maksimiziranje razvojnih potencialov vodnih virov in varstva okolja ter ohranjanja narave.

Z namenom zagotavljanja učinkovitega izvajanja okoljske zakonodaje, bo v okviru te prednostne osi podprta tudi priprava ustreznih baz podatkov in vzpostavitev infrastrukture za učinkovito povezovanje in prikazovanje informacij in podatkov (npr. vzpostavitev sistema za celovito načrtovanje in nadzor sistemov za oskrbo s pitno vodo od stanja vodnih teles podzemne vode do pipe, vzpostavitev sistema za celovito načrtovanje in spremljanje čiščenja odpadnih voda, priprava baze podatkov za izvajanje shem razširjene odgovornosti proizvajalcev za odpadke). Aktivnosti skupnega pristopa imenovanega e-okolje, ki bodo v veliki meri poenostavile sistem, ga napravile uporabnikom prijaznejši, odpravile številne administrativne ovire ter na ta način direktno prispevale k doseganju ciljev bodo vključevale:

- vzpostavitev informacijskega sistema za načrtovanje in spremljanje izvajanja Direktive o čiščenju komunalne odpadne vode (UWWTS_SIIF), vzpostavljeni sistem bo predstavljal model za nadaljnjo nadgradnjo informacijskega sistema okolja za druge evropske direktive na področju okolja (e-okolje).
- vzpostavitev informacijskega sistema za celovito načrtovanje upravljanja voda, ki bo omogočal tudi izvajanje učinkovitega poslovanja s ključnimi deležniki (stranke za pridobitev vodnih pravic in vodnega soglasja, strateški in prostorski načrtovalci na državni in občinski ravni, investitorji, javnosti idr.). Načrtuje se izdelava baze prostorskih podatkov v kateri se bodo vodili in vzdrževali podatki o erozijskih območjih, plazljivih območjih in plazovitih

območij. Na ta način se bo pospešila in ne nazadnje poenostavila investicijska dejavnost na področju voda.

Vodilna načela za izbor

Vsi ukrepi iz prednostne naložbe bodo pri izboru upoštevali relevantna horizontalna načela, ki so opredeljena v poglavju 1.1.4. Poleg teh kriterijev bodo imeli pri izboru prednost projekti, ki:

- Zagotavljajo možnost doseganja sinergijskih učinkov z drugimi področji in na enoto vloženih sredstev prinašajo največje možne okoljske koristi/učinke
- poleg sinergijskih učinkov sočasno izkazujejo pripravljenost na izvedbo (i.e. pridobljeno gradbeno dovoljenje).
- predstavljajo morebitne neizvedene faze projektov, ki so sofinancirani v OP ROPI.
- se, v primeru novih sistemov prednostno umeščajo izven naravovarstveno pomembnih območij, še posebej varovanih območij in v strnjenih gozdnih površinah. V primeru, da drugih prostorskih možnosti ni, bodo prednostne umestitve ob že obstoječih vodih.
- zagotavljajo učinkovite institucionalne ureditve za pripravo in izvajanje projektov še posebej v primerih, ko je upravitelj lokalna samoupravna skupnost;
- so skladni z novimi predpisi, ki urejajo področje presoje vplivov na okolje

Poleg tega bodo za posamezna specifična področja vlaganj upoštevana še dodatna načela za izbor projektov:

- Gradnja javne infrastrukture za oskrbo s pitno vodo
 - zagotovljena dolgoročna primernost (količina, kakovost) vodnega vira,
 - zagotovljena gospodarna in varna raba zajetij za pitno vodo v skladu s predpisano hierarhijo (Uredba o oskrbi s pitno vodo):
 - priključitev na nov ali obratujoč transportni vodovod
 - ob zagotavljanju novih zajetij za pitno vodo se ta prednostno usmerjajo na neonesnažene vodne vire in vodne vire, ki jih je lažje in gospodarnejše varovati
 - zagotovljene rezervne zmogljivosti in zagotavljanje zanesljivosti in varnosti obratovanje javnega vodovoda v skladu s predpisanimi merili (Uredba o oskrbi s pitno vodo):

Vsak javni vodovod mora imeti zagotovljena rezervna zajetja za pitno vodo, iz katerih se lahko v nujnih primerih zagotavlja oskrba s pitno vodo na območju javnega vodovoda, vsaj v nujnem obsegu porabe pitne vode, pri čemer se za nujni obseg porabe pitne vode šteje zagotavljanje pitne vode za pitje in osnovno higieno prebivalstva ter nujne dejavnosti za delo in življenje na območju javnega vodovoda.

Gradnja infrastrukture za odpadno vodo:

- rok ureditve aglomeracije skladno z Direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode,
- pripravljenost projektov, razmerje med višino investicije ter številom aglomeracij in PE.

Doseganje dobrega stanja voda:

- projekti izboljšanja hidromorfološkega stanja vodotokov so določeni, kot prioritetni za doseganje izboljšanja stanja voda ali stanja vrst in habitatov v Načrtu upravljanja voda ali v Programu ukrepov Območji Natura 2000

Prednostna naložba 2: Vlaganje v sektor odpadkov za izpolnitev zahtev pravnega reda Unije ter za zadovoljitev potreb po naložbah, ki jih opredelijo države članice in ki presegajo te zahteve

Specifični cilji: Zmanjšanje količin odloženih komunalnih odpadkov

V okviru te prednostne naložbe bodo podprti ukrepi in projekti na naslednjih področjih:

- Dokončanje poskusne gradnje objektov v povezavi s faznostjo projektov, sofinanciranih iz kohezijskega sklada v finančni perspektivi 2007 – 2013, za obdelavo mešanih komunalnih odpadkov, s čimer bodo zagotovljene ustrezne kapacitete za pridobivanje ter pripravo surovin za ponovno uporabo in zmanjšanja količin za odlaganje.

- Podpora pilotnim projektom in orodjem za povečanje ozaveščenosti različnih ciljnih skupin prebivalcev in spremembe njihovih vedenjskih vzorcev v skladu s hierhijo EU za ravnanje z odpadki.
- Izdelava celovitih načrtov preprečevanja in ponovne uporabe odpadkov z uvedbo sprememb v proizvodnih in storitvenih procesih in merljivimi učinki na okolje.

Vodilna načela za izbor

Glede na alocirana sredstva bodo le-ta uporabljena v celoti za dokončanje projekta iz OP ROPI 2007-2013 – RCERO Ljubljana.

Prednostna naložba 3: Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujanje ekosistemskih storitev, vključno z omrežjem NATURA 2000 in zelenimi infrastrukturami

Specifični cilj: Izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov, prednostno tistih z najslabše ocenjenim stanjem ohranjenosti ter varstvo naravnih vrednot za zagotavljanje ključnih ekosistemskih storitev

V okviru te prednostne naložbe bodo sredstva namenjena zagotavljanju zelene infrastrukture na pomembnejših območjih varstva narave, prednostno na območjih Natura 2000 in zavarovanih območjih). Pri izvajanju ukrepov na območjih Natura 2000 bomo upoštevali Prednostni akcijski okvir (Prioritised action framework for Natura 2000 – PAF)¹ oz. Program upravljanja območij Natura 2000 za 2014-2020. Na teh območjih želimo z ukrepi varstva narave zagotoviti ugodno stanje vrst in habitatnih tipov, razvijati visokokakovostno ponudbo zelenega turizma, ki temelji na aktivnem ohranjanju narave, krajine in kulturne dediščine in ki ne poslabšuje stanja ohranjenosti. V tem kontekstu bodo podprti ukrepi za usmerjanje obiska na manj občutljiva območja in večje ozaveščanje obiskovalcev in prebivalcev in podpora razširjanju informacij o primerih dobrih praks. Na ta način bo dosežen demonstracijski učinek na druga podobna območja in s tem precejšen pozitiven vpliv na stanje ohranjenosti vrst in habitatnih tipov, npr. najbolj ogroženih in endemičnih. S prej navedenimi ukrepi vzpostavitve zelene infrastrukture bodo zagotovljene tudi ključne ekosistemske storitve.

Vlaganja bodo usmerjena na naslednja področja:

- Zagotovitev javne infrastrukture, za obisk in interpretacijo območij varstva narave in naravnih vrednot (npr. informacijski centri, javno dostopni objekti kulturne dediščine) prednostno z obnovo obstoječih objektov in manjšimi gradbenimi projekti s poudarkom na upoštevanju ciljev varstva narave, kakovostne interpretacije (s poudarkom na izobraževanju in ozaveščanju) in možnosti doživljanja narave, kulturne dediščine in krajine ob zagotavljanju pogojev za trajnostno mobilnost obiskovalcev.
- Vzpostavitev vzdrževanja dobrega naravovarstvenega stanja najbolj obiskanih območij varstva narave v demonstracijski namen (npr. obnova ali vzdrževanje ekosistemov s ciljem ohranjanja biotske raznovrstnosti, obvladovanje invazivnih tujerodnih vrst).
- Za doseganje ciljev območij Natura 2000 bomo, kjer bo to upravičeno in relevantno, podprli tudi odkup naravovarstveno pomembnih površin, na katerih bomo vzpostavili ustrezno upravljanje za doseganje naravovarstvenih ciljev ter zagotavljali ključne ekosistemske storitve (npr. zadrževanje voda, blaženje podnebnih sprememb, zagotavljanje pitne vode). V teh primerih mora biti izdelan in potrjen načrt upravljanja naravovarstveno pomembnih površin, ki so predvidene za odkup.
- Vzpostavitev koridorjev za zagotovitev ugodnega stanja zavarovanih vrst (npr. zeleni mostovi, obnova mokrišč).

Vodilna načela za izbor

¹ Prednostni akcijski okvir za Naturo 2000 za 2014-2020. G.1 General Priority Measures for Natura 2000 G.2.b Priority Measures for promoting sustainable tourism and employment in relation to Natura 2000
http://www.natura2000.gov.si/fileadmin/user_upload/LIFE_Upravljanje/PAFSlovenijaVerFinal2.pdf

Poleg horizontalnih načel bodo podprte investicije, ki:

- prispevajo k izboljšanju stanja ohranjenosti več vrst in habitatnih tipov v neugodnem stanju ohranjenosti in endemičnim vrstam;
- ki imajo sinergijski učinek za področja ohranjanje narave, ohranjanja kulturne dediščine in turizma (npr. izgradnja infrastrukture za obisk)
- prinašajo večje pričakovano število nočitev in porabo turistov ter obiskovalcev, ki prihajajo zaradi ohranjene narave in krajine;
- v primerih zagotavljanja prostorov dajejo prednost obnovi obstoječih objektov ali objektov kulturne dediščine pred novogradnjo;
- se izvajajo na zavarovanih območjih, ki jih je zavarovala država, ob posebnem upoštevanju 10. člena Zakona o TNP.
- So namenjene obnovi obstoječe javne infrastrukture za obisk območij varstva narave. V primeru novih posegov, bodo ti umeščeni izven pomembnejših oziroma ključnih delov habitatov in bodo, kjer je relevantno, zagotavljali preusmeritev obiskovalcev izven pomembnejših oziroma ključnih delov.
- Prednostno se javne infrastrukture v varovanih območjih ne bo osvetljevalo, v nasprotnem primeru bodo uporabljeni viri, ki ne vplivajo negativno na zdravje ljudi in bodo uporabljeni na način, da bo minimizirano svetlobno onesnaževanje.

V primeru neposrednih potrditev projektov se upošteva seznam projektov nacionalnega pomena iz veljavnega Operativnega programa – programa upravljanja območij Natura 2000.

Prednostna naložba 4: Ukrepi za izboljšanje urbanega okolja, oživitev mest, sanacijo in dekontaminacijo degradiranih zemljišč (vključno z območji, na katerih poteka preobrazba), zmanjšanje onesnaženosti zraka in spodbujanje ukrepov za zmanjšanje hrupa

Specifični cilj 1: Reaktivacija degradiranih površin v mestih in izboljšanje kakovosti javnih površin

V okviru te prednostne naložbe bodo podprti ukrepi za:

- Pripravo celovitih projektov urbane prenovе oz. urbanega razvoja v okviru strategij trajnostnega razvoja mest, z namenom izboljšanja konkurenčnosti in kakovosti življenja v mestih
- Izvajanje posegov prenovе in celovitih projektov prenovе degradiranih ali premalo izkoriščenih površin v urbanih območjih, ki lahko vključuje prenovе fizične okolice in zgradb, javnih prostorov, odprtih prostorov za rekreacijo, vzpostavljanje povezav in potez z urbanističnimi rešitvami, revitalizacije aktivnosti ali spremembo namembnosti prostora, prispevajo k ohranjanju kulturne dediščine in javno kulturne infrastrukture, reaktiviranju in vključevanju lokalnega prebivalstva, prispevajo k spodbujanju uporabe kreativnih industrij in razvoju stanovanjskih kooperativ.
- Izvajanje podpornih aktivnosti za pripravo in izvajanje projektov celovite urbane prenovе kot so vključevanje javnosti, promocijske aktivnosti, vzpostavitev in delovanje projektnih pisarn ter podpora skupnostnim pobudam namenjenim prenovi urbanih območij.

Vodilna načela za izbor

V okviru te prednostne naložbe se bodo celoviti urbani projekti izvajali tudi preko mehanizma celostnih teritorialnih naložb in bodo morali biti skladni s celovitimi strategijami trajnostnega urbanega razvoja. Te bodo pripravljene na podlagi posebnih smernic in jih bodo morale mestne oblasti izbrati za izvajanje preko mehanizma CTN.

Smernice za pripravo projektov celovite urbane prenovе na podlagi strategij trajnostnega urbanega razvoja bodo, poleg horizontalnih načel za izbor projektov, ki bodo predmet izvajanja preko mehanizma CTN, vključevale še vsaj naslednja načela:

- Projekti se vsebinsko nanašajo na celovito urbano prenovu ali drug celovit poseg na območje (vključno z javno kulturno infrastrukturo in kulturno dediščino), ki na povezan način vključuje reševanje vsaj dveh (lahko pa tudi več) tematskih ciljev s področij:
 - prenove degradiranih urbanih območij
 - energetske učinkovitosti (predvsem energetska prenova);
 - trajnostne mobilnosti in dostopnosti;
- izboljšujejo kakovost bivalnega okolja in življenja v urbanih območjih
- izboljšujejo kakovost zraka in prispevajo k reševanju problematike onesnaženosti s PM10
- izboljšujejo poslovno okolje in prispevajo k razvoju podjetništva (neposredna podpora: prostorski pogoji za vzpostavitev ali rast podjetij) in ustvarjanju novih delovnih mest ter krepijo kreativni potencial urbanih območij z vključevanjem rešitev, ki jih ponujajo kreativne industrije;
- povečujejo socialno vključenost

7. Izgradnja infrastrukture in ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti

Prednostna naložba 1: Razvoj celostnega, visokokakovostnega in interoperabilnega železniškega sistema

Specifični cilj: Povečanje konkurenčnosti železniške infrastrukture

V okviru te prednostne naložbe bo poudarek namenjen vlaganjem v:

- razvoj železniške infrastrukture na Mediteranskem in Baltsko-Jadranskem koridorju jedrnega omrežja (Uredba 1316/2013, z dne 11.12.2013). Predvideno je nadaljevanje investicij finančne perspektive 2007-2013, s ciljem izboljšanja zmogljivosti, povečanja varnosti, zmanjšanja negativnih vplivov prometa na okolje in posledično preusmeritvijo prometa iz preobremenjenega cestnega omrežja na železniško. Investicije na tem koridorju se bodo nadaljevale tudi še v letih 2020 - 2030. V skladu z rezultati prometnega modela sta izbrana dva projekta in sicer nadgradnja in posodobitev železniške proge Zidani most – Celje, ter železniško vozlišče s postajo Pragersko.

Vodilna načela za izbor

Projekt nadgradnje in posodobitve železniške proge in postaj na relaciji Zidani most – Celje je izbran, da se odpravi ozko grlo na jedrnem omrežju Mediteranskega in Baltsko-Jadranskega koridorja (Uredba 1316/2013, z dne 11.12. 2013), ker zagotavlja osno obremenitev v kategoriji C3 (do 200 kN), kar prevoznikom omejuje uporabo voznih sredstev in znižuje hitrost na tem, odseku. Delež tovornega prometa je 44 % in ima dober razvojni potencial. Odsek je pomemben tudi za zagotavljanje mobilnosti prebivalstva, saj ima povprečno 4134 potnikov. Razvojni potencial odseka se je povečal z vključitvijo Hrvaške v EU, saj bo prevzel velik del tovora in potnikov v smeri Zagreb – Graz.

Nadgradnja in posodobitev železniškega vozlišča in postaje Pragersko odpravlja ozko grlo na Mediteranskem in Baltsko-Jadranskem koridorju jedrnega omrežja (Uredba 1316/2013, z dne 11.12.2013), saj so na tem vozlišču koridorja ločita. Z nadgradnjo in posodobitvijo železniškega vozlišča bo omogočeno izkoriščanje potencialov proge Pragersko – Hodoš, ki bo posodobljena v finančni perspektivi 2007-2013, skrajšali se bodo časi ranžiranja tovornih in potniških kompozicij. Projekta sta nadgradnja obstoječe trase in ni novih posegov v prostor.

Oba projekta izpolnjujeta vse pogoje, da se z izvedbo začne v letu 2016.

Izbrani projekti bodo skladni s projekti in usmeritvami, ki jih bomo identificirali v Nacionalnem programu razvoja javne prometne infrastrukture. Sledili pa bodo tudi drugim načelom, ki so opredeljena v poglavju 1.1.4. Poleg tega bodo imeli pri izboru prednost projekti, ki bodo sledili priporočilom okoljskega poročila tega programa in sicer:

- Prednost bosta imeli rekonstrukcija oziroma nadgradnja obstoječih povezav.

- V primeru, da bodo ukrepi načrtovani na varovanih območjih narave in na območjih naravnih vrednot bo posebna pozornost namenjena zagotavljanju celovitosti in povezljivosti območij Natura 2000 in preprečevanju negativnih vplivov na kvalifikacije vrste in habitatne tipe, slabšanju lastnosti naravnih vrednot zaradi katerih so bile določene ter preprečevanju negativnega vpliva na cilje zavarovanih območij.
- Razsvetljava odsekov, ki bodo izbrani za podporo bo izključno z ekološkimi svetili in bo načrtovana tako, da bo zagotovljeno najmanjši možen obseg svetlobnega onesnaževanja.

Prednostna naložba 2: Izboljšanje regionalne mobilnosti s povezovanjem sekundarnih in terciarnih prometnih vozlov z infrastrukturo TEN-T, vključno preko multimodalnih vozlišč

Specifični cilj: Boljše prometne povezave za lažjo dostopnost in skladnejši regionalni razvoj

V okviru te prednostne naložbe bomo sredstva vlagali v projekt identificiran v Nacionalnem programu razvoja prometa in prometne infrastrukture na 3. razvojni osi. Projekt na južnem delu 3. razvojne osi povezuje TEN-T omrežje z regionalnim središčem Novo mesto in je prvi projekt na celotni razvojni osi. Projekt zagotavlja boljšo povezavo Novega mesta in Bele krajine s TEN – T omrežjem. Bela krajina ima eno najslabših povezav v Sloveniji, kar je v zadnjih desetih letih prispevalo, da je v Beli krajini zaradi večjih stroškov poslovanja in nezanesljivih povezav prenehalo delovati več podjetij. Obstoječa cesta poteka po zelo razgibanem terenu, kjer so uporabljeni elementi, ki niso primerni za rang glavne ceste in predstavlja visoko tveganje za varnost prometa. Obstoječa cesta je relativno obremenjena, saj ima visoko povprečje letnega dnevnega prometa (Novo mesto-Črnomelj nad 10.000 vozil/dan). Obvoznica Novo mesto in priključek na TEN-T omrežje sta na podlagi prometnega modela eden od najbolj nujnih ukrepov na razvojnih oseh.

Predvidena je izgradnja prve in druge faze prve etape južnega dela 3. razvojne osi v dolžini 5,3 km, ki poteka po vzhodni strani Novega mesta. Hitra cesta omogoča:

- ustrezno povezavo regionalnega središča s TEN-T omrežjem in odpravo ozkega grla,
- regionalno povezovanje s katerim se ohranja ustrezna oskrba gospodarstva in mobilnost prebivalstva v Novem mestu, kot pomembnem gospodarskem središču v Sloveniji in zagotavlja možnosti za razvoj Bele krajine in celotne vzhodne Slovenije
- razvoj gospodarstva in ohranjanje delovnih mest v gospodarstvu tudi na območjih, ki imajo slabše pogoje za poslovanje zaradi neustrezne prometne infrastrukture, vzhodna regija je v Sloveniji največji izvoznik, zato so ustrezne povezave predpogoj za ohranitev obstoječih gospodarskih subjektov in nadaljnji razvoj,
- izboljšanje varnosti cestnega prometa in
- odpravo ozkih grl zaradi katerih prihaja do zastojev in eksternih stroškov prometa.

Vodilna načela za izbor

Izbrani projekt je skladen s ključnimi razvojnimi potrebami skladnejšega regionalnega razvoja. Projekt je umeščen v prostor in ustrezno pripravljen, da se lahko izvede v predvidenem obdobju. Projekt je na podlagi podatkov iz prometnega modela in izhodišč celovite presoje vplivov na okolje identificirana v Nacionalnem programu razvoja prometa in prometne infrastrukture. Poleg tega bodo pri izvedbi upoštevana priporočila okoljskega poročila tega programa in sicer:

- Nova trasa se bo prednostno umeščala izven varovanih območij in ostalih naravovarstveno pomembnih območij. Projekti bo v prostor umeščen tako, da bo poseg na kmetijska in gozdna zemljišča čim manjši, ter da bo upoštevan ustrezen odmik od urbanih območij. Pri umeščanju v prostor se bodo upoštevali tudi varstveni vidiki na področju kulturne dediščine in krajine.
- V primeru, da bodo ukrepi načrtovani na varovanih območjih narave in na območjih naravnih vrednot bo posebna pozornost namenjena zagotavljanju celovitosti in povezljivosti območij Natura 2000 in preprečevanju negativnih vplivov na kvalifikacije vrste in habitatne tipe,

slabšanju lastnosti naravnih vrednost zaradi katerih so bile določene ter preprečevanju negativnega vpliva na cilje zavarovanih območij.

- Razsvetljava odsekov, ki bodo izbrani za podporo bo izključno z ekološkimi svetili in bo načrtovana tako, da bo zagotovljeno najmanjši možen obseg svetlobnega onesnaževanja.

Prednostna naložba 3: Podpiranje multimodalnega enotnega evropskega prometnega območja z vlaganjem v vseevropsko prometno omrežje (TEN-T) (KS)

Specifični cilj: Odpravljena ozka grla v omrežju TEN-T in zagotovljeni standardi TEN-T na celotnem omrežju

V okviru te prednostne naložbe, bodo sredstva vložena v:

- Dokončanje nacionalnega programa izgradnje AC omrežja (AC Draženci-Gruškovje (KS), Projekt je pripravljen za izvedbo in se bo predvidoma začel izvajati v letu 2015.
- Plovno pot v koprsko pristanišče s poglobljanjem vplovnega kanala za Bazen II (poglobljanje izven območja pristanišča, investitor je država). Skladno s tretjim odstavkom 44. člena Pomoskega zakonika (Ur.l. RS, št. 120/06, 88/10, 59/11) Republika Slovenija zagotavlja vzdrževanje vplovnih poti izven pristanišča.

Vodilna načela za izbor

Projekta sta na podlagi podatkov iz prometnega modela in izhodišč celovite presoje vplivov na okolje identificirana v Nacionalnem programu razvoja prometa in prometne infrastrukture. Poleg tega so pri izboru upoštevana priporočila okoljskega poročila tega programa in sicer:

- Nova trasa se bo prednostno umeščala izven varovanih območij in ostalih naravovarstveno pomembnih območjih. Projekt bodo v prostor umeščen tako, da bo poseg na kmetijska in gozdna zemljišča čim manjši, ter da bo upoštevan ustrezen odmik od urbanih območij. Pri umeščanju v prostor se bodo upoštevali tudi varstveni vidiki na področju kulturne dediščine in krajine.
- V primeru, da so ukrepi načrtovani na varovanih območjih narave in na območjih naravnih vrednot bo posebna pozornost namenjena zagotavljanju celovitosti in povezljivosti območij Natura 2000 in preprečevanju negativnih vplivov na kvalifikacije vrste in habitatne tipe, slabšanju lastnosti naravnih vrednost zaradi katerih so bile določene ter preprečevanju negativnega vpliva na cilje zavarovanih območij.

8. Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile

Prednostna naložba 1: Dostop do delovnih mest za iskalce zaposlitve in neaktivne osebe, vključno z dolgotrajno brezposelnimi in osebami, ki so oddaljene od trga dela, tudi prek lokalnih pobud za zaposlovanje in spodbujanje mobilnosti delavcev

Specifični cilj 1: Povečanje zaposljivosti iskalcev zaposlitve in njihovega vključevanja na trg dela

Specifični cilj 2: Učinkovite storitve in posredovanje med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela v Sloveniji in na evropskem trgu dela

Prednostna naložba je namenjena podpori skupinam brezposelnih oseb in iskalcem zaposlitve, kot so zlasti dolgotrajno brezposelni, še posebej starejši in nižje izobraženi, pri povečevanju njihove zaposljivosti ter aktivnem iskanju zaposlitve in ohranitvi zaposlitve. Pozornost bo namenjena tudi delavcem, ki so v postopku izgubljanja zaposlitve, zlasti starejši.

Predvideni ukrepi so del relevantnih ukrepov na trgu dela, ki jo izvajajo upravičenci, kot so Zavod RS za zaposlovanje in druge ustrezne institucije, ki so v skladu z zakonodajo ali izbornimi postopki prepoznani kot upravičenci.

V okviru prvega specifičnega cilja te prednostne naložbe bo Slovenija podprla zlasti ukrepe, ki:

- po eni strani zagotavljajo spodbujanje k aktivnosti na trgu dela ciljnih skupin, po drugi strani pa spodbujajo delodajalce, da te osebe zaposlujejo bodisi na novih bodisi na obstoječih delovnih mestih. V okviru tega ukrepa bodo podprte zlasti aktivnosti usmerjene v povečevanje usposobljenosti glede na potrebe trga dela in ciljnih skupin v povezavi s kasnejšimi spodbudami za zaposlitev teh ciljnih skupin. Posebna pozornost se bo namenjala specifikam ciljnih skupin, čemur se bodo ukrepi prilagajali;
- zagotavljajo sistem za večjo aktivnost starejših, predvsem tistih, ki jim grozi dolgotrajna brezposlenost in izguba zaposlitve;
- spodbujajo razvojne zaposlitvene projekte na regionalni in lokalni ravni in druge inovativne projekte s področja (kot na primer vključevanje v projekte zelenega gospodarstva s komponento usposabljanja, spodbujanje lokalnih iniciativ, kot so zadruge, kooperative in socialna podjetja);

V okviru drugega specifičnega cilja te prednostne naložbe bo Slovenija podprla zlasti ukrepe, ki:

- zagotavljajo učinkovito, predvsem kratkoročno ali srednjeročno, napovedovanje in ugotavljanje potreb po kompetencah za učinkovitejše usklajevanje ponudbe in povpraševanja na trgu dela;
- preprečujejo zaposlovanje in delo na črno zlasti z okrepitvijo Inšpektorata RS za delo in osveščanjem javnosti ter preprečujejo zlorabe pri zaposlovanju;
- podpirajo projekte, ki dvigujejo kakovost storitev in ukrepov na trgu dela ter krepijo medsebojno povezovanje institucij na trgu dela, še zlasti pri podpori brezposlenim osebam in iskalcem zaposlitve ter delodajalcem (podjetjem) pri usklajevanju ponudbe in povpraševanja na trgu dela,
- podpirajo vzpostavitev in delovanje nacionalne koordinacijske pisarne za izvajanje EURES storitev, ki bo razvijala in sodelovala pri čezmejnih in transnacionalnih programih ter spodbujala mobilnost.

Za izbor prihodnjih ukrepov bodo veljala horizontalna načela. Poleg njih pa bodo veljala še naslednja načela:

- prednost bodo imela območja z višjo stopnjo brezposelnosti;
- prednost bodo imeli projekti, ki bodo inovativni v zvezi z vključevanjem ciljnih skupin na trg dela (nove metode in pristopi ukrepov na trgu dela);
- prednost bodo imeli projekti, ki bodo vključevali ključne deležnike;
- prednost bodo imeli projekti, ki bodo povezovali ponudbo in povpraševanje na trgu dela;
- projekti, ki bodo prispevali k izmenjavi izkušenj, rezultatov in dobrih praks na regionalni, nacionalni in transnacionalni ravni.

Prednostna naložba 2: Trajnostno vključevanje mladih na trg dela, predvsem tistih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposabljaajo, vključno z mladimi, ki so izpostavljeni socialni izključenosti, in mladimi iz marginaliziranih skupnosti, vključno prek izvajanja jamstva za mlade

Specifični cilj 1: Znižanje brezposelnosti mladih

Specifičen cilj 2: Znižanje brezposelnosti mladih v vzhodni Sloveniji

V okviru te prednostne naložbe bodo podprti naslednji ukrepi:

- spodbujajo zaposlovanje mladih, vključno s prvimi zaposlitvami in pripravništvu;
- spodbujajo izobraževanje in usposabljanje mladih brezposelnih za večjo zaposljivost;
- spodbujajo medgeneracijski prenos znanj z izvajanjem mentorstva mladim;
- spodbujajo podjetništvo;
- informirajo o možnostih na trgu dela ter spodbujajo razvoj vseživljenjske karijerne orientacije za šolajočo mladino;
- spodbujajo in razvijajo aktivno državljanstvo mladih;

- razvijajo nove oblike zaposlovanja, samozaposlovanja in (prido)bivanja mladih kot odgovorov na družbene izzive (npr. v okviru trajnostnih skupnosti, s samooskrbnimi projekti, z izkoriščanjem naravnih potencialov za dodano vrednost na podeželju, preko mladinskega dela ...);
- podpirajo razvoj specializiranih storitev institucij na trgu dela prilagojenih potrebam mladih.

Za izbor prihodnjih ukrepov bodo veljala horizontalna načela. Poleg njih pa bo veljalo še:

- prednost bodo imela območja z višjo stopnjo brezposelnosti;
- prednost bodo imeli projekti, ki bodo inovativni v zvezi z vključevanjem ciljnih skupin na trgu dela (nove metode in pristopi ukrepov na trgu dela);
- prednost bodo imeli projekti, ki bodo vključevali ključne deležnike;
- projekti, ki bodo prispevali k izmenjavi izkušenj, rezultatov in dobrih praks na regionalni, nacionalni in transnacionalni ravni.

Prednostna naložba 3: Prilagodljivost delavcev, podjetij in podjetnikov na spremembe

Specifični cilj: Zagotavljanje kakovostne organizacije dela in delovnega okolja ter storitev za prilagajanje delavcev na spremembe na trgu dela

Prednostna naložba je namenjena podpori delavcem, podjetnikom in podjetjem. Predvideni ukrepi so del storitev in ukrepov na trgu dela, ki jih izvajajo ustrezne institucije na trgu dela, ki so v skladu z zakonodajo ali izbornimi postopki prepoznani kot upravičenci (npr. socialni partnerji).

V okviru te prednostne naložbe bo Slovenija podprla zlasti ukrepe:

- za prilagajanje delovnih mest, uvajanje oblik dela, ki so prilagojene družbenim in demografskim izzivom (na primer ozelenitve delovnih mest z zmanjševanjem okoljskega vpliva ter povečano snovno in energetske učinkovitosti) in sodobnim trendom razvoja delovnih mest, in spodbujanje družbene odgovornosti podjetji;
- za zagotavljanje zdravega in varnega delovnega okolja;
- za spodbujanje usklajevanja poklicnega, družinskega in zasebnega življenja skozi celoten življenjski cikel posameznika;
- razvoj programov za načrtovanje prehodov iz delovno aktivnega obdobja v upokojevek;
- promocija zdravju prijaznih izboljšav delovnega in organizacijskega okolja in ozaveščanja o pomenu zdravja na delovnem mestu;
- tesnejšega sodelovanja med podjetji in javnimi institucijami, socialnimi partnerji na trgu dela z namenom zagotavljanja podpore pri prilagajanju na spremembe.

Posebna pozornost bo namenjena prilagajanju delovnega okolja starejšim in invalidom ter spodbujanju skupnih projektov socialnih partnerjev na tem področju. Ukrepi za prilagajanje oziroma usposabljanje delavcev za učinkovit prenos znanja med generacijami ter za usposabljanje delavcev za lažje prehode na trgu dela na sektorski ravni bodo povezani z ukrepi vseživljenjskega učenja (npr. vseživljenjska karierna orientacija, kompetenčni centri za zaposlene). Ukrepi vključujejo tudi pobude za usklajevanje ponudbe in povpraševanja na trgu dela v obliki skupnih projektov socialnih partnerjev in izvajalcev storitev na trgu dela.

Podprti bodo tudi projekti, ki krepijo institucije pri izvajanju omenjenih ukrepov ter medsebojnem povezovanju. Vsi ti ukrepi bodo načrtovani in izvedeni v tesnem sodelovanju s socialnimi partnerji in sodelovanjem stroke s področja.

Za izbor prihodnjih ukrepov bodo veljala horizontalna načela. Poleg njih pa bodo veljala še naslednja načela:

- prednost bodo imeli projekti, ki bodo vključevali ključne deležnike oziroma bodo prispevali k povezovanju socialnih partnerjev;
- projekti bodo prispevali k povečanju fleksibilnosti in konkurenčnosti podjetij in zaposlenih;

- projekti bodo prispevali k uveljavljanju fleksibilnih oblik organiziranosti dela;
- projekti, ki bodo prispevali k izmenjavi izkušenj, rezultatov in dobrih praks na regionalni, nacionalni in transnacionalni ravni.

9. Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine, aktivno staranje in zdravje

Prednostna naložba 1: Aktivno vključevanje, vključno s spodbujanjem enakih možnosti in dejavnega sodelovanja ter izboljšanje zaposljivosti

Specifični cilj: Večja vključenost oseb iz ciljnih skupin v programe socialne vključenosti in aktivacije

V okviru te prednostne naložbe je podpora namenjena vključevanju oseb, ki so najbolj oddaljene od trga dela v programe socialnega vključevanja in zaposlitvene ter socialne aktivacije ter opolnomočenja, graditvi zmožnosti in kompetenc pri ciljnih oziroma ranljivih skupin. Primeri ukrepov so:

- programi zaposlitvene in socialne aktivacije za posamezne kategorije oseb, ki so najbolj oddaljene od trga dela, predvsem za dolgotrajno brezposelne, za dolgotrajne prejemnike socialnih transferov ter za neaktivne osebe. Ti programi bodo temeljili na novih integriranih pristopih (vključevali bodo socialne, izobraževalne, zaposlitvene in zdravstvene elemente) in bodo prilagojeni posameznim kategorijam uporabnikov.
- programi socialnega vključevanja, socialne rehabilitacije, opolnomočenja in graditve zmožnosti in socialnih kompetenc zaposlitvenega kapitala za osebe iz ciljnih skupin še pred vstopom na trg dela oziroma pred iskanjem zaposlitve in v začetnem obdobju zaposlitve.
- Preventivni programi za družine z otroki v gospodinjstvih brez delovno aktivnih odraslih članov ali z nizko delovno aktivnostjo (vključevanje odraslih članov in otrok v aktivnosti) ter programi za dvig socialnega kapitala otrok in mladostnikov z manj priložnostmi in iz manj spodbudnih okolij.
- spodbujajo vključevanje mladih, ki so zgodaj opustili šolanje v družbo, nadaljnje izobraževanje, usposabljanje in zaposlitev.

Poleg horizontalnih načel se bodo naknadno oblikovala tudi dodatna načela za izbor. Prednost bodo imeli izvajalci programov socialne aktivacije, ki bodo vključevali dolgotrajno brezposelne osebe, dolgotrajne prejemnike denarne socialne pomoči (minimalnega dohodka) in neaktivne ter izvajalci celovitih programov socialne aktivacije za družine z otroki v gospodinjstvih brez delovno aktivnih odraslih članov ali z nizko delovno aktivnostjo. Prednost bodo imeli tudi izvajalci programov socialne aktivacije v povezavi z ukrepi prednostne naložbe 2.9.2., predvsem z ukrepi spodbujanja razvoja skupnostnih oblik storitev in pomoči na področju dolgotrajne oskrbe.

Prednostna naložba 2: Spodbujanje razpoložljivosti cenovno dostopnih, trajnostnih in visoko kakovostnih storitev, vključno z zdravstvenimi in socialnimi storitvami splošnega pomena

Specifični cilj 1: Izboljšanje dostopa do socialnih in zdravstvenih storitev ter podpora za prehod od institucionalnih na skupnostne oblike nege in oskrbe

Specifični cilj 2: Izboljšanje dostopnosti do preventivnih socialno zdravstvenih programov za krepitev zdravja in aktivnega življenja

V okviru te prednostne naložbe je podpora namenjena predvsem različnim ukrepom za razvoj skupnostnih oblik socialnih in zdravstvenih storitev na področju dolgotrajne oskrbe, razvoju in uveljavitvi učinkovitih modelov modernizacije socialnih in zdravstvenih storitev ter preventivnim ukrepom za spodbujanje zdravega in aktivnega načina življenja s poudarkom na preprečevanju

kroničnih bolezni in socialnim vidikom obravnavanja oseb s kroničnimi starostnimi obolenji in specifičnimi znaki staranja.

Primeri ukrepov pod prvim ciljem so:

- Preoblikovanje obstoječe mreže domov, ki izvajajo institucionalno varstvo starejših v mrežo skupnostne skrbi za starejše. Modernizacija obstoječih mrež na področju zdravstva in socialnega varstva v povezavi z oblikovanjem novih skupnostnih oblik pomoči in podpore ter razvojem integriranih zdravstvenih in socialnih storitev (npr. razvoj skupnostnih storitev za demenco).
- Vzpostavitev mreže dnevnišnih centrov, medgeneracijskih centrov in drugih storitev, ki se izvajajo v skupnosti.

Primeri ukrepov pod drugim ciljem so:

- Razvoj inovativnih populacijskih programov krepitev zdravja in aktivnega življenjskega sloga in preprečevanje bolezni, vključno z javnozdravstvenimi kampanjami
- Razvoj holističnih pristopov ter programov svetovanja za opuščanje zdravstveno tveganih vedenj pri posameznikih in izobraževanje izvajalcev ter ozaveščanje uporabnikov;

Poleg horizontalnih načel bodo, v okviru te prednostne naložbe, če bo relevantno, naknadno oblikovana tudi dodatna načela za izbor.

Prednostna naložba 3: Vlaganje v zdravstveno in socialno infrastrukturo, ki prispeva k razvoju na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, zmanjšanju neenakosti pri zdravstvenem statusu, spodbujanju socialne vključenosti z dostopom do družbenih, kulturnih in rekreacijskih storitev, ter prehodom iz institucionalnih storitev na skupnostne oblike storitev

Specifični cilj: Vzpostavitev infrastrukture za prehod iz institucionalnih na skupnostne storitve

Investicije v okviru te prednostne naložbe so:

- Modernizacija mreže domov za starejše oz. njihovo preoblikovanje v centre za nudenje različnih storitev (ne le institucionalnih, ampak tudi skupnostne).
- Gradnja oz. pridobitev mreže bivalnih in stanovanjskih enot za izvedbo dezinstitutionalizacije na področju invalidnosti in duševnega zdravja.
- Podpora dnevnim in medgeneracijskim centrom z integriranimi socialnimi in zdravstvenimi storitvami ter različnimi družbenimi inovacijami (npr. vključevanje stanovanjskih kooperativ).

Poleg horizontalnih načel bodo, v okviru te prednostne naložbe, če bo relevantno, naknadno oblikovana tudi dodatna načela za izbor. Prednost bodo imeli projekti s sinergijskimi učinki, ki bodo naslavljali več ciljnih skupin uporabnikov oziroma bodo vključevali več integriranih storitev za uporabnike.

Prednostna naložba 4: Spodbujanje socialnega podjetništva in poklicnega vključevanja v socialna podjetja ter socialnega in solidarnega gospodarstva, da bi vsem olajšali dostop do zaposlitve

Specifični cilj: Povečati obseg dejavnosti in zaposlitve v sektorju socialnega podjetništva

V okviru te prednostne naložbe je podpora namenjena:

- Podporni shemi, ki vključuje programe usposabljanj, izobraževanj, mentorstva ter svetovanj za vse deležnike v okviru socialnega podjetništva, mreženju, promociji, itd.
- vključevanju ranljivih skupin v socialna podjetja (informiranje, motiviranje in podpora pri vključevanju v zaposlitev v socialnih podjetjih ali pri vključevanju v delovna usposabljanja za osebe iz posameznih ranljivih skupin).
- razvoj dejavnosti in zaposlovanje v obstoječih ali novih socialnih podjetjih z namenom razvoja skupnostnih oblik nege in skrbi za ciljne skupine, še posebej v povezavi z ukrepi prednostne

naložbe 2. Spodbujanje razpoložljivosti cenovno dostopnih, trajnostnih in visoko kakovostnih storitev, vključno z zdravstvenimi in socialnimi storitvami splošnega pomena

Poleg horizontalnih načel bodo, v okviru te prednostne naložbe, upoštevali tudi naslednja načela, pri katerih bodo imeli pri dodeljevanju podpore prednost tista socialna podjetja oziroma njihovi konzorciji, ki bodo:

- lahko zagotavljali trajne zaposlitve tudi po izteku obdobja veljavnosti podpore
- imeli izdelano analizo realnih potreb in potencialov na strani ponudbe in povpraševanja
- ustanovljena s strani ranljivih skupin, od česar bodo odvisni tudi pogoji za dodeljevanje sredstev (tip in višina).

10. Znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost

Prednostna naložba 1: Krepitev enake dostopnosti vseživljenjskega učenja za vse starostne skupine v formalnem, neformalnem in priložnostnem okolju, izpopolnjevanje znanj, spretnosti in kompetenc delovne sile ter spodbujanje prožnih možnosti učenja, vključno prek poklicnega usmerjanja in validiranja pridobljenih kompetenc

Specifični cilj 1: Izboljšane poklicne in splošne kompetence posameznikov, predvsem mladih, starejših in nižje izobraženih

Specifični cilj 2: Izboljšane kompetence za zmanjšanje neskladij glede na potrebe trga dela in delovnih mest

Specifični cilj 3: Podpora kariernim oziroma poklicnim odločitvam posameznikov preko kakovostnih svetovalnih in izobraževalnih storitev

V okviru specifičnega cilja 1 Izboljšane poklicne in splošne kompetence posameznikov, predvsem mladih, starejših in nižje izobraženih bodo podprti ukrepi, ki bodo osredotočeni na:

- Izobraževanje in usposabljanje za dvig splošnih (npr. sposobnost načrtovanja, samostojnega dela, analitičnega razmišljanja in s tem različnih vrst pismenosti) in poklicnih kompetenc za potrebe trga dela, digitalno opismenjevanje in za dvig izobrazbene ravni, predvsem starejših in nižje izobraženih. Pri šolajoči mladini bo dan poseben poudarek na projektih/programih, ki bodo v okviru dviga različnih vrst pismenosti (še posebej bralne, IKT...) krepili kompetence, kot so reševanje problemskih nalog, kreativnosti, podjetnosti, ipd. Dvig kompetenc bo mednarodno primerjalno evalviran.
- Izvajanje regijskih štipendijskih shem in štipendij za deficitarne in specializirane poklice.
- Praktično usposabljanje in z delom povezano poklicno in strokovno izobraževanje za podporo povezovanju sistema izobraževanja s trgom dela, vključno z vajeništvom.
- Krepitev profesionalnega kapitala strokovnih delavcev na različnih področjih izobraževanja in usposabljanja, vključno z medsektorsko mobilnostjo le-teh med različnimi ravni izobraževanja. Ukrepi bodo usmerjeni v usposobljenost strokovnih delavcev, da bodo v okviru dviga kompetenc učencev implementirali razvoj kritičnega in kreativnega razmišljanja, razvoj analitičnih sposobnosti, podjetnosti, timskega dela, učenje učenja, digitalnih zmožnosti, ter prispevali k dvigu splošnih ključnih kompetenc (bralna, matematična, naravoslovna pismenost).
- Razvoj inovativnih odprtih učnih okolij z aktivnim sodelovanjem vseh deležnikov, v okviru katerih bodo inovativne izobraževalne organizacije zagotovile večjo kreativnost in pismenost posameznikov (učencev in dijakov) in bodo mednarodno-primerjalno evalvirane,
- Izvajanje programov sodelovanja šol in drugih institucij izobraževanja in usposabljanja z okoljem in sodelovanje s socialnimi partnerji pri pripravi in razvoju modelov mobilnosti ter njihovem izvajanju z namenom dviga splošnih in poklicnih kompetenc posameznikov.
- Povečanje privlačnosti in konkurenčnosti poklicnega in strokovnega izobraževanja s promocijo perspektivnih poklicev.

V okviru specifičnega cilja 2 Izboljšane kompetence za zmanjšanje neskladij glede na potrebe trga dela in delovnih mest bodo ukrepi usmerjeni:

- Spodbujanje vlaganj v človeške vire v podjetjih in usposabljanje zaposlenih, zlasti v mikro, malih in srednje velikih podjetjih (usposabljanje zaposlenih povezano z investicijami, spodbujanje tripartitnih skladov za usposabljanje, kompetenčni centri itd.).
- Izvajanje poklicnega izpopolnjevanja in specializacije v okviru javno veljavnih programov, vključno z izboljšanjem mobilnosti med področji dela (kot npr. zavarovalništvo v ekonomiji, metalurgije v strojništvu, avtoelektrika v avtoservisni dejavnosti).

V okviru specifičnega cilja 3 Podpora kariernim oziroma poklicnim odločitvam posameznikov preko kakovostnih svetovalnih in izobraževalnih storitev bodo podprti ukrepi, ki bodo osredotočeni na:

- Svetovalno dejavnost v podporo posameznikom za izboljšanje kariernih in poklicnih odločitev, ki je namenjena usmerjanju v poklicno izobraževanje, izpopolnjevanje in v pridobivanje kompetenc ter kariernih centrov na področju visokega šolstva.
- Krepitev usposobljenosti mentorjev za izvajanje kakovostnih svetovalnih in izobraževalnih storitev.
- Razvoj funkcij človeških virov v podjetjih, karierna orientacija zaposlenih.
- Ugotavljanje in priznavanje neformalnih in priložnostno pridobljenih znanj, spretnosti in veščin oz. kompetenc, ki jih posameznik potrebuje za uspešno vključevanje na trg dela, v družbo ali v nadaljnje izobraževanje in usposabljanje.

Za izbor prihodnjih ukrepov bodo veljala horizontalna načela. Ciljne skupine, ki so opredeljene v prednostni naložbi predstavljajo osnovno vodilo vključevanju posameznikov v ukrepe. Pri izvajanju ukrepov povezanih s karierno orientacijo je potrebno zagotavljati povezanost kariernega svetovanja različnim ciljnim skupinam. Prednost bodo imeli projekti, ki bodo vključevali ključne deležnike.

❖ Prednostna naložba 2: Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti ter dostopa do terciarnega in enakovrednega izobraževanja za višjo stopnjo udeležbe in uspešnega zaključka izobraževanja, predvsem za prikrajšane skupine

Specifični cilji: Bolj povezan sistem visokega šolstva s trgom dela za večjo zaposljivost

V okviru specifičnega cilja povezan sistem visokega šolstva s trgom dela za večjo zaposljivost bodo podprti ukrepi, ki bodo osredotočeni na:

- Izboljšanje mednarodne mobilnosti slovenskih študentov, predvsem tistih iz socialno šibkih okolij na izmenjavah v tujini, slovenskih visokošolskih učiteljev in sodelavcev na izmenjavah na tujih visokošolskih institucijah ter tujih visokošolskih učiteljev na slovenskih visokošolskih zavodih.
- Povečanje sodelovanja slovenskih in tujih visokošolskih institucij, zlasti pri razvoju skupnih študijskih programov in strateških partnerstvih.
- Razvoj in implementacija inovativnih učnih okolij ter krepitev kompetenc visokošolskih deležnikov v podporo kakovosti sistema izobraževanja. Podpora uvajanju novih učnih metod, tehnologij, projektno in raziskovalno delo študentov, skupinsko in praktično delo študentov, tutorski sistem itd.
- Izboljšanje sodelovanja visokega šolstva z okoljem. Spodbujali se bodo projekti sodelovanja visokega šolstva z gospodarstvom in negospodarstvom, socialnimi partnerji in NGO za pridobivanje neformalnih kompetenc.
- Vzpostavitev sistema sistematičnega spremljanja zaposljivosti diplomantov.

Za izbor prihodnjih ukrepov bodo veljala horizontalna načela. Prednost pri izbiri bodo imeli projekti, ki bodo vključevali ključne deležnike.

Prednostna naložba 4: Vlaganje v spretnosti, izobraževanje ter vseživljenjsko učenje z razvojem izobraževalne infrastrukture

Specifični cilj: Izboljšane kompetence in izboljšani dosežki mladih preko večje uporabe sodobne IKT pri pouku

V okviru specifičnega cilja Izboljšane kompetence in izboljšani dosežki mladih preko večje uporabe sodobne IKT pri pouku bodo podprti ukrepi, ki bodo osredotočeni na:

- Zagotovitev ustreznih IKT odjemalcev, izgradnjo brezžičnih omrežij na vzgojno-izobraževalnih zavodih ter razvoj optične omrežne infrastrukture za namene vzgoje, izobraževanja in kulture.
- Nadgradnjo računalniškega oblaka, storitvene, pomnilniške, HPC in GRID ter druge omrežne in optične infrastrukture izobraževalnega, akademskega in raziskovalnega omrežja za organizacije s področja vzgoje in izobraževanja, raziskovanja ter kulture.
- Razvoj e-storitev in e-vsebin ter tehnologij za podporo uvajanja novih pristopov v izobraževanju (e-šolska torba, multimedijski in interaktivni e-učbeniki, spletne učilnice, izobraževalna TV, multimedijske storitve, jezikovni viri in tehnologije ipd), raziskovanju.

11. Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti in učinkovita javna uprava ter podpora razvoju NVO ter krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev

Prednostna naložba 1: Naložbe v institucionalne zmogljivosti ter v učinkovitost javne uprave in javnih storitev na nacionalni, regionalni in lokalni ravni za zagotovitev reform, boljše zakonodaje in dobrega upravljanja

Specifični cilj 1: Učinkovitejši pravosodni sistem

Specifični cilj 2: Učinkovita, dostopna in transparentna javna uprava

Specifični cilj 3: Dvig institucionalne zmogljivosti v javni upravi

Za doseg cilja krepitev vladavine prava in optimizacija strukture delovanja pravosodnega bodo aktivnosti zajemale:

- optimizacijo reševanja izvršilnih in povezanih zadev in odpravo ozkih grl s prenovo poslovnega procesa, z organizacijskimi ukrepi, z izbranimi pohitritvenimi orodji in usposabljanji za celoten spekter deležnikov. Program ukrepov bo zajemal optimizacijo reševanja izvršilnih zadev, tako v postopkih neposredno na sodišču, kakor tistih, ki se nahajajo pri izvršiteljih, z izbranimi orodji za hitrejšo izvršbo, organizacijskimi ukrepi ter usmerjenimi kompetenčnimi orodji za odpravo ozkih grl celotnega izvršilnega postopka. V okviru ukrepa se bo razvil tudi kompetenčni model za usposabljanje vseh deležnikov, vključenih v izvajanje izvršilnega postopka;
- izboljšanje izvrševanja postopkov zaradi insolventnosti v gospodarskih družbah in delovanje mehanizmov sodnega in izvensodnega reševanja sporov ter spodbujanje mehanizmov sistemske razdolžitve tudi s hitrejšim procesiranjem (fast trackin postopki) reševanja civilnih in gospodarskih pravnih zadev ter vlaganje v usposabljanje deležnikov. Ukrepi bodo zajemali tudi optimizacijo poslovnih procesov na sodiščih vlaganja v pohitritvena orodja poslovnih procesov procesiranja reševanja civilnih in gospodarskih pravnih zadev;
- alternativne metode reševanja sporov med gospodarskimi subjekti. Z ukrepi bom spodbujali razvoj in implementacija učinkovitih modelov prilagojenih vsebini sporov prilagojenih specialističnih oblik alternativnega reševanja sporov, pri čemer se bo spodbujal model specifičnih kompetenc deležnikov vse v smeri učinkovite pomiritve in nadaljnega poslovanja gospodarskih subjektov;
- ukrepe za učinkovitejše odkrivanje in pregon gospodarskega kriminala in korupcije ter mehanizmov za odvzem premoženja nezakonitega izvora, s spodbujanjem optimizacije

zakonodajnih in organizacijskih struktur, vlaganjem v razvoj človeških virov na širšem področju pregona gospodarskega kriminala in optimizacijo procesov;

- načrtovanje učinkovitejšega delovanja pravosodnega sistema in vzpostavitev mehanizmov za merjenje identifikacije neoptimalnosti pri posameznih pravosodnih organih. Ukrepi bodo usmerjeni v področja povezana s pospešitvijo (fast track) postopkov reševanja pravosodnih zadev za razbremenitev funkcionarjev (triaža), v področja namenjena optimizaciji mreže pravosodnih organov in mobilnosti, tako funkcionarjev kot osebja, ter v področja prenosa kompetenc na nižje nivoje z namenom optimizacije izkoristka intelektualnega kapitala pravosodnih funkcionarjev.

Za dosego cilja učinkovita, dostopna in transparentna javna uprava bodo izvedeni ukrepi na področjih:

- **BOLJŠA ZAKONODAJA, DEREGULACIJA IN UPRAVNI POSTOPKI:** Program ukrepov odprave zakonodajnih ovir, ukrepi za izboljšanje predpisov in poenostavitev procesov, uvedba presoje posledic učinkov predpisov z ustrezno elektronsko podporo in usposabljanjem javnih uslužbencev na področju razumne zakonodaje, uvedba sistematičnega izvajanja evalvacij sprejete zakonodaje, uvedba modre deregulacije dejavnosti in poklicev, vzpostavitev centralnega informacijskega sistema za podporo upravnemu poslovanju.
- **INTEROPERABILNOST, TRANSPARENTNOST IN ODPRTI PODATKI:** Ukrepi, ki bodo dvignili stopnjo interoperabilnosti med specifičnimi vsebinskimi rešitvami na tehničnem, semantičnem in organizacijskem nivoju, s pomočjo standardnih skupnih gradnikov, orodij in storitev, s konsolidacijo temeljnih podatkovnih registrov in zagotovitvijo ustrezne odprtosti njihovih podatkov, transparentnosti ter interoperabilne povezljivosti z drugimi registri. Pomemben vidik v okviru teh ukrepov bo tudi zagotavljanje čezmejne interoperabilnosti, ki bo vplivala na lažje delovanje in večjo mobilnost notranjega trga ter lažji vstop na tuje trge, in vzpostavitev sistemskih operativnih mehanizmov za zagotavljanje kibernetske varnosti. Uvedba računalništva v oblaku oz. vzpostavitev arhitekture in platforme za novo generacijo e-storitev, ki bodo pomembno nadgradile obstoječe e-storitve in zagotovile pogoje za razvoj nove generacije inovativnih e-storitev, s čimer se bo okrepila informacijska sposobnost javne uprave, gospodarskih subjektov in države kot celote.

Za dosego cilja dvig institucionalne zmogljivosti v javni upravi bodo izvedeni ukrepi na področjih:

- **KAKOVOST V JAVNI UPRAVI:** Razvoj in krepitev inšpekcijskih služb s poudarkom na koordiniranem delovanju le-teh z ustrezno IKT podporo, implementacija in nadgradnja sistemov kakovosti in spremljanje doseganja zastavljenih ciljev ter rezultatov z vpeljavo orodij, standardov in samoocenjevanja ter IKT podporo. Razvoj, krepitev in povečanje učinkovitosti dejavnosti notranjega revidiranja proračunskih uporabnikov ter celotnega sistema notranjega nadzora javnih financ v RS z ustrezno IT podporo.
- **ČLOVEŠKI VIRI V JAVNI UPRAVI:** Nadgradnja sistema upravljanja s kadri z vzpostavitev kompetenčnega modela v javni upravi, ki bo omogočal določitev ključnih kompetenc za skupine delovnih mest in za posamezna delovna mesta in z določitvijo metodologije za ugotavljanje kompetenc javnih uslužbencev. Za ugotavljanje oz. presojanje zahtevanih kompetenc javnih uslužbencev bodo izvedena usposabljanja presojevalcev kompetenc ob zagotovitvi ustrezne IKT podpore, izvedeno bo tudi usposabljanje javnih uslužbencev na vseh ravneh na področjih, ki bodo identificirana v analizi potreb po usposabljanju glede na ugotovljene ključne kompetence. Navedeni ukrepi bodo omogočili bolj transparentno, celovito in učinkovito vodenje kadrovske postopkov (zaposlovanje, upravljanje delovne uspešnosti, usposabljanje, razvoj talentov...), pripomogli bodo k boljšemu izkoriščanju znanj in sposobnosti zaposlenih, dolgoročno pa k oblikovanju učinkovite, moderne in cenejše javne uprave.

Prednostna naložba 2: Krepitev zmogljivosti za vse zainteresirane strani, ki izvajajo politike na področju izobraževanja, vseživljenjskega učenja, usposabljanja in zaposlovanja ter socialnih zadev, vključno prek sektorskih in teritorialnih dogovorov za spodbujanje reform na nacionalni, regionalni in lokalni ravni

Specifični cilj 1: Okrepljena zmogljivost NVO za sodelovanje pri pripravi in izvajanju politik

Specifični cilj 2: Krepitev zmogljivosti socialnih parterjev

V okviru te prednostne naložbe se bodo nadaljevale in nadgradile storitve podpornega okolja za NVO z namenom dolgoročnega razvoja in učinkovitega sodelovanja nevladnih organizacij pri pripravi in izvajanju javnih politik. Ukrepi spodbujanja podpornega okolja za nevladne organizacije bodo usmerjeni v dvig strokovnosti in profesionalnosti ter krepitev sektorskega in medsektorskega sodelovanja ter zagovorništva,

Celovita podpora storitvam podpornega okolja za nevladne organizacije bo sestavljena iz naslednjih ukrepov:

- SPODBUJANJE STROKOVNOSTI IN PROFESIONALNOSTI TER SPODBUJANJE SEKTORSKEGA IN MEDSEKTORSKEGA SODELOVANJA: svetovanje in mentorstvo vezano na identificirana specializirana področja, kjer imajo NVO potencial (delitev znanj izkušenih NVO praktikov, nove oblike sodelovanja, kot so sodelo/coworking, coaching, job-shadowing ipd.),
- IZBOLJŠANJE KOMPETENC ZA VODENJE IN UPRAVLJANJE NVO: Zagotavljanje usposabljanj po meri za prenos posameznih javnih storitev na NVO in krepitev zmogljivosti strateškega vodenja in poslovnega razvoja organizacij ter krepitev veščin zagovorništva in lobiranja ipd.,
- SPODBUJANJE ZAGOVORNIŠTVA: Zagotavljanje profesionalnega zagovorništva s ciljem učinkovitejšega sodelovanja pri pripravi, izvajanju in vrednotenju javnih politik,
- ZAGOTAVLJANJE CELOVITE INFORMACIJSKE PODPORE z namenom zagotavljanja vseh potrebnih informacij za rast in razvoj NVO na enem mestu.

Za doseganje cilja krepitev zmogljivosti socialnih parterjev bodo podprti ukrepi, ki bodo prispevali

- k izboljšanju socialnega dialoga z aktivnostmi izobraževanja, izmenjave izkušenj, spodbujanja sodelovanja z zasebnim sektorjem, nevladnimi organizacijami in javnimi institucijami.

Vodilna načela za izbor bodo horizontalna načela in:

- geografska pokritost ob upoštevanju potrebe po večji osredotočenosti storitev
- komplementarnost storitev med izvajalci
- večja prilagojenost storitev potrebam uporabnikov (tailor made)

Osnovna merila za dodeljevanje sredstev bodo:

- relevantnost strateških in specifičnih ciljev, ki si jih bodo zastavile podporne organizacije/mreže ter načela po katerih bodo sodelovale z NVO in drugimi sektorji - izkazana sposobnost za krepitev sodelovanja in povezovanja na različnih ravneh
- kakovost projekta, izražena z neposrednim in posrednim vplivom na krepitev NVO in na širše okolje v katerem mreža deluje
- celovitost in inovativnost načrtovanih storitev in procesov,
- finančno vzdržna konstrukcija projekta
- usposobljenost za izvedbo projekta
- kakovost ponudbe usposabljanj, ki se mora odražati v opredeljenem namenu, ciljih in pričakovanih rezultatih usposabljanj, programu in metodologiji usposabljanj, opredelitvi dopolnilnih aktivnosti za zagotavljanje kontinuiranega učenja in prenosa znanja/veščin v prakso, referencah izvajalcev usposabljanj

12. Tehnična pomoč

Specifični cilj: Zagotoviti učinkovito upravljanje in izvajanje operativnega programa

Za doseganje specifičnega cilja in opredeljenih rezultatov, bomo v okviru te prednostne naložbe podpirali naslednje sklope:

- Učinkovito vodenje, upravljanje in izvajanje programa: v okviru tega sklopa bomo podprli različne vrste zaposlitev za uspešno izvajanje operativnega programa. Na podlagi analize potreb institucij, ki bodo vključene v izvajanje programa in na podlagi izkušenj iz pretekle finančne perspektive bo pripravljena ustrezna kadrovska struktura. V primeru kadrovske potrebe pri izvajanju konkretnih projektov bo OU določene projektne zaposlitve upravičencem odobril tudi v okviru samega projekta iz sredstev vsebinske prednostne osi. Ključna področja na katerih bodo podprte zaposlitve so:
 - upravljanje in vodenje,
 - spremljanje in vrednotenje izvajanja,
 - nadzor nad izvajanjem.

2.3.2 Uvrstitev posegov po Pravilniku o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov v naravo na varovana območja

Presoja za celotno območje Republike Slovenije je izdelana po prednostnih oseh in prednostnih naložbah OP-EKP. Ukrepi, ki bodo sofinancirani z naslova OP-EKP niso prostorsko in časovno umeščeni in prav tako ne natančno definirani. Zaradi velike mere nedorečenosti samih ukrepov na nivoju OP-EKP ni možno z natančnostjo uvrstiti ukrepe v okviru prednostnih osi med posege, navedene v Pravilniku. Prednostne naložbe in ukrepi iz katerih izhajajo posegi, za katere je potrebna presoja v skladu z SEA direktivo, bodo ponovno presojani, nekateri že na nivoju operativnih programov, drugi pa na nivoju planov.

Po Pravilniku o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 03/11; v nadaljevanju *Pravilnik*) se ukrepi v okviru prednostnih naložb oziroma osi uvrščajo v poglavja I., IV., VI., VII., IX., X. in XII priloge 1 in 2 Pravilnika. V tabeli 1 je okvirni prikaz uvrstitve prednostnih osi s prednostnimi naložbami in ukrepi v poglavja priloge 1 in 2 Pravilnika. V tabeli 1 je tudi prikaz območja neposrednega in daljinskega vpliva, prikaz je pripravljen v skladu s priložo 1 Pravilnika.

Tabela 1: Ukrepi v okviru prednostnih osi po Pravilniku o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja

Poseg v naravo	Prednostna os	Območje neposrednega vpliva (v m)	Območje daljinskega vpliva (v m)
POGLAVJE I.	6 (javna razsvetljava mest, turistična infrastruktura) in 7 (železniška, cestna infrastruktura, pristanišče Koper)	20	100
POGLAVJE IV. (objekti javne razsvetljave in razsvetljave stavb, gradnja ali rekonstrukcija nove nestanovanjske stavbe)		50	250
POGLAVJE VI. (kolesarske ali jahalne poti, nove javne poti (učne ali sprehajalne), odpiranje ali zapiranje jam za turistični obisk)	6 (javna in turistična infrastruktura)	150	1000
POGLAVJE VII. (avtoceste, hitre ceste, glavne in regionalne ceste, lokalne ceste, kolesarske poti, pre Kategorizacije, železniške povezave, razširitve, spremljajoča infrastruktura, mostovi in viadukti, predori, pristanišča)	6 (javna in turistična infrastruktura) in 7 (železniška, cestna infrastruktura, pristanišče Koper)	2000	2000
POGLAVJE IX.	4 (obnovljivi viri energije)	200	1000 oz. celoten

Poseg v naravo	Prednostna os	Območje neposrednega vpliva (v m)	Območje daljinskega vpliva (v m)
(vetrnice za proizvodnjo električne energije, hidroelektrarne, jezovi, zapornice, pragovi)			vodni sistem
POGLAVJE X. (vodovod, zbirna mesta za odpadni material)	6 (zbirni centri za odpadke, vodovodni sistem)	75	500 oz. celotno vodozbirno območje v katerega se iztekajo izpusti
POGLAVJE XII. (visokovodni nasipi, poglobljanje obstoječih oziroma gradnja novih odvodnih kanalov, pragovi, jezovi, zapornice, pregrade ali hudourniške pregrade, obrežna zavarovanja vodotoka, regulacije ali čiščenje struge tekočih voda, redčenje ali odstranjevanje obrežne vegetacije, izvajanje vzdrževalnih del na vodnih in priobalnih zemljiščih, odstranjevanje vodne vegetacije, pragovi, jezovi, zapornice, pregrade ali hudourniške pregrade)	4 (obnovljivi viri energije) in 5 (gradbeni protipoplavni ukrepi)	200	2000 oz. celoten vodni sistem

2.4 Predvideno obdobje izvajanja programa

Predvideno obdobje izvajanja OP-EKP je od leta 2014 do 2020.

2.5 Potrebe po naravnih virih

Ukrepi, ki bodo sofinancirani z naslova OP-EKP, niso prostorsko in časovno umeščeni in prav tako ne natančno definirani. Zaradi velike mere nedorečenosti samih ukrepov na nivoju OP-EKP ni možno z natančnostjo predvideti potreb po naravnih virih. Prednostne naložbe in ukrepi iz katerih izhajajo posegi, za katere je potrebna presoja v skladu z SEA direktivo, bodo presojani tudi na nivoju planov. V času teh presoj bo znanih več podatkov o načrtovanih projektih, takrat se bo lahko natančno določilo tudi potrebe po naravnih virih zaradi specifičnih projektov.

V nadaljevanju zato navajamo le splošne podatke o pričakovanih potrebah po naravnih virih zaradi izvajanja ukrepov iz prednostnih osi. Navajamo le tiste prednostne osi, pri katerih pričakujemo porabo naravnih virov.

Prednostna os 4: Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja

Potrebe po obnovljivih virih energije

- veter: vetrne elektrarne,
- voda: male hidroelektrarne,
- sonce: sončne elektrarne,
- geotermalna energija: geotermalni ogrevalni sistemi,
- biomasa: SPTE na lesno biomaso, kotli na lesno biomaso, daljinsko ogrevanje na lesno biomaso, toplotne črpalke,
- bioplin: SPTE na bioplin,
- biogoriva: biodizel, biometanol, biodimetilen, biovodik, biogorivo iz zelenih alg.

Zaradi večje porabe obnovljivih virov energije bo posledično poraba fosilnih goriv manjša.

Prednostna os 5: Prilagajanje na podnebne spremembe

Potrebe po naravnih virih zaradi gradbenih protipoplavnih ukrepov

- gozd,
- kmetijska zemljišča,
- mineralne surovine,
- fosilna goriva.

Gradbeni ukrepi bodo pretežno izvajani ob vodotokih. Večji vpliv na kmetijska zemljišča ali gozda bi bil za primer izgradnje zadrževalnika.

Prednostna os 6: Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti

Potrebe po naravnih virih zaradi izgradnje manjkajoče infrastrukture za povečanje deleža zbranih frakcij ter povečanje ozaveščenosti prebivalcev za ravnanje z odpadki

Zaradi izgradnje infrastrukture bi lahko prišlo do zasedbe gozdnih in kmetijskih zemljišč ter večje porabe mineralnih surovin ter fosilnih goriv. Zaradi povečanega deleža recikliranih odpadkov posledično pričakujemo manjšo porabo teh istih naravnih virov (npr. manjša poraba gozda – reciklaža papirja; mineralnih surovin – reciklaža stekla, gradbenih odpadkov; fosilnih goriv – reciklaža plastike...).

Potrebe po naravnih virih zaradi izgradnje novih vodovodnih sistemov

Zaradi izgradnje novih vodovodnih sistemov in rekonstrukcije obstoječih, se bo zmanjšala izguba pitne vode.

Prednostna os 7: Izgradnja infrastrukture in ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti

Potrebe po naravnih virih zaradi izgradnje novih železniških in cestnih povezav

- gozd,
- kmetijska zemljišča,
- mineralne surovine,
- fosilna goriva.

Zaradi izgradnje infrastrukture bi lahko prišlo do zasedbe gozdnih in kmetijskih zemljišč ter večje porabe mineralnih surovin ter fosilnih goriv.

2.6 Predvidene emisije, odpadki in ravnanje z njimi

Ukrepi, ki bodo sofinancirani z naslova OP-EKP niso prostorsko in časovno umeščeni in prav tako ne natančno definirani. Zaradi velike mere nedorečenosti ukrepov na nivoju OP-EKP ni možno z natančnostjo predvideti emisij ter odpadkov. V nadaljevanju zato navajamo le splošne podatke o emisijah ter odpadkih, ki bi lahko nastali pri izvajanju ukrepov iz prednostnih osi. Prednostne naložbe in ukrepi iz katerih izhajajo posegi, za katere je potrebna presoja v skladu z SEA direktivo, bodo presojani tudi na nivoju planov. V času teh presoj bo znanih več podatkov, zaradi česar se bo takrat lahko natančno določilo tudi predvidene emisije in odpadke.

Emisije v zrak

Zaradi ukrepov v okviru prednostnih osi lahko pričakujemo onesnaženje zraka v obliki:

- dimnih plinov pri sežigu lesne biomase in bioplina,
- izpušnih plinov iz prometa osebnih in tovornih vozil ter plovil.

Emisije v tla, površinske in podzemne vode

Pri obratovanju cest, železnic, zbirnih centrov in pristanišč lahko pričakujemo predvsem

onesnaževanje tal, površinske in podzemne vode zaradi:

- neustreznega odvajanja onesnaženih vod v površinske ali podzemne vode,
- neustreznega odvajanja onesnaženih padavinskih voda (iz parkirišč, cestišč, zbirnih centrov, ipd.),
- vzdrževanja železniških prog (uporaba herbicidov),
- pristaniškega prometa (npr.: balastne vode).

Emisije hrupa

Povišana raven hrupa je lahko posledica:

- obratovanja zbirnih centrov za odpadke,
- prometa tovornih in osebnih vozil, prometa po železnici, ladijskega prometa;
- naprav, ki so vir hrupa, pri opravljanju dejavnosti.

Ravnanje z odpadki

Količino odpadkov, ki bi nastala zaradi ukrepov, ki bodo sofinancirani z naslova OP-EKP, ni možno oceniti.

Elektromagnetno sevanje

Viri elektromagnetnega sevanja so lahko energetski objekti s spremljajočo infrastrukturo.

3 PODATKI O VAROVANIH OBMOČJIH

V Sloveniji je z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 33/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14) določenih 354 območij Natura 2000, od tega jih je 323 (skupna površina 6.639 km², to je 32,1 % površine Slovenije) določenih na podlagi direktive o habitatih (SCI) in 31 (skupna površina 5.077 km², to je 24,6 % površine Slovenije) na podlagi direktive o pticah (SPA). Območja po direktivi o pticah in po direktivi o habitatih se delno prekrivajo, takih površin je 4.033 km². Tako je 79% površine območij po direktivi o pticah hkrati tudi območij po direktivi o habitatih. 61% površine območij po direktivi o habitatih pa so hkrati tudi območja po direktivi o pticah. Vsa območja Natura 2000 zajemajo 37,2 % površine Slovenije (CIRCA, 2013).

Trenutno imamo v Sloveniji: 1 narodni park, 3 regijske parke, 44 krajinskih parkov, 1 strogi naravni rezervat, 54 naravnih rezervatov, 322 naravnih spomenikov – območij, 840 naravnih spomenikov – točk, 91 spomenikov oblikovane narave – območij ter 28 spomenikov oblikovane narave – točk (ARSO, 2013). Zavarovanih je 268662 ha, kar je 13,3 % površine Slovenije.

3.1 Varstveni cilji varovanega območja, ki prispevajo k ohranitveni vrednosti območja

V predmetnem poročilu presojamo program, zato smo varstvene cilje povzeli po Zakonu o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 56/99, 31/00, 110/02-ZGO-1, 119/02, 22/03-UPB1, 41/04, 96/04-UPB2, 61/06-ZDru-1, 63/07 Odl.US: Up-395/06-24, U-I-64/07-13, 117/07 Odl.US: U-I-76/07-9, 32/08 Odl.US: U-I-386/06-32, 8/10-ZSKZ-B) in Uredbi o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 33/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14).

Veljavni Operativni program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2007 – 2013 (MOP, 2007) v prilogi 4.2 za vsako posamezno območje Natura (nova Natura 2000 območja oziroma njihove spremembe niso vključena v ta program) določa podrobne varstvene cilje, ki se praviloma nanašajo na notranja območja območij Natura in izhajajo iz varstvenih ciljev v skladu z Uredbo o posebnih varstvenih območjih. Določeni so tudi varstveni ukrepi in druge predpisane vsebine. Te cilje je treba upoštevati pri presojah planov in posameznih posegov. Pričujoče poročilo je strateške narave, zato v njem natančni cilji niso opredeljeni, saj tudi posamezni posegi v prostor niso prostorsko opredeljeni.

Tabela 2: Prikaz varstvenih ciljev varovanih območij

Varovana območja	Varstveni cilji
<p>Območja Natura 2000 Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) ((Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 33/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14) – 6. člen</p>	<p>1. Ohranitev ali doseganje ugodnega stanja rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov, za katere je Natura območje določeno.</p> <p><u>Pri čemer na ugodno stanje kažejo naslednji kazalniki:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – da sta naravna razširjenost habitatnega tipa in velikost površin, ki jih habitatni tip znotraj te razširjenosti pokriva, stabilna ali se večata; – da obstajajo in bodo v predvidljivi prihodnosti verjetno še obstajali posebna struktura in naravni procesi ali ustrezna raba, ki zagotavljajo dolgoročno ohranitev habitatnega tipa; – da podatki o populacijski dinamiki vrste oziroma značilnih vrst habitatnega tipa kažejo, da se same dolgoročno ohranjajo kot preživetja sposobna sestavina svojih habitatnih tipov; – da se naravno območje razširjenosti vrste oziroma značilnih vrst habitatnega tipa ne zmanjšuje in se ne bo zmanjšalo v predvidljivi prihodnosti; – da obstaja in bo verjetno še naprej obstajal dovolj velik habitat za dolgoročno ohranitev populacij vrste oziroma značilnih vrst habitatnega tipa; <p>Stanje kvalifikacijskih vrst in HT je razvidno v Poročilu po 17. členu Direktive o habitatih (92/43/EGS), Poročilu po 12. členu Direktive o ohranjanju prosto živečih ptic (79/409/EGS).</p> <p>2. Ohranjanje celovitosti Natura območij v smislu ohranjanja njihovih ekoloških struktur, funkcij in varstvenega potenciala.</p> <p>3. Ohranjanje povezanosti Natura območij.</p>
<p>Zavarovana območja Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 56/99, 31/00, 110/02-ZGO-1, 119/02, 22/03-UPB1, 41/04, 96/04-UPB2, 61/06-ZDru-1, 63/07 Odl.US: Up-395/06-24, U-I-64/07-13, 117/07 Odl.US: U-I-76/07-9, 32/08 Odl.US: U-I-386/06-32, 8/10-ZSKZ-B) – 53. – 71. člen</p>	<p>1. Ohranjanje zavarovanih območij in upoštevanje predpisanih varstvenih režimov.</p>

3.2 Prikaz varstvenih, varovanih, zavarovanih, degradiranih in drugih območij, na katerih je zaradi varstva okolja, ohranjanja narave, varstva naravnih virov ali kulturne dediščine predpisan drugačni režim

Varovana območja

Natura 2000 območja

Vlada Republike Slovenije je aprila 2004 sprejela Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 33/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14) s katero je določila območja Natura 2000 in varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov ter habitatnih tipov, katerih ohranjanje je v interesu EU in druga pravila ravnanja za ohranjanje teh območij.

Vlada RS je v aprilu 2013 omrežje Natura 2000 razširila za približno 480 km² - na kopnem za 477 km² in na morju za 3 km². To je povečanje za 2,4 % državnega ozemlja, na skupno 37,16 % državnega ozemlja na kopnem. S tem je država Slovenija prenesla neizpolnjene zahteve Direktive pticah in Direktive o habitatih. Na neizpolnjevanje jo je namreč Evropska komisija v letu 2012 opozorila kar dvakrat (marec in november 2012). Določila je tudi tehnične popravke meja območij Natura 2000. S temi popravki so meje območij podrobno usklajene z mejami v naravi oziroma, če teh ni, s parcelnimi in drugimi administrativnimi mejami v prostoru.

Slovenija ima tako sedaj 354 območij, od tega je 323 območij (skupna površina 6.639 km², to je 32,1 % površine Slovenije) določenih na podlagi direktive o habitatih; 31 območij (skupna površina 5.077 km², to je 24,6 % površine Slovenije) pa na podlagi direktive o pticah. Območja po direktivi o pticah in po direktivi o habitatih se delno prekrivajo, takih površin je 4.033 km². Tako je 79 % površine območij po direktivi o pticah hkrati tudi območij po direktivi o habitatih. 61 % površine območij po direktivi o habitatih pa so hkrati tudi območja po direktivi o pticah. Vsa območja Natura 2000 zajemajo 37,2 % površine Slovenije.

Število vrst po direktivi o habitatih se je dvignilo na 114 (prej 105), po direktivi o pticah pa na 118 (prej 103, v to število niso zajete ujede in vodne ptice, ki se v uredbi ne navajajo poimensko ampak le kot skupina; cela skupina je zabeležena kot ena vrsta). Število habitatnih tipov se je povečalo na 60 (prej 56) (CIRCA, 2013; <http://www.natura2000.gov.si/>, citirano oktober 2013).

Prikaz območij Natura 2000 na ozemlju Republike Slovenije je v prilogi 1.

Zavarovana območja

Trenutno imamo v Sloveniji: 1 narodni park, 3 regijske parke, 44 krajinskih parkov, 1 strogi naravni rezervat, 54 naravnih rezervatov, 322 naravnih spomenikov – območij, 840 naravnih spomenikov – točk, 91 spomenikov oblikovane narave – območij ter 28 spomenikov oblikovane narave – točk (ARSO, 2013). Zavarovanih je 268662 ha, kar je 13,3 % površine Slovenije.

Zavarovana območja narave so ukrep države za ohranjanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti. Razlikujemo širša (narodni, regijski, krajinski park) in ožja (strogi naravni rezervat, naravni rezervat in naravni spomenik) zavarovana območja, na območju katerih veljajo predpisani varstveni režimi. Zavarovana so z državnimi ali občinskimi akti.

Prikaz zavarovanih območij na ozemlju Republike Slovenije je v prilogi 2.

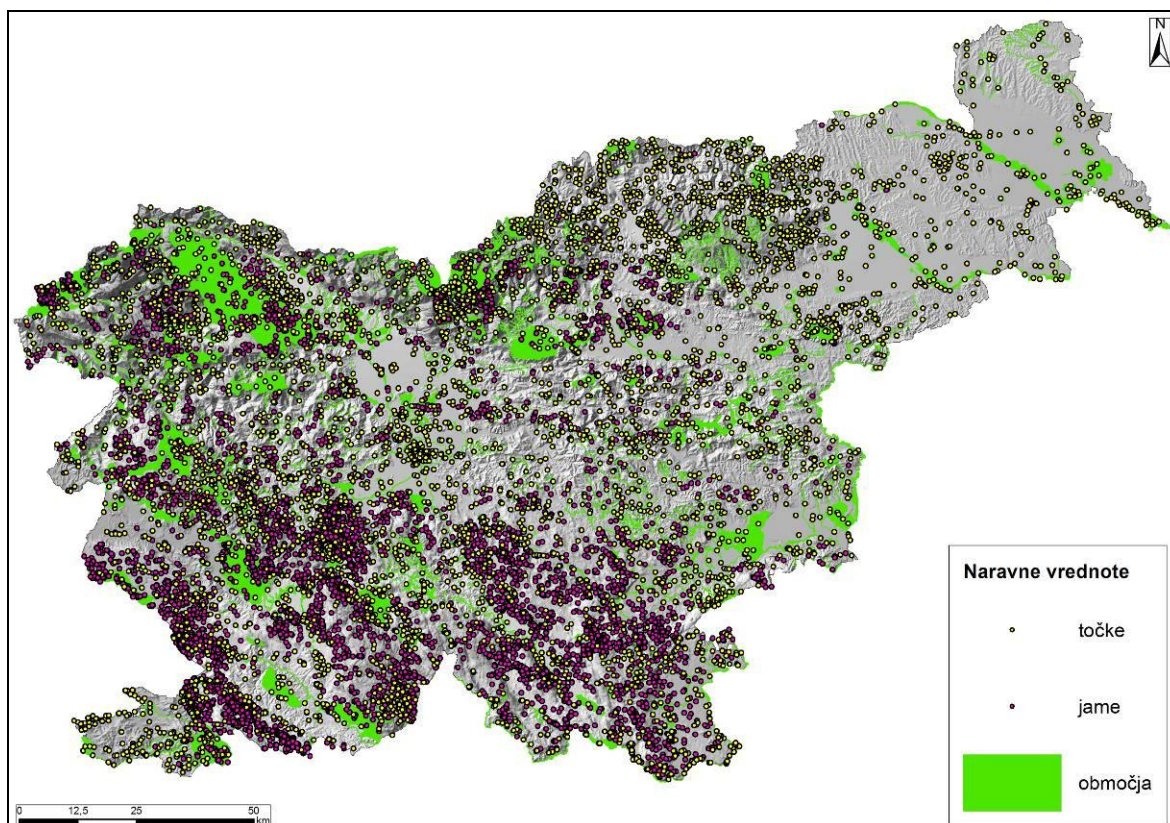
Naravne vrednote in ekološko pomembna območja

Naravne vrednote

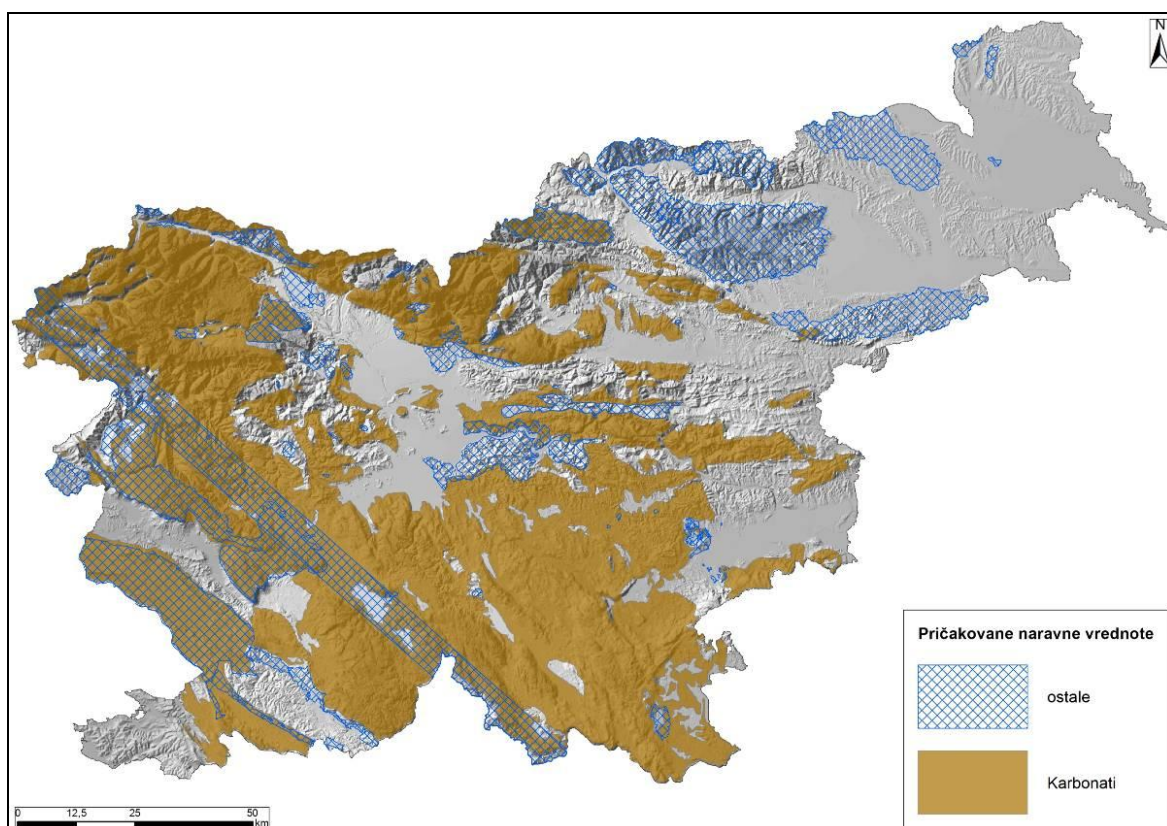
Naravne vrednote v skladu s 4. členom Zakona o ohranjanju narave (ZON) obsegajo vso naravno dediščino na območju Republike Slovenije. Na ozemlju RS v skladu s Pravilnikom o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10) ločimo naslednje zvrsti naravnih vrednot:

1. Površinske geomorfološke naravne vrednote
2. Podzemeljske geomorfološke naravne vrednote
3. Geološke naravne vrednote
4. Hidrološke naravne vrednote
5. Botanične naravne vrednote
6. Zoološke naravne vrednote
7. Ekosistemske naravne vrednote
8. Drevesne naravne vrednote
9. Oblikovane naravne vrednote
10. Krajinske vrednote
11. Mineral in fosil.

Naravne vrednote so varovane že s pridobitvijo statusa, saj se lahko posegi in dejavnosti na njih izvajajo le, če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti, pa tudi v tem primeru jih je treba opravljati tako, da se naravna vrednota ne uniči in da se ne spreminjajo tiste lastnosti, zaradi katerih je bil del narave spoznan za naravno vrednoto. Na tej se praviloma ohranja obstoječa raba, možna pa je tudi takšna raba, ki ne ogroža obstoja naravne vrednote in ne ovira njenega varstva. Naravno vrednoto in neposredno okolico se po predpisanem postopku lahko uredi za obisk javnosti z nadelavo poti, razgledišč, počivališč, postavitvijo ograj, tabel z informacijami, opozorili in podobno. Sistem varstva naravnih vrednot temelji na varovanju predvsem tistih delov narave, ki jih družba nekega časa in prostora spozna za vrednoto. Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot je določil 2743 naravnih vrednot – območij, 5885 naravnih vrednot - točk in 9083 naravnih vrednot - jam. Skupna površina vseh poligonov znaša 266951,34 ha kar znaša 13,2 % površine države. Površinsko največji sta geomorfološki naravni vrednoti planota Pokljuka in planota Jelovica, sledijo pa narivna struktura Nanos in Kraški rob. V Sloveniji je še 69 območij pričakovanih naravnih vrednot, največji med njimi sta pričakovani naravni vrednoti Karbonati in Idrijska prelomna cona. Vse pričakovane naravne vrednote skupaj obsegajo površino 1366238,11 ha, kar znaša 67,4 % površine Slovenije (ARSO, 2013).

Slika 2: Prikaz naravnih vrednot na območju Slovenije (vir podlage: ARSO, 2013)

Slika 3: Prikaz pričakovanih naravnih vrednot na območju Slovenije (vir podlage: ARSO, 2006)

Ekološko pomembna območja

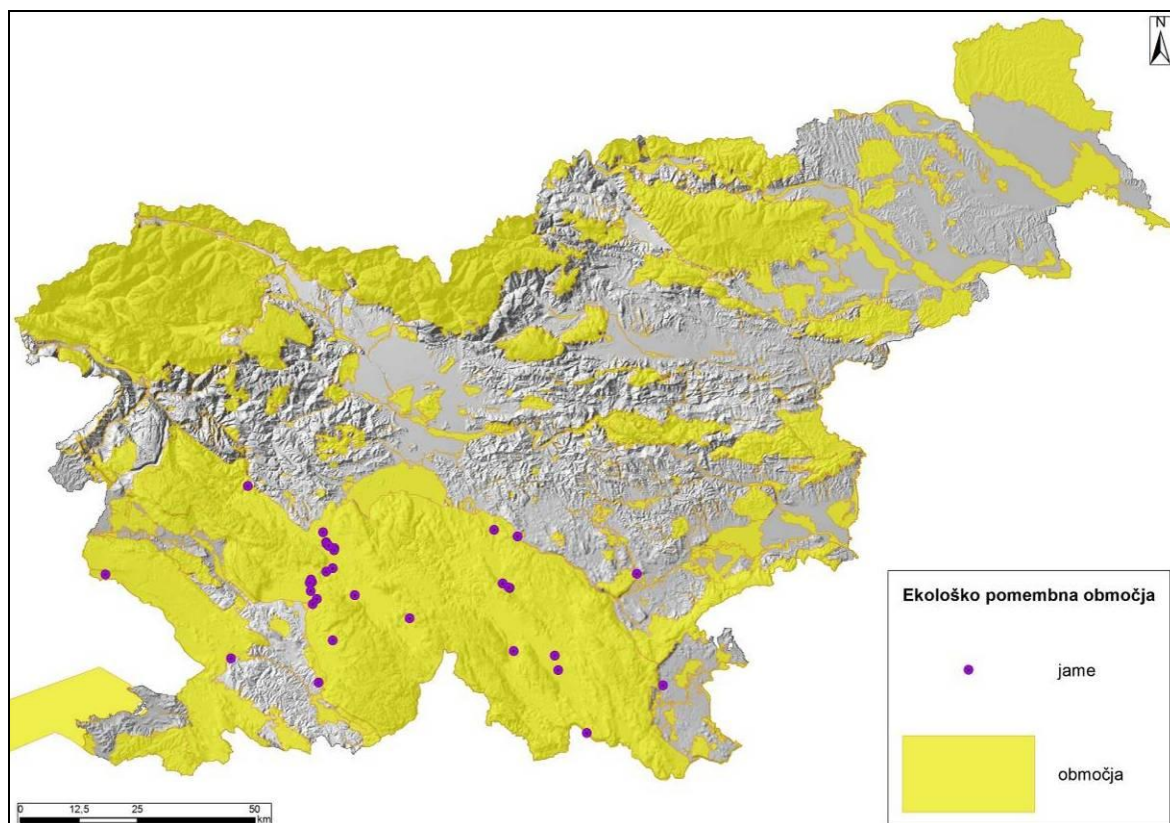
Ekološko pomembna območja so določena z Uredbo o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04, 33/13, 99/13) in so območja habitatnega tipa, dela habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti. Za ta območja veljajo določene varstvene usmeritve in pravila ravnanja, ki se morajo upoštevati pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin. Kot ekološko pomembno območje je med drugim določeno tudi osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri ter morje in morsko obrežje. Sestavni del ekološko pomembnih območij so tudi območja Natura 2000.

Ekološko pomembna območja so glede na 32. člen ZON:

1. Območja habitatnih tipov, ki so biotsko izjemno raznovrstni ali dobro ohranjeni, kjer so habitati ogroženih ali endemičnih rastlinskih ali živalskih vrst in habitati vrst, ki so mednarodno pomembne po merilih ratificiranih mednarodnih pogodb ali ki drugače prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti.
2. Območja habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispevajo k ohranjanju naravnega ravnovesja s tem, da so glede na druga ekološko pomembna območja uravnoteženo biogeografsko razporejena in sestavljajo ekološko omrežje.
3. Habitati mednarodno varovanih vrst.
4. Selitvene poti živali.
5. Območja, ki bistveno prispevajo h genski povezanosti populacij rastlinskih ali živalskih vrst.

V Sloveniji je določenih 275 ekološko pomembnih območij in 32 jam, ki so razglašena kot ekološko pomembna območja (CIRCA, 2013). Največjo površino obsegajo EPO Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri, Julijske Alpe in Kočevsko. Ekološko pomembna območja imajo skupno površino 1372261,53 ha, kar znaša 67,7 % površine Slovenije.

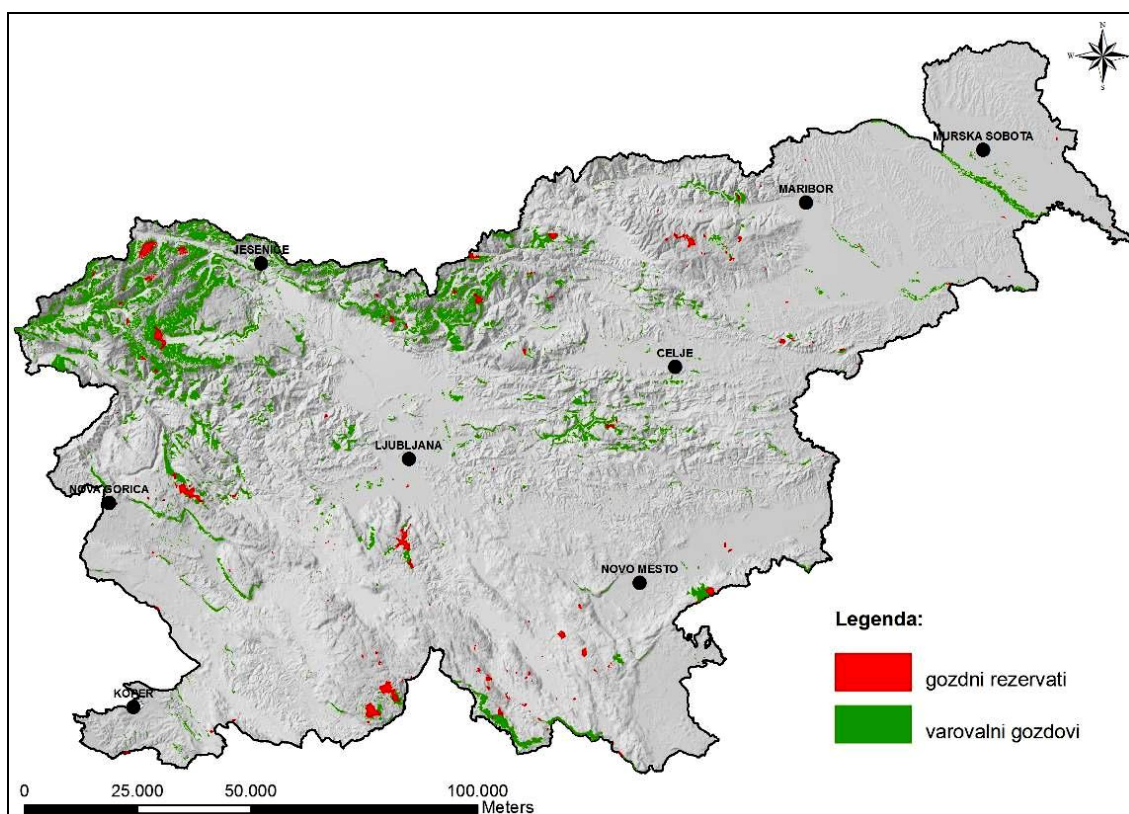
V skladu s 5. členom Uredbe o ekološko pomembnih območjih so na EPO območjih, ki niso hkrati tudi območja Natura 2000, možni različni posegi in dejavnosti. Načrtuje pa se jih tako, da se v čim večji možni meri ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih in živalskih vrst, njihova kvaliteta ter povezanost habitatov populacij ter omogoča ponovna povezanost, če bi bila ta z načrtovanim posegom prekinjena. Za izvajanje posegov na EPO območju ni treba pridobiti naravovarstvenih pogojev in naravovarstvenega soglasja.

Slika 4: Prikaz ekološko pomembnih območij na območju Slovenije (vir podlag: ARSO, 2013; CIRCA 2013)

Varovalni gozdovi in gozdni rezervati

Z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13) so bila za celotno Slovenijo opredeljena območja varovalnih gozdov in gozdnih rezervatov. V območja varovalnih gozdov ni dovoljeno posegati oziroma so na njihovih območjih izjemoma dopustni ukrepi in posegi, ki so opredeljeni z veljavnimi gozdnogospodarskimi načrti in so skladni z varstvenimi režimi ter zagotavljajo ohranitev ter krepitev varovalne, hidrološke, biotopske ali klimatske funkcije gozda. V gozdnih rezervatih s strogim varstvenim režimom so prepovedane vse gospodarske, rekreacijske, raziskovalne in druge dejavnosti, ki bi lahko kakorkoli spremenile obstoječe naravno stanje in vplivale na nemoten naravni razvoj v prihodnosti. V gozdnih rezervatih z blažjim varstvenim režimom je ob spremstvu delavca Zavoda dovoljen obisk gozda po označenih poteh, ki potekajo skozi gozdni rezervat.

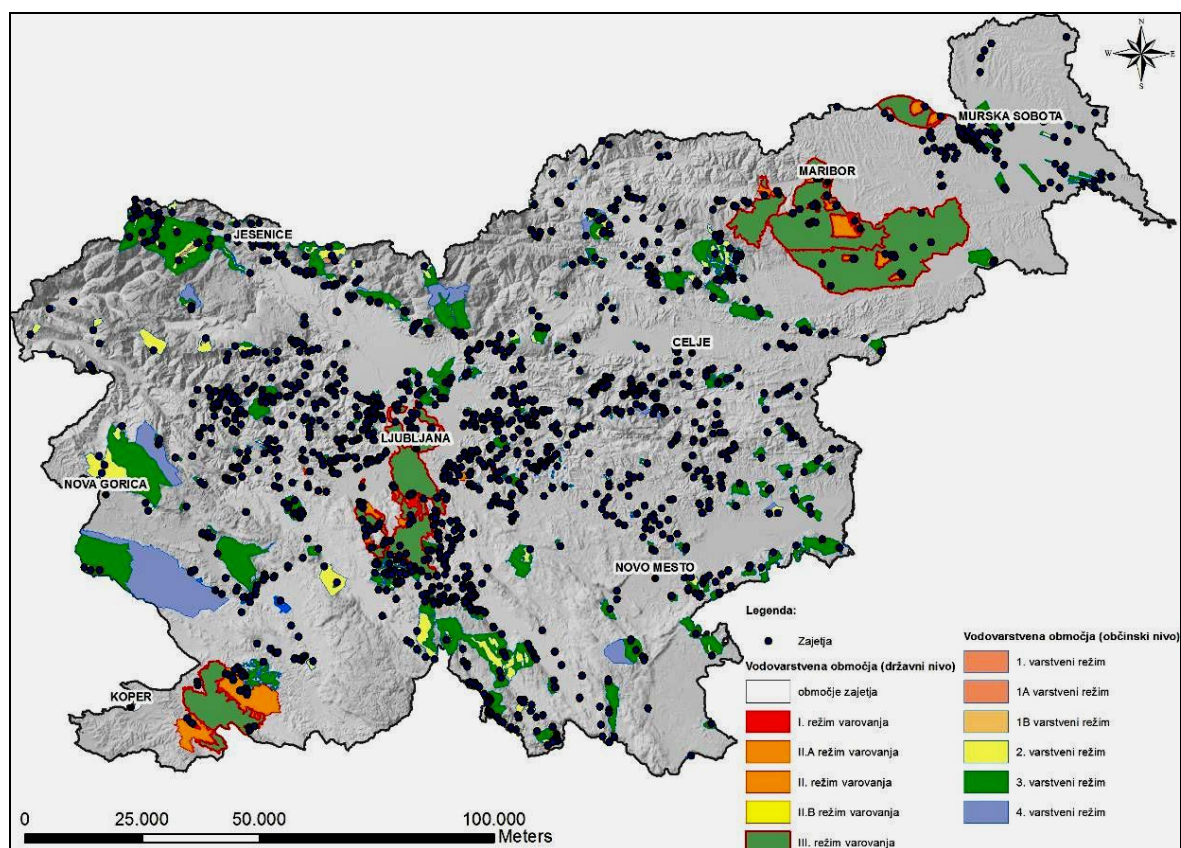

Slika 5: Prikaz varovalnih gozdov in gozdnih rezervatov (vir podlage: Zavod za gozdove Slovenije, 2013)

Vodovarstvena območja virov pitne vode

Za vodne vire v javni porabi so v Sloveniji sprejeta ali predlagana vodovarstvena območja, ki pokrivajo približno 4.491 km². To je približno 22 % oziroma ena petina slovenskega ozemlja. Še večjo površino zavzemajo potencialni vodni viri. Površina ozemlja z zajetimi in potencialnimi vodnimi viri predstavlja več kot polovico slovenskega ozemlja.

Na spodnji sliki so prikazana vodovarstvena območja v Sloveniji, državnega in občinskega nivoja ter zajetja pitne vode.

Slika 6: Prikaz vodovarstvenih območij (vir: ARSO, 2011)

Poplavna, erozijska in plazljiva območja

Poplavna, erozijska in plazljiva območja določa Zakon o vodah in sicer v 86., 87., 88. in 89. členu.

Poplavna območja

V Sloveniji lahko razlikujemo štiri vrste poplav, ki jim moramo prišteti še peti tip, tj. mestne poplave:

1. Hudourniške poplave so kratkotrajne in izjemno silovite.
2. Nižinske poplave se pojavljajo ob spodnjem toku večjih rek in nastanejo zaradi razlike v hitrosti dotekanja visokih vod ter pretočnih zmogljivosti rečnih strug.
3. Poplave na kraških poljih nastopijo počasi, voda stoji več dni ali tednov in počasi odteče skozi kraško podzemlje.
4. Morske poplave nastanejo ob kombinaciji visoke plime, nizkega zračnega pritiska in juga, ko se gladina morja za kratek čas dvigne nad višino običajne visoke plime in preplavi obrežje.
5. Mestne poplave se pojavljajo zaradi hitrega odtekanja padavin s streh in asfaltiranih površin, ki jih kanalizacijski sistem za meteorne vode ne more sproti požirati.

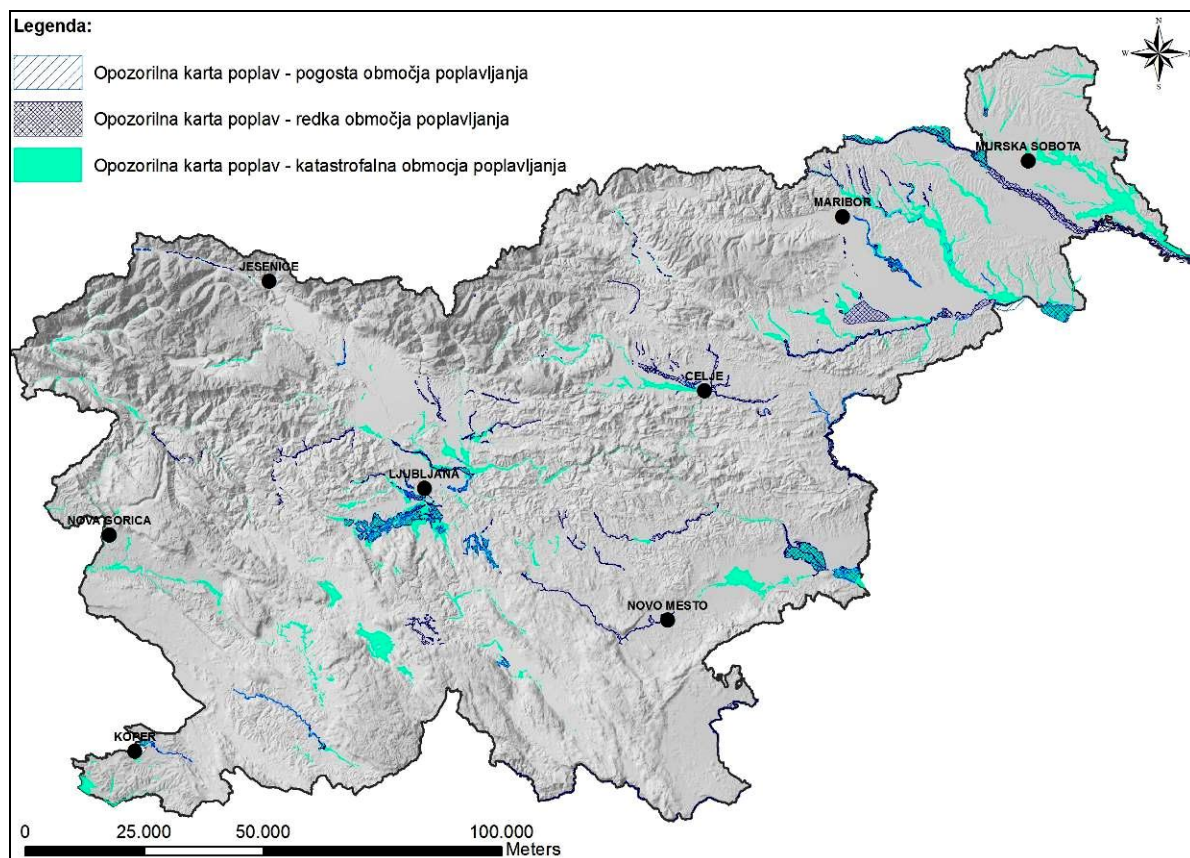
Največja poplavna območja so:

- Ljubljansko barje,
- Dravinja,
- Krka pod Otočcem,
- Spodnja Savinjska dolina,
- Sava med Krškim in državno mejo,
- Sotla,
- Cerkniško polje.

Namen Opozorilne karte poplav je podati prvo informacijo o obsegu in pogostosti poplav na posameznem območju. Opozorilno karto je, s povzemanjem različnih virov, izdelal Inštitut za vode

Republike Slovenije in je dosegljiva tudi na naslovu <http://gis.arso.gov.si/>. Kjer poplavno območje ni označeno ne pomeni, da na tem območju možnosti poplav ni. Prav tako je možno, da so ponekod prikazana območja preobsežna. Prikazani sloji pomenijo naslednje:

- zelo redke poplave, povratna doba 50 let in več - zavzemajo površino 775,04 km² Slovenije,
- redke poplave, povratna doba 10 do 20 let - zavzemajo površino 342,03 km² Slovenije,
- pogoste poplave - povratna doba 2 do 5 let - zavzemajo površino 82,38 km² Slovenije.

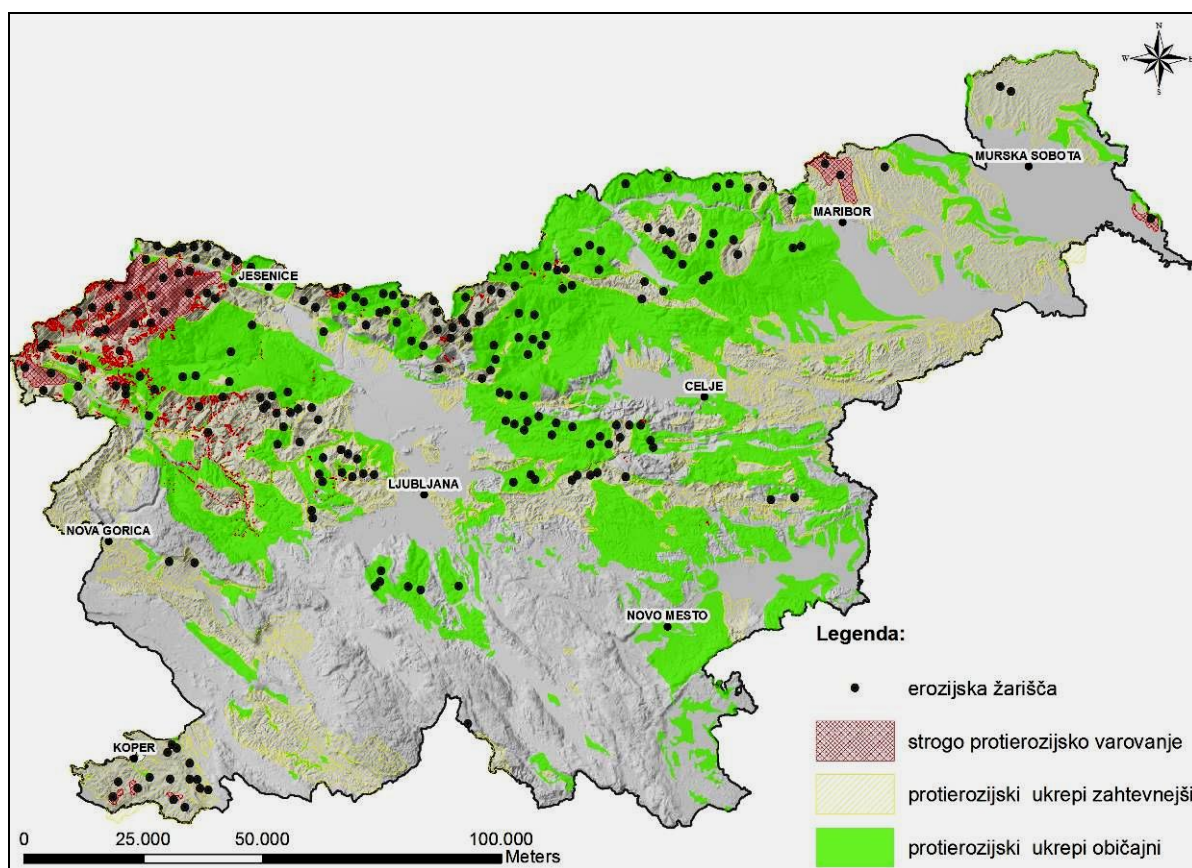

Slika 7: Opozorilna karta poplav (vir: ARSO, 2010)

Erozijska območja

Skupna površina erozijskih območij v Sloveniji: 42–44 %. Pojavlja se tudi podatek, da poteka erozija na 95 % slovenskega ozemlja. Po novejših podatkih je erozijskih območij v Sloveniji približno 80 % (http://www.zrc-sazu.si/sites/default/files/komac_erozija_v_sloveniji.pdf, citirano 2013).

ARSO je leta 2003 izdelal Karto erozijskih območij Slovenije, kjer so potrebni protierozijski ukrepi (M 1: 25.000).

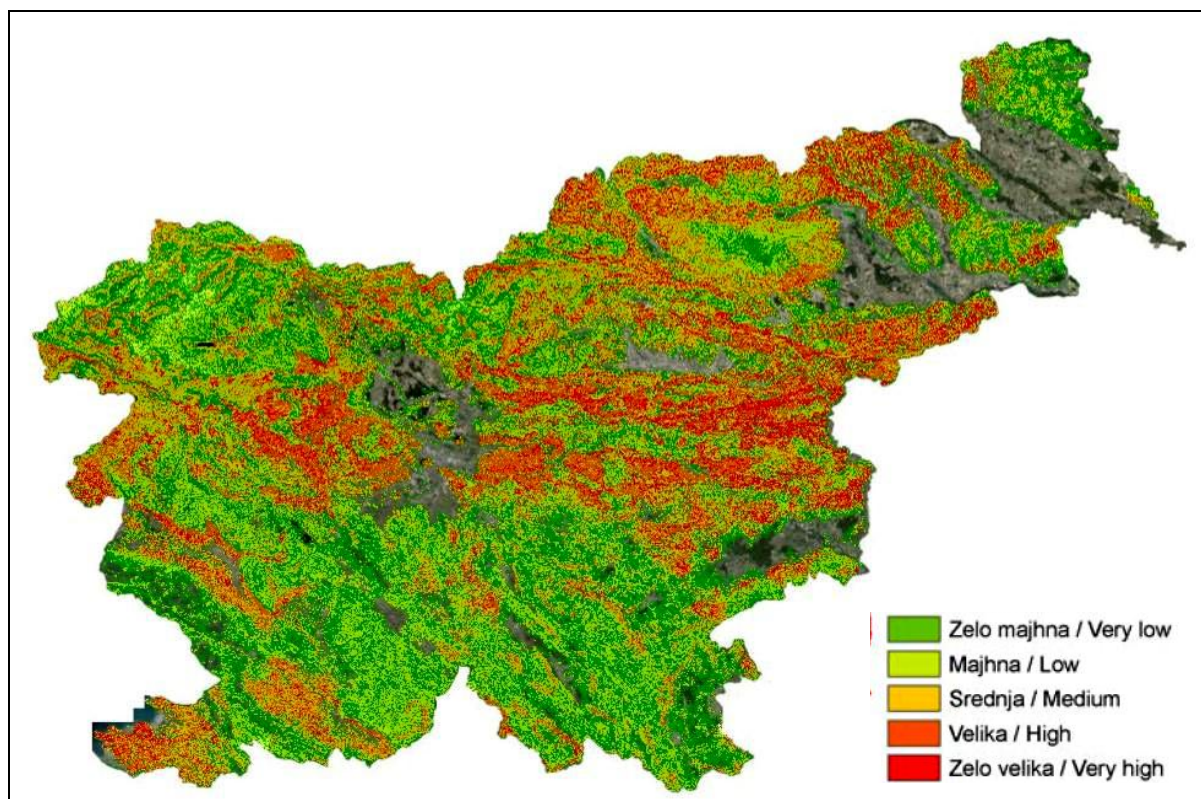

Slika 8: Predvideni protierozijski ukrepi in erozijska žarišča (vir: ARSO, 2003)

Plazljiva območja

Leta 2005 je Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo v okviru projekta Novelacija in nadgradnja informacijskega sistema o zemeljskih plazovih in vključitev v bazo GIS_UJME izdelala Karto verjetnosti pojavljanja zemeljskih plazov. Karta podaja potencialna plazovita območja za območje celotne Slovenije v šestih razredih verjetnosti pojavljanja plazov: ni verjetnosti, zelo majhna verjetnost, majhna verjetnost, srednja verjetnost, velika verjetnost, zelo velika verjetnost. Digitalni zapis malce spremenjene karte je prikazan v Atlasu okolja. Na osrednjem, ravninskem delu občine ni verjetnosti nastajanja zemeljskih plazov, kar je predvsem posledica majhnih naklonov površja.

Slabih 7 % Slovenije pokrivajo območja, kjer je verjetnost pojavljanja plazov zelo velika, 17 % države pripada območjem, na katerih je pojavljanje plazov veliko in 10 % območjem, kjer je verjetnost pojavljanja plazov srednje velika. Vsa tri območja skupaj predstavljajo dobro tretjino površine Slovenije, kjer je pričakovati pogostejše pojavljanje plazov kot drugje. 28 % Slovenije pripada "ravnim" območjem oz. območjem z naklonom pod 5°. Na teh območjih se zaradi velikega merila vhodnih podatkov (1 : 250.000) pojavlja dobrih 5 % plazov, ki so bili pri analizah obravnavani kot napaka. Pri manjših merilih analiz bi se verjetno območja nastanka teh plazov izkazala za potencialno plazovita. 21 % Slovenije pripada območjem z majhno verjetnostjo plazov in 17 % območjem z zelo majhno verjetnostjo plazov. Porazdelitev prebivalstva po razredih verjetnosti pojavljanja plazov nakazuje na zanemarjanje naravnih pogojev pri izbiri življenjskega okolja.

Slika 9: Karta verjetnosti pojavljanja plazov na območju Slovenije (vir: ARSO, 2013)

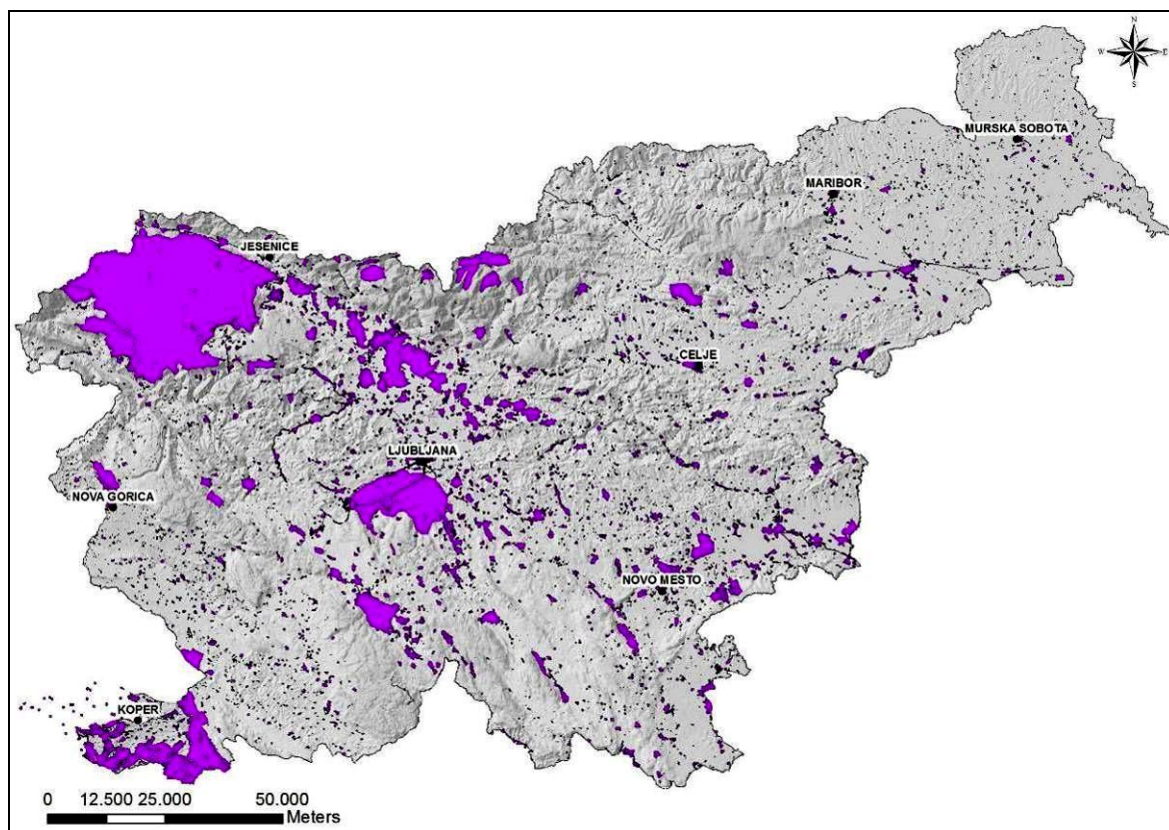
Zavarovana območja kulturne dediščine

V Registru kulturne dediščine Ministrstva za kulturo (RKD, september 2013) je zavedeno 32.035 enot dediščine:

- 22.475 enot stavbne dediščine, ki je lahko profana (14.374 enot), sakralna (7.916 enot) in sakralno profana (185 enot). To so posamezne stavbe, drugi objekti in naprave, skupine med seboj povezanih stavb, objektov in naprav, skupaj z napeljavami in opremo, kjer je materializirana substanca nosilec v definiciji omenjenih vrednot.
- 1.360 enot naselbinske dediščine, to so območja naselij, ki pomenijo njihova zgodovinska jedra, zgodovinske četrti oziroma druge zgodovinske dele. Sestavljajo jo posamezni objekti in skupine stavb, s pripadajočimi odprtimi površinami, ki so z njimi funkcionalno in vidno povezane.
- 3.386 enot arheološke dediščine, to so strokovno identificirana in registrirana arheološka najdišča skupaj z vsemi ostalinami, predmeti in vsakršnimi človekovimi sledovi, ki pričajo o zgodovini človeštva in njegovi povezanosti z naravnim okoljem, ne glede na to, ali so na kopnem ali pod vodo, in so zanje izkopavanja ali odkritja in druge metode raziskovanja glavni znanstveni vir.
- 4.156 enot memorialne dediščine, to so objekti in urejena zemljišča, kot na primer javni spomeniki oziroma javne plastike, obeležja, grobnice, pokopališča skupaj z grobovi, nagrobniki in vrtnoarhitekturno ureditvijo in posamezni grobovi oziroma nagrobniki, ki so bili postavljeni ali urejeni tako, da obeležujejo zgodovinski dogodek, zgodovinsko dogajanje in spomin na zgodovinsko osebo, oziroma, ki so služili ali še služijo spominskim ali pietetnim namenom, z izjemo objektov, ki so neposredno služili ali še služijo verskim obredom.
- 234 enot kulturne krajine, to so posebni (topografsko) razmejeni deli krajine, ki so nastali s součinkovanjem človeških in naravnih dejavnikov ter ponazarjajo razvoj človeške družbe v času in prostoru. Družbeno in kulturno priznane vrednote so pridobili zaradi materialnih ostalin, ki odražajo preteklo rabo zemljišč, dejavnosti, spretnosti in tradicijo ali zaradi upodobitve v književnih ali likovnih delih.

- 247 enot vrtnoarhitekturne dediščine, to so deli človekovega okolja oziroma kultivirane narave, ki so urejeni z naravnimi in grajenimi prvinami po vrtnoarhitekturnih načelih. Praviloma so prostorsko in vsebinsko povezani s stavbno dediščino.
- 39 enot zgodovinske krajine, to so območja, ki so družbeno in kulturno priznane vrednote pridobila zaradi pridobljenih in izpričanih povezav s pomembnimi zgodovinskimi dogodki, npr. bitk in drugih vojaških operacij, katerih materialni ostanki so ohranjeni na mestu.
- 129 enot druge dediščine (npr. tehnična dediščina, območja opuščenih vasi, lokacije gradov).

Območja dediščine zavzemajo skupno površino 3.224,94 km² ali približno 16 % površine Slovenije.

Slika 10: Prikaz objektov in območij kulturne dediščine (vir podlage: RKD, september 2013)

3.3 Povzetek veljavnih pravnih režimov na varovanih območjih ali njihovih delih, podatki o pridobitvi naravovarstvenih smernic oziroma strokovnih podlagah in stopnja upoštevanja plana

3.3.1 Pravni režimi in varstvene usmeritve

Območja Natura 2000

Območja Natura 2000 imajo varstvene usmeritve opredeljene v Uredbi o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 33/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14), in sicer v 7. in 15. členu.

Tabela 3: Varstvene usmeritve in pravila ravnanja na območjih Natura 2000

Varstvene usmeritve (7. člen)	Pravila ravnanja za ohranjanje potencialnega Natura območja (15. člen)
(1) Varstvene usmeritve za ohranitev Natura območij so usmeritve za načrtovanje in izvajanje posegov in dejavnosti ter drugih ravnanj človeka na teh območjih z namenom doseganja varstvenih ciljev.	(1) Varstvene usmeritve za ohranjanje potencialnih Natura območij so usmeritve za načrtovanje in izvajanje posegov in dejavnosti ter drugih ravnanj človeka na teh območjih z namenom preprečevanja poslabšanja stanja.
(2) Na Natura območjih se posege in dejavnosti načrtuje tako, da se v čim večji možni meri: - ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst; - ohranja ustrezne lastnosti abiotskih in biotskih sestavin habitatnih tipov, njihove specifične strukture ter naravne procese ali ustrezno rabo; - ohranja ali izboljšuje kakovost habitatov rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih delov habitatov, ki so bistveni za najpomembnejše življenjske faze kot so zlasti mesta za razmnoževanje, skupinsko prenočevanje, prezimovanje, selitev in prehranjevanje živali; - ohranja povezanost habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst in omogoča ponovno povezanost, če je le-ta prekinjena.	(2) Pri izvajanju posegov in dejavnosti na potencialnih Natura območjih, ki so načrtovani v skladu z usmeritvami iz prejšnjega odstavka, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši v skladu s četrtnim in petim odstavkom 7. člena te uredbe.
(3) Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.	(3) Na potencialnih Natura območjih je treba izvesti presojo sprejemljivosti planov, programov, načrtov, prostorskih ali drugih aktov oziroma presojo sprejemljivosti posegov v naravo na način, kot je to določeno s predpisi, ki urejajo ohranjanje narave.
(4) Čas izvajanja posegov, opravljanja dejavnosti ter drugih ravnanj se kar najbolj prilagodi življenjskim ciklom živali in rastlin tako, da se: - živalim prilagodi tako, da poseganje oziroma opravljanje dejavnosti ne, ali v čim manjši možni meri, sovпада z obdobji, ko potrebujejo mir oziroma se ne morejo umakniti, zlasti v času razmnoževalnih aktivnosti, vzrejanja mladičev, razvoja negibljivih ali slabo gibljivih razvojnih oblik ter prezimovanja, - rastlinam prilagodi tako, da se omogoči semenenje, naravno zasajevanje ali druge oblike razmnoževanja.	(4) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka presoja sprejemljivosti posegov v naravo ni potrebna v primerih iz drugega odstavka 8. člena te uredbe.
(5) Na Natura območja se ne vnaša živali in rastlin tujerodnih vrst ter gensko spremenjenih organizmov.	(5) Znotraj potencialnega Natura območja se lahko določijo cone na način in po postopku, kot ga določa 9. člen te uredbe.
(6) Na podlagi varstvenih usmeritev se določijo podrobnejše in konkretne varstvene usmeritve, ki se	(6) Na potencialnih Natura območjih se izvaja monitoring v obsegu, kot ga določa 10. člen te uredbe.

obvezno upoštevajo pri urejanju prostora, rabi naravnih dobrin in urejanju voda. Podrobnejše varstvene usmeritve se lahko določijo v programu upravljanja iz 12. člena te uredbe oziroma v naravovarstvenih smernicah, kjer se določijo tudi konkretne varstvene usmeritve.	
	(7) V programu upravljanja se z namenom preprečitve slabšanja stanja določijo skladno z drugim, tretjim, četrtem in petim odstavkom 12. člena te uredbe tudi ukrepi in aktivnosti za potencialna Natura območja, pri čemer so ukrepi in naravovarstvene naloge finančno in časovno podrejene, glede na ukrepe na Natura območjih.
	(15.b člen) Pravila ravnanja za območje, predlagano za Natura območje s strani Evropske komisije Za preprečitev slabšanja stanja prednostnih habitatnih tipov in habitatov prednostnih rastlinskih in živalskih vrst ter vznemirjanja, ki bi lahko ogrozilo ohranjanje vrst, zaradi katerih so bila območja predlagana za Natura območja s strani Evropske komisije, se uporabljata prvi in drugi odstavek 15. člena te uredbe.«.

Zavarovana območja

Zavarovana območja imajo splošne varstvene režime opredeljene v ZON in podrobnejše v Odlokih o zavarovanju, za vsako enoto oziroma območje posebej. Akt o zavarovanju sprejme vlada ali pristojni organ lokalne skupnosti. Narodni park in zavarovano območje, ki je izjemnega pomena za državo ali velikega mednarodnega pomena zavaruje z aktom Državni zbor Republike Slovenije z zakonom.

Akti o zavarovanju določajo na splošno:

1. meje zavarovanega območja na preglednem topografskem načrtu v merilu 1:25.000 oziroma v drugem ustreznem merilu, ki omogoča določitev meje na parcelo natančno;
2. vrsto zavarovanega območja;
3. določitev načina izvajanja javne službe za upravljanje zavarovanega območja;
4. morebitno obveznost sprejema načrta upravljanja;
5. finančne vire za izvajanje zavarovanja in razvoj lokalnega prebivalstva.

Zavarovana območja in vplivna območja so sestavni del prostorskih državnih planov in prostorskih planov lokalnih skupnosti.

Splošne varstvene usmeritve so podane v spodnjih odstavkih.

Ožja zavarovana območja

Naravni spomenik (64. člen ZON)

Naravni spomenik je območje, ki vsebuje eno ali več naravnih vrednot, ki imajo izjemno obliko, velikost, vsebino ali lego ali so redek primer naravne vrednote.

- Na zavarovanem območju je prepovedano izvajati posege v naravo na način, ki lahko poslabša stanje, spremeni, poškoduje ali uniči naravno vrednoto, in spreminjati razmere ali stanje tako, da se spremeni, poškoduje ali uniči naravna vrednota ali pa zmanjša njen estetski pomen.
- Z aktom o zavarovanju se na zavarovanem območju se med drugim lahko prepove ali omeji:
 1. izvajanje posegov v prostor
 2. odkopavanje ali zasipavanje terena
 3. spreminjanje vodnega režima
 4. povzročanje vibracij in eksplozij
 5. gospodarsko izkoriščanje naravnih virov

6. spreminjanje vegetacije
7. vse druge dejavnosti, ki lahko bistveno ogrozijo zavarovano območje.

Zavarovana območja - ožja zavarovana območja

Za naravne spomenike, ki spadajo v ožje zavarovano območje, je splošni varstveni režim podan v 64. členu ZON-a:

1. Naravni spomenik je območje, ki vsebuje eno ali več naravnih vrednot, ki imajo izjemno obliko, velikost, vsebino ali lego ali so redek primer naravne vrednote.
2. Na zavarovanem območju je prepovedano izvajati posege v naravo na način, ki lahko poslabša stanje, spremeni, poškoduje ali uniči naravno vrednoto in spreminjati razmere ali stanje tako, da se spremeni, poškoduje ali uniči naravna vrednota ali pa zmanjša njen estetski pomen.
3. Z aktom o zavarovanju se na zavarovanem območju lahko prepovejo ali omejijo:
 1. izvajanje posegov v prostor;
 2. odkopavanje ali zasipavanje terena;
 3. odkopavanje ali odnašanje kamnin, mineralov ali fosilov;
 4. odlaganje odpadkov in odvajanje odpadnih voda;
 5. spreminjanje vodnega režima;
 6. odzemanje naplavin;
 7. povzročanje vibracij in eksplozij;
 8. gospodarsko izkoriščanje naravnih virov;
 9. plovba in sidranje;
 10. promet z motornimi vozili in plovili;
 11. letanje pod določeno višino, vzletanje ali pristajanje zrakoplovov;
 12. lov in ribolov ter nabiranje rastlin ali živali;
 13. spreminjanje vegetacije;
 14. raziskovanje in odnašanje raziskovalnega materiala iz narave;
 15. športnorekreativne dejavnosti;
 16. postavljanje reklamnih in drugih označb;
 17. obiskovanje in ogledovanje;
 18. kurjenje;
 19. opravljanje vojaških dejavnosti;
 20. vse druge dejavnosti, ki lahko bistveno ogrozijo zavarovano območje.
4. Pri določitvi prepovedi ali omejitev dejavnosti in posegov iz prejšnjega odstavka se upoštevajo značilnosti zavarovanega območja in namen zavarovanja.

Strogi naravni rezervat (65. člen ZON)

Strogi naravni rezervat je območje naravno ohranjenih geotopov, življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih ali živalskih vrst ali območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti, kjer potekajo naravni procesi brez človekovega vpliva.

- na zavarovanem območju je prepovedano izvajati posege ali opravljati dejavnosti, ki ogrožajo ohranitev zavarovanega območja, namerno uničevati rastline in živali in zadrževanje oseb, razen oseb, ki izvajajo nadzor.
- z aktom o zavarovanju se določijo podrobnejša pravila ravnanja na območju strogega naravnega rezervata.

Naravni rezervat (66. člen ZON)

Naravni rezervat je območje geotopov, življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih ali živalskih vrst ali območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti, ki se z uravnoteženim delovanjem človeka v naravi tudi vzdržuje.

- Na zavarovanem območju je prepovedano opravljati dejavnosti s sredstvi in na način, ki bi lahko povzročil bistvene spremembe biotske raznovrstnosti, strukture in funkcije ekosistemov, in opravljati dejavnosti v času, ko je lahko ogrožen obstoj rastlin ali živali.
- Z aktom o zavarovanju se na zavarovanem območju med drugim lahko prepove ali omeji:
 1. izvajanje posegov v prostor;

2. odkopavanje ali zasipavanje zemljišč;
 3. spreminjanje vodnega režima;
 4. odzemanje naplavin;
 5. povzročanje hrupa, eksplozij in vibracij;
 6. gospodarsko izkoriščanje naravnih virov;
 7. plovba in sidranje;
 8. promet z motornimi vozili in plovili;
 9. letanje pod določeno višino, vzletanje ali pristajanje zrakoplovov;
 10. izvajanje agro- in hidromelioracij;
 11. spreminjanje kemičnih značilnosti tal;
 12. spreminjanje vegetacije;
 13. odstranjevanje živih meja, posameznih dreves in drugih drobnih naravnih struktur;
 14. zasajanje monokultur;
 15. nabiranje plodov, gob ali rastlin ter njihovih delov;
 16. vznemirjanje, ubijanje ali jemanje živali iz narave;
 17. naseljevanje in doseljevanje živali prosto živečih vrst;
 18. lov in ribolov ter nabiranje rastlin ali živali;
 19. umetno zasneževanje in dosneževanje;
 20. raziskovanje in odnašanje raziskovalnega materiala iz narave;
 21. športnorekreativne dejavnosti;
 22. obiskovanje in ogledovanje;
 23. opravljanje vojaških dejavnosti;
 24. kurjenje;
 25. vse druge dejavnosti, ki lahko bistveno ogrozijo zavarovano območje.
- Pri določitvi prepovedi ali omejitev dejavnosti in posegov iz prejšnjega odstavka se upoštevajo značilnosti zavarovanega območja in namen zavarovanja.

Širša zavarovana območja (67. in 68. člen ZON)

Širša zavarovana območja so območje narave, kjer je velika abiotska, biotska in krajinska raznovrstnost ter velika gostota in raznolikost naravnih vrednot, ki so lahko tudi kompleksno in funkcionalno med seboj povezane.

Z aktom o zavarovanju širšega zavarovanega območja se na zavarovanem območju glede na vrsto širšega zavarovanega območja lahko prepovejo, omejijo ali drugače uredijo:

- izvajanje posegov in dejavnosti, s katerimi se ogroža prvobitnost narave
- gradnja infrastrukturnih objektov, namenjenih bivanju, lovu, ribolovu, turizmu in športu, razen na za to določenih krajih
- gradnja novih tranzitnih komunalnih, energetskih in prometnih objektov
- gradnja sekundarnih bivališč
- gradnja novih objektov
- odkopavanje ali zasipavanje zemljišč
- povzročanje eksplozij ali vibracij
- gospodarska raba naravnih virov, razen za gradnjo na zavarovanem območju
- odzemanje naplavin
- spreminjanje vodnega režima, razen pri nujnih vzdrževalnih delih
- promet z vozili in plovili
- letenje pod določeno višino, vzletanje ali pristajanje zrakoplovov
- letenje z jadralnimi padali, jadralnimi zmaji ali drugimi toplozračnimi ladjami ali ultralahkimi jadralnimi napravami zunaj za to določenih območij
- vožnja z zrakoplovi pod 300 m od najvišje točke zavarovanega območja
- kmetijsko obdelovanje zemljišč z načini in sredstvi, ki bi lahko povzročili bistvene spremembe biotske raznovrstnosti, strukture in vrste ekosistemov ali bistveno spremenili površinsko plast prsti

- vznemirjanje, ubijanje ali odvzem živali iz narave, razen zaradi ekoloških in drugih opravičljivih razlogov
- lov in izvajanje lovskogojitvenih ukrepov
- ribolov in izvajanje ribogojnih ukrepov
- nabiranje rastlin in njihovih delov
- postavljanje obor in objektov za rejo živali
- vnašanje rastlin ali živali tujerodnih vrst
- spreminjanje vegetacije
- umetno zasneževanje in dosneževanje
- odlaganje odpadkov, ki ne izvirajo iz zavarovanega območja
- šotorjenje in kurjenje zunaj določenih mest
- raziskovanje in odnašanje raziskovalnega materiala iz narave
- prirejanje množičnih športnih, turističnih ali drugih javnih prireditev
- izvajanje vodnih in drugih športov zunaj za to določenih območij
- opravljanje vojaških dejavnosti
- vse druge dejavnosti, ki lahko bistveno ogrozijo zavarovano območje.

Pri določitvi prepovedi ali omejitev dejavnosti in posegov iz prejšnjega odstavka se upoštevajo značilnosti zavarovanega območja in namen zavarovanja.

Narodni park (69. člen ZON)

Narodni park je veliko območje s številnimi naravnimi vrednotami ter z veliko biotsko raznovrstnostjo. V pretežnem delu narodnega parka je prisotna prvobitna narava z ohranjenimi ekosistemi in naravnim procesi, v manjšem delu narodnega parka so lahko tudi območja večjega človekovega vpliva, ki pa je z naravo skladno povezan. Narodni park, namen zavarovanja, razvojne usmeritve, varstvena območja, varstveni režimi, upravljavec in drugo se določijo z zakonom.

Regijski park (70. člen ZON)

Regijski park je obsežno območje regijsko značilnih ekosistemov in krajine z večjimi deli prvobitne narave in območji naravnih vrednot, ki se prepletajo z deli narave, kjer je človekov vpliv večji, vendarle pa z naravo uravnotežen. Z aktom o zavarovanju se določijo podrobnejša pravila ravnanja na območju regijskega parka.

Krajinski park (71. člen ZON)

Krajinski park je območje s poudarjenim kakovostnim in dolgotrajnim prepletom človeka z naravo, ki ima veliko ekološko, biotsko ali krajinsko vrednost. Z aktom o zavarovanju se določijo podrobnejša pravila ravnanja na območju krajinskega parka.

3.3.2 Podatki o pridobitvi naravovarstvenih smernic in strokovnih podlag

Naravovarstvene smernice za Operativni program niso bile izdane.

3.4 Prikaz območij dejanske rabe prostora

Ugotavljanje rabe prostora oziroma zemljišč (dejanska raba) je pomemben kazalec endogenih naravnih virov, prostorskih možnosti in omejitev nameščanja dejavnosti ter posredni kazalec pokrajinskega obremenjevanja. Podrobnejše vrste dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, oblika in način vzpostavitve in vodenja evidence, dostopnost podatkov evidence, podrobnejša vsebina evidence, metoda določanja dejanske rabe itd. je določena s Pravilnikom o evidenci dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (Uradni list RS, št. 90/06, 9/08, 45/08-ZKme-1, 122/08).

Evidenco o dejanski rabi zemljišč vodi Ministrstvo za kmetijstvo in okolje za celotno območje Republike Slovenije, in sicer v grafični obliki na osnovi ortofoto posnetkov (DOF), satelitskih posnetkov ali drugih virov. Podatki evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč so javni in dostopni na spletnih straneh ministrstva: <http://rkg.gov.si/GERK/>.

V Sloveniji v strukturi rabe tal prevladujejo gozdovi, ki pokrivajo približno 59,5 % celotnega ozemlja države, njihova površina pa se je doslej postopoma povečevala. Sledijo trajni travniki, njive in vrtovi, pozidana in sorodna zemljišča, kmetijsko zemljišče v zaraščanju, ekstenzivni sadovnjak, drevesa in grmičevje, vinograd, suho, odprto zemljišče s posebnim rastlinskim pokrovom, voda, odprto zemljišče brez ali z nepomembnim rastlinskim pokrovom, neobdelano kmetijsko zemljišče, kmetijsko zemljišče poraslo z gozdnim drevjem, barjanski travnik, intenzivni sadovnjak, oljčnik, hmeljišče, ostalo zamočvirjeno zemljišče, ostali trajni nasadi, trajne rastline na njivskih površinah, plantaža gozdnega drevja, rastlinjak, trstičje, matičnjak ter barje z najmanjšo površino (MKO, 2013).

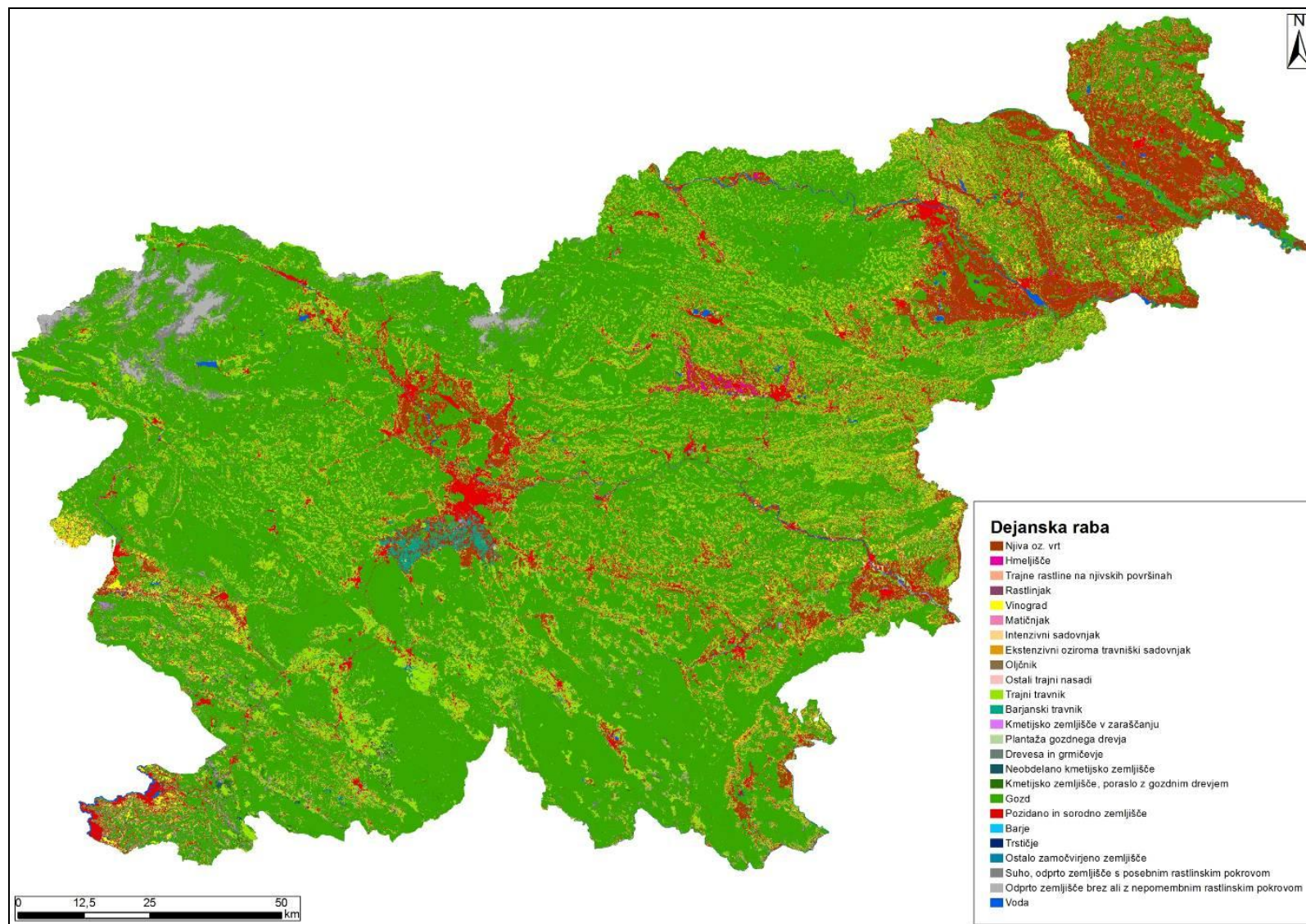
Delež travinja v rabi tal je skoraj dvakrat večji od povprečnega deleža v EU. Razlogi za prevlado travnikov in pašnikov nad njivami so naslednji:

- razgibanost reliefa in členjenost površin,
- vlažnost klime, ki z nadpovprečno vlažnostjo in razmeroma ugodno letno razporeditvijo padavin in temperatur nudi ugodne razmere za rast travniških rastlinskih vrst,
- nadmorska višina, ki skupaj z reliefno razgibanostjo predvsem v hribovskih in gorsko višinskih območjih onemogoča druge intenzivnejše rabe,
- kraški značaj površja v večjem delu države, ki zaradi plitvosti in slabše kakovosti tal pogojuje predvsem travniško rabo tal.

Tabela 4: Dejanska raba prostora na območju Slovenije (MKO, 2013)

Dejanska raba	Površina (ha)
Gozd (2000)	1209923,57
Trajni travniki (1300)	349454,56
Njive in vrtovi (1100)	182118,92
Pozidana in sorodna zemljišča (3000)	109128,47
Kmetijsko zemljišče v zaraščanju (1410)	31882,55
Ekstenzivni sadovnjak (1222)	25117,85
Drevesa in grmičevje (1500)	22645,77
Vinograd (1211)	19929,45
Suho, odprto zemljišče s posebnim rastlinskim pokrovom (5000)	17095,24
Voda (7000)	13955,36
Odprto zemljišče brez ali z nepomembnim rastlinskim pokrovom (6000)	13390,68
Neobdelano kmetijsko zemljišče (1600)	10666,20
Kmetijsko zemljišče poraslo z gozdnim drevjem (1800)	10449,99
Barjanski travnik (1321)	5947,65
Intenzivni sadovnjak (1221)	4242,77
Oljčnik (1230)	1972,74
Hmeljišče (1160)	1972,27

Ostalo zamočvirjeno zemljišče (4220)	1416,56
Ostali trajni nasadi (1240)	464,16
Trajne rastline na njivskih površinah (1180)	336,14
Plantaža gozdnega drevja (1420)	288,47
Rastlinjak (1190)	136,39
Trstičje (4210)	77,87
Matičnjak (1212)	46,71
Barje (4100)	40,03
SKUPAJ	2032700,37

Slika 11: Dejanska raba prostora na območju Republike Slovenije (vir podlage: MKO, 2013)

3.5 Vrste in habitatni tipi, za katere so bila območja Natura 2000 določena, vključno s podatki navedenimi v SDF obrazcu za podatke o Natura 2000 območjih

Poročilo predstavlja presojo Operativnega programa glede na opredeljene cilje (poglavje 3.1) in ne presoja vplivov na posamezne kvalifikacijske vrste ali HT. Seznami in podatki o kvalifikacijskih in ključnih vrstah zato niso relevantni.

Območja Natura, kvalifikacijske živalske in rastlinske vrste ter HT so opredeljeni v Uredbi o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 33/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14).

Ključni podatki o vsakem posameznem območju Natura 2000 so zbrani v standardnih obrazcih (SDF – standard data form). SDF se hranijo na Ministrstvu za okolje in prostor, Agenciji RS za okolje in se jih sproti dopolnjuje. Podatki so razvrščeni v sledečih poglavjih:

- poglavji 1 in 2; splošni podatki o območju (ime, koda, geografski položaj, velikost,...)
- poglavje 3; podatki o ekološkem stanju vrst in HT na območju (HT: stopnja reprezentativnosti, delež površine HT, stopnja ohranjenosti strukture, skupna ocena vrste: podatki o velikosti populacije, stopnja ohranjenosti življenjskega prostora, stopnja izolacije populacije, skupna ocena.
- poglavje 4; opis območja (glavne značilnosti, kot npr, habitatni in njihov delež na območju, pomen območja, ranljivost, lastništvo...)
- Sledijo še štiri poglavja (varstveni status, povezava s CORINE biotopi, dejavnosti na in v bližini območja, ter njihov vpliv nanj,...), ki pa za območja Natura 2000 v Sloveniji še ne vsebujejo podatkov.

Podatki iz SDF so javno dostopni na spletni strani naravovarstvenega atlasa (<http://www.naravovarstveni-atlas.si/nvajavni/>) pa tudi na spletni strani CIRCA (http://nfp-si.eionet.europa.eu:8980/Public/irc/eionet-circle/javna/library?l=/natura_dopolnitve/2000_sprejeto_2013&vm=detailed&sb=Title).

3.6 Načrti za upravljanje varovanih območij narave in usmeritve, ki izhajajo iz njih

Za območja Natura 2000 je bil leta 2007 izdelan Program upravljanja območij Natura 2000 2007 – 2013: operativni program (MOP 2007). V prilogi 4.2 Operativnega programa za upravljanje območij Natura so za območja Natura 2000 (SCI in SPA) navedeni podrobni varstveni cilji in ukrepi. Samo za SPA območja pa so konkretni varstveni cilji določeni v Uredbi o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000).

Zakon o ohranjanju narave in Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) omogočata pripravo podrobnejših načrtov upravljanja za tista območja, kjer se to pokaže kot potrebno. S projektom »Natura 2000 v Sloveniji – upravljavski modeli in informacijski sistem« se je Zavod RS za varstvo narave, kot prijavitelj projekta, lotil sistemskega reševanja vprašanj v zvezi z učinkovitim in trajnostnim upravljanjem območij Natura 2000. V okviru projekta je bilo izbranih tudi 5 pilotnih Natura območij (Boletina, Jelovica, Jovsi, Petelinjek, Snežnik), kjer so se za reševanje konkretne naravovarstvene problematike izvajale različne akcije. Ta pilotna območja so obsegala šest Posebnih ohranitvenih območij (SCI) in dve Posebni območji varstva (SPA) za ohranitev vrst in habitatov, ki so v interesu Skupnosti, v ugodnem varstvenem statusu. Gre za območja (še pred spremembami Uredbe o posebnih varstvenih območjih aprila 2013): SPA Snežnik – Pivka in SCI Snežnik, SPA Jelovica, SCI Blato pri Jelovici, SCI Ledina na Jelovici, SPA Kozjansko – Dobrava – Jovsi, SCI Dobrava in Jovsi, SCI Ličenca ter SCI Boletina. Izbrana območja so tako dobila temeljni dokument za trajnostni razvoj,

usklajen z vsemi deležniki oziroma interesi. V Podrobnejših načrtih upravljanja so za ta območja določeni tudi varstveni cilji, usmeritve in ukrepi (<http://www.zrsvn.si/>, citirano oktober 2013).

Način upravljanja na **zavarovanih območjih** je določen z Zakonom o ohranjanju narave (ZON). Povzetek je naveden v naslednjih stavkih. Upravljanje zavarovanega območja je opravljanje nalog varstva naravnih vrednot in nalog, ki so potrebne za izpolnitev namena, zaradi katerega je bilo območje zavarovano in so določene v aktu o zavarovanju. Ustanovitelj (država ali občina) lahko sam neposredno upravlja zavarovano območje v režijskem obratu, ustanovi v ta namen javni zavod, poveri upravljanje javnemu zavodu, ki je ustanovljen z namenom usmerjanja trajnostnega gospodarjenja naravnih dobrin ali podeli koncesijo za upravljanje. Upravljanje zavarovanega območja se izvaja na podlagi načrta upravljanja zavarovanega območja, če je v aktu o zavarovanju tako določeno. Narodni in regijski park morata imeti načrt upravljanja (53. člen ZON-UPB2, Uradni list RS, št 96/04).

Načrt upravljanja zavarovanega območja je programski akt, s katerim se določijo razvojne usmeritve, način izvajanja varstva, rabe in upravljanja zavarovanega območja ter podrobnejše usmeritve za varstvo naravnih vrednot na zavarovanem območju ob upoštevanju potreb razvoja lokalnega prebivalstva. Načrt upravljanja zavarovanega območja določi organ, ki je sprejel akt o zavarovanju. Načrt upravljanja je tudi podlaga za urejanje prostora in rabo naravnih dobrin.

3.7 Opis obstoječega izhodiščnega stanja varovanih območij narave

Varovana območja narave vključujejo zavarovana območja in območja omrežja Natura 2000. Zavarovana območja narave so namenjena ohranjanju naravnih vrednot. Razlikujemo širša (narodni, regijski, krajinski park) in ožja (strogi naravni rezervat, naravni rezervat in naravni spomenik) zavarovana območja. Zavarovana so z republiškimi ali občinskimi akti.

Območja Natura 2000

Posebno varstveno območje ali območje Natura 2000 je območje, ki je na ozemlju EU pomembno za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja vrst ptic in drugih živalskih ter rastlinskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov, katerih ohranjanje je v interesu EU. Določitev in ohranjanje območij Natura je opredeljeno z Direktivo o habitatih (Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst). Pri določitvi območij Natura so upoštevani vsi habitatni tipi, ki so navedeni v prilogi I in vse tiste rastlinske in živalske vrste, ki so v prilogi II direktive. Poleg tega pa so upoštevane tudi ptice, navedene v prilogi I Direktive o ptičih (Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prostoživečih ptic), za katere so v državi določena posebna območja varovanja (SPA – Special Protection Areas).

Vlada Republike Slovenije je aprila 2004 sprejela Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 33/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14) s katero je določila območja Natura 2000 in varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov ter habitatnih tipov, katerih ohranjanje je v interesu EU in druga pravila ravnanja za ohranjanje teh območij. Na podlagi Alpskega biogeografskega seminarja, ki je bil maja 2005 in Celinskega biogeografskega seminarja, ki je bil aprila 2006, je nato Evropska komisija 13. novembra 2007 potrdila slovenski predlog območij v celinski biogeografski regiji. Januarja 2008 pa je Komisija potrdila dopolnjeni seznam območij Natura 2000 v alpski regiji. S tem so bila vsa potencialna območja Natura 2000 v Sloveniji (pSCI) potrjena s strani Evropske komisije (SCI). Na podlagi zaključkov obeh seminarjev je Slovenija morala določiti še nekatera območja po habitatni direktivi za tiste habitatne tipe oz. vrste, za katere je Evropska komisija ugotovila, da niso določeni v zadostni meri.

Vlada RS je v aprilu 2013 omrežje Natura 2000 razširila za približno 480 km² - na kopnem za 477 km² in na morju za 3 km². To je povečanje za 2,4 % državnega ozemlja, na skupno 37,16 % državnega ozemlja na kopnem. S tem je država Slovenija prenesla neizpolnjene zahteve Direktive

pticah in Direktive o habitatih. Na neizpolnjevanje jo je namreč Evropska komisija v letu 2012 opozorila kar dvakrat (marec in november 2012). Določila je tudi tehnične popravke meja območij Natura 2000. S temi popravki so meje območij podrobno usklajene z mejami v naravi oziroma, če teh ni, s parcelnimi in drugimi administrativnimi mejami v prostoru.

Slovenija ima tako sedaj 354 območij, od tega je 323 območij (skupna površina 6.639 km², to je 32,1 % površine Slovenije) določenih na podlagi direktive o habitatih; 31 območij (skupna površina 5.077 km², to je 24,6 % površine Slovenije) pa na podlagi direktive o pticah. Območja po direktivi o pticah in po direktivi o habitatih se delno prekrivajo, takih površin je 4.033 km². Tako je 79 % površine območij po direktivi o pticah hkrati tudi območij po direktivi o habitatih. 61 % površine območij po direktivi o habitatih pa so hkrati tudi območja po direktivi o pticah.

Število vrst po direktivi o habitatih se je dvignilo na 114 (prej 105), po direktivi o pticah pa na 118 (prej 103, v to število niso zajete ujede in vodne ptice, ki se v uredbi ne navajajo poimensko ampak le kot skupina; cela skupina je zabeležena kot ena vrsta). Število habitatnih tipov se je povečalo na 60 (prej 56).

V zavarovanih območjih (Triglavskem narodnem parku, regijskih in krajinskih parkih ter rezervatih in naravnih spomenikih) je 29 % površine območij Natura 2000. V omrežje Natura 2000 sodi tudi 3,1 km² morja. 71 % slovenskega omrežja Natura 2000 pokrivajo gozdovi, kar je za ca. 15 % več kot je evropsko povprečje in kaže v splošnem na njihovo dobro ohranjenost. Kljub temu so bili nekateri tipi gozdov, zlasti nižinski poplavi, v preteklosti precej izkrčeni in niso v ugodnem stanju ohranjenosti. Od negozdnih površin je v omrežju Natura 2000 okoli 20 % kmetijskih zemljišč v uporabi, med njimi pa so najpomembnejši ekstenzivni travniki. Ti so v mnogih območjih še v ugodnem stanju ohranjenosti, pritiski na zmanjševanje ugodnega stanja pa so veliki tako po naravni poti z zaraščanjem zaradi opuščanja kmetovanja kot zaradi intenzifikacije njihove rabe. Kmetijska območja z visoko naravno vrednostjo so ena pomembnejših možnosti za doseganje večje biološke pestrosti in zaščite ogroženih habitatov na posameznih podeželskih območjih. Na splošno jih lahko označimo kot značilna območja ekstenzivnega kmetijstva z veliko pestrostjo bioloških vrst in habitatov.

Izjemno pomembno vlogo imajo v omrežju Natura 2000 jame, ki so predmet ohranjanja v preko 70 območjih. Celinske vode predstavljajo površinsko le dober odstotek omrežja, vendar je njihov pomen za ohranjenost omrežja zelo velik. Veliko voda je sicer v ne najbolj ugodnem stanju ohranjenosti. Človekova bivališča so pomembna za razmnoževanje, počivanje oz. prezimovanje nekaterih vrst, zato so v območju Natura 2000 bistvena tudi nekatera pozidana območja. Zlasti gre za živali iz skupin ptic (npr. bela štorčja, veliki skovik) in sesalcev (npr. netopirji).

Na območjih Natura (območja SPA in SCI) je treba v skladu s 7. členom Uredbe o posebnih varstvenih območjih posege in dejavnosti načrtovati tako, da se v čim večji možni meri:

- ohranja razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih in živalskih vrst;
- ohranja ustrezne lastnosti abiotskih in biotskih sestavin habitatnih tipov, njihove specifične strukture ter naravne procese in ustrezno rabo;
- ohranja in izboljšuje kakovost habitatov rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih delov habitatov, ki so bistveni za najpomembnejše faze kot so zlasti mesta za razmnoževanje, skupinsko prenočevanje, prezimovanje, selitev in prehranjevanje živali;
- ohranja povezanost habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst in omogoča ponovna povezanost, če je ta prekinjena.

Na teh območjih je treba izvesti presojo sprejemljivosti posega v naravo v skladu z 28. členom Zakona o ohranjanju narave. V primeru izvajanja posega je treba predvideti in izvesti vse možne tehnične in druge ukrepe tako, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši (<http://www.natura2000.gov.si/>, citirano oktober 2013).

1. Stanje ohranjenosti vrst in habitatnih tipov iz Poročila po 17. členu Direktive o habitatih (92/43/EGS)

Države članice EU morajo po 17. členu Direktive o habitatih vsakih šest let izdelati poročilo o izvajanju ukrepov po tej direktivi. Poročilo vključuje predvsem informacije o ohranitvenih ukrepih iz prvega odstavka 6. člena, vrednotenje vplivov teh ukrepov na stanje ohranjenosti naravnih habitatnih tipov iz priloge I in vrst iz priloge II ter glavne rezultate spremljanja stanja iz 11. člena. Največji del poročila obsegajo ocene kazalcev stanja ohranjenosti vrst in habitatnih tipov z vseh prilog na območju celotne države.

Spodnji podatki so povzeti po Poročilu iz leta 2008 (novega poročila še ni):

Iz prilog Direktive o habitatih je v Sloveniji prisotnih 60 habitatnih tipov in 203 vrste za katere je treba poročati. Od tega je v alpski regiji 45 habitatnih tipov in 152 vrst, v celinski regiji pa 44 habitatnih tipov in 183 vrst. Največ habitatnih tipov ima končno oceno stanja ohranjenosti »ugodno«, pri večini vrst pa je končna ocena stanja ohranjenosti »nezadostno«.

Končno stanje ohranjenosti za HT:

- 44 % vseh HT ima ugodno stanje ohranjenosti
- 35 % nezadostno in
- 21 % slabo stanje ohranjenosti

V Sloveniji je najboljše stanje ohranjenosti gozdnih, morskih, obalnih in priobalnih habitatnih tipov ter habitatnih tipov goličav. Glede na to, da je pritisk na območje obale in morja dokaj velik, se zdi ugodna ocena morskih, obalnih in priobalnih habitatnih tipov protislovna. Vendar te ocene temeljijo na dejstvu, da je večina območij s temi habitatnimi tipi zavarovanih in je njihovo dobro stanje dolgoročno zagotovljeno. Na slabo stanje ohranjenosti habitatnih tipov sladkih voda, travišč in grmišč ter barij in močvirij kažejo pritiski in grožnje, ki so bili opredeljeni med podajanjem posameznih ocen. Med njimi so bile najpogostejše aktivnosti človeka povezane s športom in prostim časom, spreminjanjem hidrografskih značilnosti območja, odvažanjem peska in proda iz vodotokov, spreminjanjem in opuščanjem rabe kmetijskih zemljišč ter naravno sukcesijo.

Končno stanje ohranjenosti za vrste:

- 20 % vseh vrst ima ugodno stanje ohranjenosti
- 50 % nezadostno
- 10 % slabo stanje ohranjenosti in
- 20 % vrst ima stanje ohranjenosti neznano

Kar polovica vrst ima končno oceno stanja ohranjenosti »nezadostno«. Kljub temu lahko tudi tu povežemo vrste s slabim stanjem ohranjenosti s habitatnimi tipi, ki imajo prav tako slabo stanje ohranjenosti. V Sloveniji je glede na ocene najbolj zaskrbljujoče stanje rakov, rib, dvoživk, plazilcev, kačjih pastirjev, metuljev in hroščev. Med najpogostejšimi grožnjami in pritiski na vrste so spremembe hidrografskih značilnosti, spremembe rabe kmetijskih zemljišč, urbanizacija ter onesnaževanje in izsuševanje zemljišč. Po podanih ocenah bi lahko sklepali, da je stanje ohranjenosti najboljše pri vrstah iz skupine sesalcev. Vendar se je treba zavedati, da za več kot polovico obrazcev (predvsem za netopirje) ocena ni bila podana. Zato lahko nadaljnje raziskave tudi za to skupino pokažejo povsem drugačno stanje (Varstvo narave 21, 2008).

2. Ohranitveno stanje vrst v SPA območjih in na ozemlju celotne Slovenije iz Poročila po 12. členu Direktive o ohranjanju prosto živečih ptic (79/409/EGS) o izvajanju te direktive v obdobju 2005 - 2007

Poročilo je bilo v marcu 2009 pripravljeno s strani Ministrstva za okolje in prostor na osnovi strokovnih podlag, ki jih je pripravil Zavod RS za naravo in prispevkov Agencije RS za okolje. Zavod RS za naravo je pri pripravi strokovnih podlag vključil tudi dopolnila ZGS, Društvo za opazovanje in

proučevanje ptic Slovenije (DOPPS), upravljavce nekaterih zavarovanih območij (Krajinski park Sečoveljske soline, Notranjski regijski park, Naravni rezervat Škocjanski zatok), ter predloge dopolnitev, ki so jih posredovali NIB, DOPPS in Univerza v Mariboru, Fakulteta za naravoslovje in matematiko. V prilogi 1 omenjenega poročila je opisano ohranitveno stanje vrst v SPA območjih in na ozemlju cele Slovenije. Spodnji podatki se torej nanašajo na poročilo iz leta 2009 (novo poročilo še ni izdelano).

Ohranitveno stanje vrst v SPA

Ohranitveno stanje vseh 321 vrst na 26 območjih SPA določenih z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 33/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14) je obravnavano na Dodatku A k Prilogi 1. Pojasnjujejo ga: populacijske ocene, rezultati monitoringa, ocene stanja habitata in ohranitveno stanje vrst na posameznem SPA. Ohranitveno stanje je bilo podano za 321 vrst na 26 SPA. Za tri vrste na SPA Drava (sivka in mali ponirek, čopasta črnica) je bilo na željo MOP podano tudi ohranitveno stanje za obdobje prezimovanja.

Ugodno ohranitveno stanje je bilo ugotovljeno v primeru 69 vrst (22 %) ptic na 22 SPA.

Neugodno ohranitveno stanje je bilo določeno v primeru 62 vrst (19 %) na 19 SPA. Najbolj zaskrbljujoče je stanje nekaterih ptic kmetijske krajine. Zaradi intenzifikacije kmetijstva, v nekaterih primerih pa tudi opuščanja rabe, je bilo ocenjeno neugodno ohranitveno stanje v primeru v 13 vrst na SPA Snežnik – Pivka, Reka – dolina, Slovenske gorice – doli, Goričko, Mura, Drava, Krakovski gozd – Šentjernejsko polje, Ljubljansko barje, Cerkljsko jezero, Planinsko polje in Kras. Najbolj problematična je intenzifikacija kmetijstva, še zlasti zgodnja košnja, pretirano gnojenje, zmanjševanje deleža travnikov in mokrišč, s čimer se krčita obseg in kakovost habitatov. To se odraža na upadajočih populacijskih trendih kosca, velikega škurha, repaljščice in pribe. V primeru velikega skovika, črnočlega srakoperja in pisane penice je kot dodaten negativen vpliv zabeleženo tudi siromašenje mozaične kulturne krajine (npr. izginjanje mejic, grmišč) in izginjanje travniških sadovnjakov. Zlatovranko in južno postovko že štejemo med izumrle vrste. Problematično je tudi zaraščanje oziroma opuščanje rabe suhih travnikov, s čimer se zmanjšuje habitat kotorne, rjave cipe in vrtnega strnada. Med gozdnimi vrstami ptic izstopa problematika gozdnih kur (gozdni jereb, divji petelin, rušavec) ter belohrbtega in triprstega detla v SPA Jelovica, Pohorje, Kočevsko-Kolpa in Trnovski gozd. Ključen vzrok upadanja populacij v primeru navedenih vrst je krčenje in fragmentacija habitata. Populacije gozdnih kur upadajo zaradi zaraščanje košenic, planin, gozdnih robov, krčenja in degradacije značilnega habitata, neusklajenosti z lovskimi upravljavskimi načrti in motenj, ki jih povzročata množični turizem in rekreacija. Upadanje populacij belohrbtega in triprstega detla je posledica krčenja habitata, ki ga predstavljajo gozdovi z velikim deležem odmrle lesne mase. Neugodno ohranitveno stanje je bilo zabeleženo tudi pri več vrstah, vezanih na sladkovodne habitate in mokrišča v okviru SPA Reka – dolina, Mura, Drava, Krakovski gozd – Šentjernejsko polje in Cerkljsko jezero. Najbolj zaznaven vpliv oziroma posledice so pustile regulacije nižinskih rečnih odsekov in njihovih pritokov. Z regulacijo brežin se so se zmanjšale gnezdilne možnosti breguljke in vodomca, s spremembo rečne dinamike navadne čigre, rečnega galeba in vodomca, z degradacijo prodišč pa malega deževnika in malega martinca. Zaraščanje mrtvic in izsuševanje mokrišč je neugodno vplivalo na grahasto tukalico, malo tukalico, čapljico ter rečnega in trstnega cvrčalca. Prezimujočo populacijo njivskih gosi na SPA Drava je zdesetkal lov s hrvaške strani Ormoškega jezera. Populacije nekaterih gnezdečih vrst rac, ponirkov in pobrežnikov na SPA Cerkljsko jezero nihajo zlasti zaradi okoljskih dejavnikov, npr. upada nivoja vode v obdobju gnezdenja. Zaradi naravnih dejavnikov (močna neurja v času gnezdenja, plenilci) nihajo tudi populacije male in navadne čigre v SPA Sečoveljske soline.

Vprašljivo ohranitveno stanje je bilo ugotovljeno v primeru 190 (59 %) vrst na 25 SPA. Ocene ni bilo mogoče opredeliti zaradi pomanjkljivih podatkov. Za 13 vrst na 9 SPA podatki o velikosti populacije niso obstajali niti v času opredeljevanja IBA oz. SPA, v primeru ostalih pa ne razpolagamo z aktualnimi podatki monitoringa, iz katerih bi se dalo sklepati na njihovo ohranitveno stanje.

V Dodatku B k Prilogi 1 pa so navedeni podatki o nacionalnih velikostih populacij vrst z Uredbe o Natura 2000 območjih, ki praviloma sodijo med bolje poznane vrste.

Zavarovana območja

Zavarovana območja narave so ukrep države za ohranjanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti. Razlikujemo širša (narodni, regijski, krajinski park) in ožja (strogi naravni rezervat, naravni rezervat in naravni spomenik) zavarovana območja, na območju katerih veljajo predpisani varstveni režimi. Zavarovana so z državnimi ali občinskimi akti.

Širša:

Narodni park

Narodni park (NP) je veliko območje s številnimi naravnimi vrednotami ter z veliko biotsko raznovrstnostjo. V pretežnem delu narodnega parka je prisotna prvobitna narava z ohranjenimi ekosistemi in naravnimi procesi, v manjšem delu narodnega parka so lahko tudi območja večjega človekovega vpliva, ki pa je z naravo skladno povezan.

Regijski park

Regijski park (RP) je obsežno območje regijsko značilnih ekosistemov in krajine z večjimi deli prvobitne narave in območji naravnih vrednot, ki se prepletajo z deli narave, kjer je človekov vpliv večji, vendarle pa z naravo uravnotežen.

Krajinski park

Krajinski park (KP) je območje s poudarjenim kakovostnim in dolgotrajnim prepletom človeka z naravo, ki ima veliko ekološko, biotsko ali krajinsko vrednost.

Ožja:

Strogi naravni rezervat

Strogi naravni rezervat (SNR) je območje naravno ohranjenih geotopov, življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih ali živalskih vrst ali območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti, kjer potekajo naravni procesi brez človekovega vpliva.

Naravni rezervat

Naravni rezervat (NR) je območje geotopov, življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih ali živalskih vrst ali območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti, ki se z uravnoteženim delovanjem človeka v naravi tudi vzdržuje.

Naravni spomenik

Naravni spomenik (NS) je območje, ki vsebuje eno ali več naravnih vrednot, ki imajo izjemno obliko, velikost, vsebino ali lego ali so redek primer naravne vrednote.

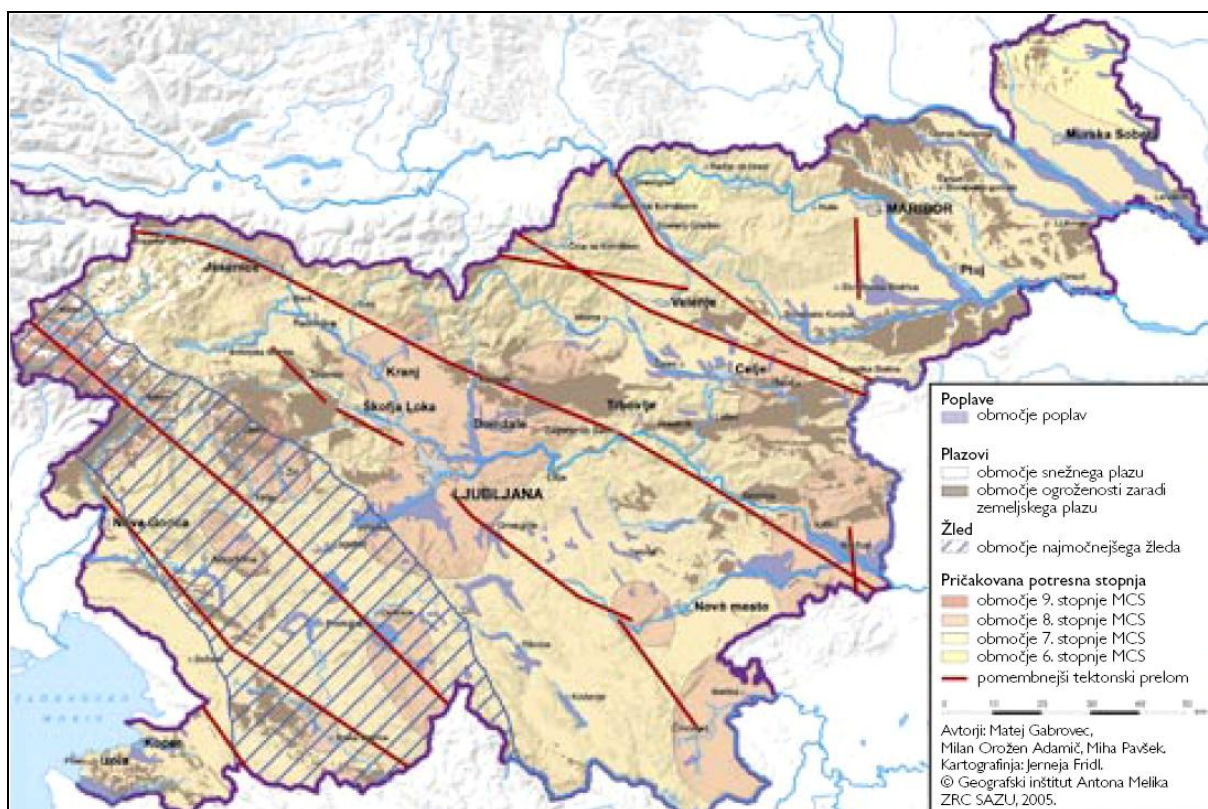
Trenutno imamo v Sloveniji: 1 narodni park, 3 regijske parke, 44 krajinskih parkov, 1 strogi naravni rezervat, 54 naravnih rezervatov, 322 naravnih spomenikov – območij, 840 naravnih spomenikov – točk, 91 spomenikov oblikovane narave – območij ter 28 spomenikov oblikovane narave – točk (ARSO, 2013). Zavarovanih je 268662 ha, kar je 13,3 % površine Slovenije.

3.8 Ključne značilnosti habitatov ali vrst na območju

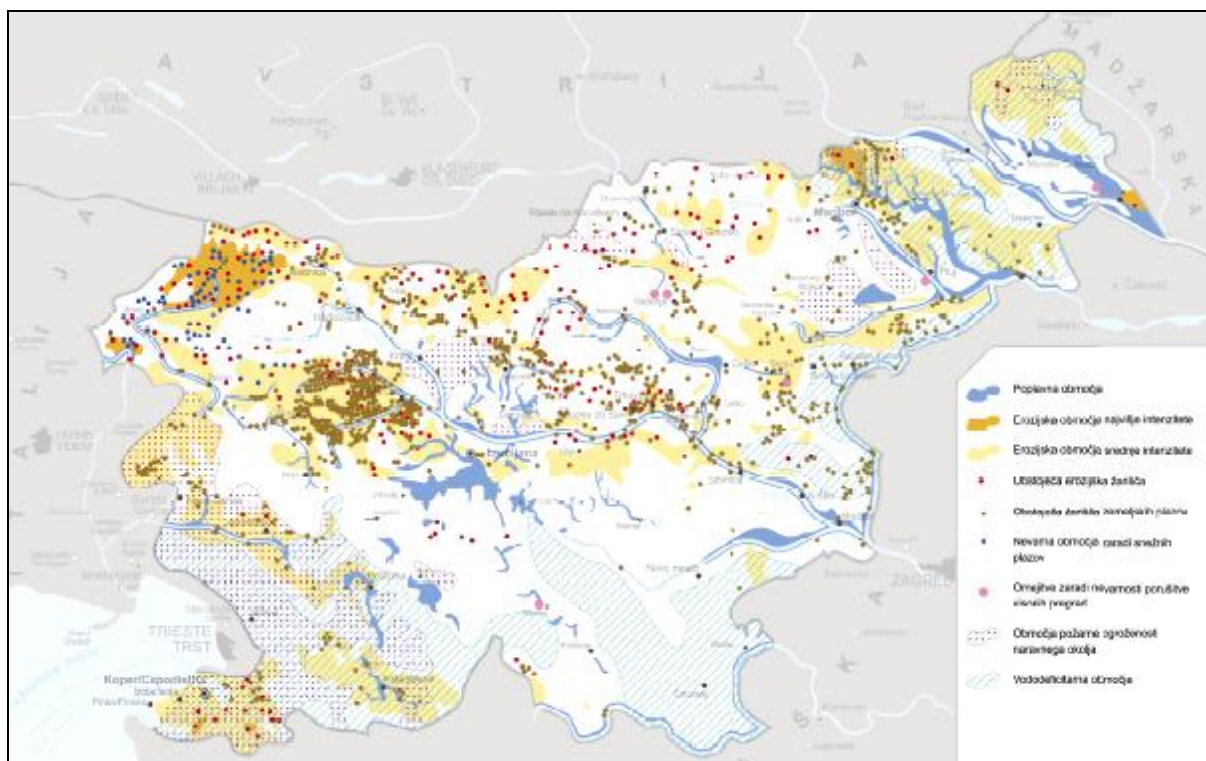
Presoja je izdelana za program. Podatki o ključnih značilnosti habitatov ali vrst zato niso relevantni.

3.9 Podatki o sezonskih vplivih in vplivih naravnih motenj na ključne habitate ali vrste na območju

Ker je Slovenija dežela velike pokrajinske pestrosti, se srečujemo z zelo različnimi naravnimi pojavi. Med ekstremne naravne pojave, ki lahko negativno vplivajo na ključne habitate in vrste na varovanih območjih narave štejemo: poplave, usade, zemeljske plazove, podore, žled, točo, vetrolome, pozebo, sušo, požare in bolezni gozdnega drevja in drugih rastlinskih vrst. Prikaz posameznih območij na ozemlju Sloveniji, ki so lahko prizadeta zaradi naravnih pojavov, so prikazana na spodnjih slikah.

Slika 12: Ogroženost Slovenije zaradi naravnih nesreč (vir: Geografski obzornik, 2005- letnik 52, št. 1)

Slika 13: Prikaz poplavnih, erozijskih, labilnih območij, itd., ki pogojujejo omejeno rabo prostora (vir: Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja)

Poglavje v nadaljevanju je povzeto po Nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 44/02).

Poplave

Na vseh petih porečjih v Sloveniji se manjše poplave dogajajo vsako leto. Za Slovenijo so značilni štirje tipi poplav: nižinske in hudourniške poplave, poplave na kraških poljih in poplave morja. Poplavno ogroženih je prek 300 000 ha površin, največ je ozkih dolinskih tal vzdolž hudourniških grap. Večje in obsežnejše poplave lahko pričakujemo na 94 000 ha površin. Najobsežnejša poplavna območja so v nižinsko-ravninskih predelih severovzhodne in subpanonske Slovenije ter v predalpskih dolinah in kotlinah, ki odmakajo šavirinsko gričevje in hribovje. Najnižje obrečne ravnice ob Ledavi, Muri in Ščavnici prekrivajo obsežna poplavna območja. Prav tako je Drava pod Mariborom obdana s prostranim poplavnim svetom, na široko poplavlja kmetijsko zemljo tudi vsi njeni pritoki, še zlasti Pesnica, Polskava in Dravinja. Vzhodna in osrednja Dolenjska z Belo krajino imata več manjših poplavnih območij ob Kolpi, Krki, Temenici, Mirni in ob njihovih pritokih. Ljubljansko barje, ki je na meji med alpskim in dinarskim gorskim sistemom, je najobsežnejše poplavno območje. Katastrofalne poplave ogrožajo južni del Ljubljane ter del Celja, Laškega, Krškega, Slovenj Gradca, Murske Sobote, Železnikov, Škofje Loke, Litije, Grosuplja, Kočevja in mnoga druga naselja. Analize statističnih podatkov kažejo trend povečevanja pretokov voda na slovenskih rekah, zato mnogi dosedanja ukrepi za zaščito pred visokimi vodami ne ustrezajo več, zaradi česar se povečuje poplavna ogroženost.

Zemeljski plazovi, usadi, podori

V Sloveniji je plazenje tal zelo pogosto, dogaja se na približno eni tretjini njenega ozemlja. Razlikuje se glede na hitrost in globino. Plazovite površine sestavljajo labilna in pogojno stabilna zemljišča, ki običajno plazijo ob veliki namočenosti tal ali zaradi neustreznih posegov v prostor, ki porušijo obstoječe ravnovesje zemljin. V Sloveniji najdemo zemeljske plazove skoraj povsod, razen na območju primorskega in dolenjskega krasa. Ne pojavljajo se v pretežnem območju karbonatnih alpsko-dinarskih grebenov in na planotah. Prav tako tudi ne v debelozrnatih prodnatih in morenskih nanosih v dolinah Soče, Save, Savinje, Drave in Mure. Najbolj pogosti so zemeljski plazovi v permokarbonskih, glinastih in grafitoidnih skrilavcih v osrednjih Karavankah od Rateč do Jezerskega,

v Posavskem hribovju od Kresnic do Sevnice, med Kočevjem in Brodom na Kolpi in tudi v škofovškem hribovju do Idrije. Tudi v paleozojskih glinastografitnih in sljudastokloridnih skrilavcih Jezerskega in okoli Črne na Koroškem so pogosti nevarni plazovi. Prav tako so lahko veliki in nevarni plazovi na staroterciarnem flišu na območju od Solkana do Razdrtega in od Črnega Kala do Rakitovca v Istri. Zelo nevarni so tudi plazovi v oligocenski sivici na Gorenjskem, v Posavskem hribovju, v Celjski kotlini in okrog Ormoža ter plazovi v miocenskih in panonskih glinah, ki so v okolici Kamnika, na severnem vznožju Gorjancev, okoli Krškega, Podčetrčka, Tuhinjske doline ter Goriškega, Haloz, Dravinjskih in Slovenskih goric. V Sloveniji so pogosti tudi kamniti plazovi, med katerimi so najnevarnejši skalni podori. Usadov je največ v vzhodni in severovzhodni Sloveniji. Za subpanonske usade je značilno, da so preperelinski in trgajo predvsem preperelino, včasih le pedološko odejo ali celo samo travno rušo. Usadi se najraje trgajo na travnikih in sadovnjakih, med katerimi so njive in vinogradi, od koder se steka več padavinske vode, kar travna pobočja dodatno obteži. Gospodarjenje oziroma izraba zemljiških površin na ogroženih območjih je seveda možna, vendar le pod določenimi pogoji.

Erozija

Dosedanje raziskave so pokazale, da se erozijski procesi v Sloveniji odvijajo na skoraj 9000 km² ali na 44 % njene površine. Nad 4000 km² teh površin je na hudourniških območjih, ki jih brazda nad 10 000 hudourniških strug. Na teh površinah je spiranje in odplavljanje erozijskega materiala ter zasipavanje rodovitnih zemljišč z jalovimi naplavinami večje, od obnove rodovitnih tal. Zaradi erozije je močno prizadetih okoli 30 000 ha površin, od tega odpade tretjina vseh površin na odprta žarišča globinske ali bočne erozije ter na območja udorov in usadov.

Suša

Suša je v širšem pomenu besede dalj časa trajajoče pomanjkanje vode, do katerega pride iz različnih vzrokov. Na podlagi analiz podatkov za obdobje od 1961 do 1999 leta, je mogoče z zanesljivostjo trditi, da so v pretežnem delu Slovenije padavine v vegetacijskem obdobju dobro razporejene. Pomanjkanje dežja za kmetijske rastline v vegetacijskem obdobju je prisotno le v Primorju in v Prekmurju. Pojavljajo se poznopoletne relativne suše in poznozimske oziroma zgodnjepomladanske suše. V naravnem okolju v Sloveniji so suše izjemno redke, drugače pa je pri kulturnih rastlinah, še posebno tam, kjer je izbor kulture neustrezen glede na kamninsko osnovo, vrsto in debelino prsti ter splošne padavinske razmere. Vse suše so povezane z razširitvijo subtropskih anticiklonov nad Sredozemljem in južno Evropo, pomanjkanje padavin pa še stopnjujejo severni fenski vetrovi, ko na severni strani Alp dežuje ali sneži, na južni strani pa pihajo suhi in topli vetrovi.

Pozeba

Pojem pozeba označuje poškodbe na rastlinah, ki jih povzročijo nizke temperature zraka. Nizke temperature zraka ne poškodujejo vseh rastlin in rastlinskih organov enako, saj so poškodbe odvisne od odpornosti posamezne rastline, ki je genetska, deloma pa pridobljena z utrjevanjem.

Za Slovenijo so značilne spomladanske ohladitve, ki jih navadno povzroči vdor hladnega zraka s severa ali vzhoda. Ohladitve advekcijsko-radiacijskega značaja so najbolj nevarne, saj ob vdoru hladnega zraka ponoči, ko se nebo zjasni, sledi še močno radiacijsko ohlajanje. Take vrste ohladitve so za odpirajoče brste sadnega drevja po navadi najbolj usodne, saj temperatura v prizemnih plasteh ozračja še lahko pade več stopinj pod ničlo. Ohladitve je možno pričakovati ves mesec april. Nizke temperature zraka v tem času lahko poškodujejo ali celo povsem uničijo pridelek.

Žled

Žled nastane kot ledena obloga na predmetih ob primrzovanju podhlajenih vodnih kapljic, ko je temperatura vode nižja od ledišča, ali ob primrzovanju nepodhlajenih vodnih kapljic na zelo hladnih predmetih. Pojavlja se pozimi, predvsem ob odjugah pri prehodu toplih front. Žled povzroča največjo škodo na drevju ter na električnih in telefonskih napeljavah. V Sloveniji nastaja žled ob srečanju hladnih severozahodnih zračnih gnot, ki se gibljejo pri tleh, ter toplejših vlažnih zračnih gnot, ki v višinah dotekajo z jugozahoda, zato je značilen predvsem za jugozahodno Slovenijo. Najbolj je razširjen na visokem krasu in njegovem obrobju, bodisi na celinski ali primorski strani. Žled se

pojavlja tudi v kotlinah, kjer se zadržuje hladni zrak. V Sloveniji najpogosteje prizadene Brkine, Senožeško hribovje z Vremščico, Zgornjo Pivko, vznožja in pobočja visokega krasa, Snežnik, Javornik, Hrušico, Nanos, Trnovski gozd in Čičarijo.

Požari

Požari v naravi so najpogostejši spomladi, ko ljudje po čiščenju travnikov in njiv požigajo odpadke. Površine takrat še niso ozelenele in so suhe, še posebej, če je bila zima suha in topla. Poleti so požari najpogostejši avgusta. Okoli 33 % požarov se razširi z odprtih kurišč, največkrat jih razpiha veter. Zaradi samovžigov nastane le 3,4 % požarov. Pri 24 % vseh požarov vzrok ni pojasnjen, pri gozdnih požarih pa vzrok ni znan v 55 % vseh primerov. Najnevarnejši so vršni požari, ki prizadenejo drevesa od tal do vrha krošnje. Poleg izgube lesne mase so okrnjene ali v celoti izgubljene ekološke, socialne in gospodarske funkcije gozda. Sestoje, ki jih je poškodoval vršni požar, je treba posekati in obnoviti. Na požarišču se obnavlja predvsem pionirsko, ekonomsko manjvredno rastje, s požarom opustošena tla pa ogrožajo še druge oblike degradacije. V Sloveniji so požarno najbolj ogroženi gozdovi v submediteranskem delu države. Število požarov je največje februarja, marca, julija in avgusta. Največ požarov je na sežanskem gozdnogospodarskem območju, ki zajema Kras, obalni in priobalni del ter slovensko Istro. Gozdarska stroka lahko z gojenjem gozdov, ki so manj občutljivi za gozdne požare, zmanjša njihovo požarno ogroženost (predvsem z zagotavljanjem večjega deleža listavcev v gozdovih). Sonaravno preoblikovanje gozdov v smislu uvajanja za ogenj manj občutljivih gozdnih sestojev se postopno izvaja, vendar poteka zelo počasi.

4 PODATKI O UGOTOVLJENIH VPLIVIH IN NJIHOVI PRESOJI

4.1 Opredelitev ugotovljenih škodljivih vplivov posega v naravo na varstvene cilje posameznih varovanih območij in njihovo celovitost ter povezanost, vključno s kumulativnimi vplivi

Pri ocenjevanju neposrednega in daljinskega vpliva programa je treba oceniti vpliv na varovana območja v skladu s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja.

Presoja za celotno območje Republike Slovenije je izdelana po prednostnih oseh in prednostnih naložbah OP-EKP. **Dodatek je pripravljen brez matrik, v skladu s 25.a členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja, ki navaja: Za operative programe in druge plane ali njihove dele, ki niso plani s področja prostorskega načrtovanja in se iz njihovega opisa tudi s sklepanjem ne da ugotoviti vseh načrtovanih posegov, ker v opisih ni konkretnih lokacij posegov oziroma iz njih ni razvidna dovolj podrobna vrsta posegov, se pri presoji sprejemljivosti matrika iz Priloge 6 tega pravilnika ne izpolni.** Za posamezne ukrepe v okviru OP-EKP, ki bi lahko imeli pomembne vplive na varovana območja narave, se bo na ravni podrobnejšega plana ali posega izvedla celovita presoja sprejemljivosti, ki bo vključevala tudi matrike.

V Dodatku za varovana območja so presojani vplivi tistih prednostnih osi, za katere je bilo v fazi vsebinjenja Okoljskega poročila ugotovljeno, da bi lahko imeli pomembne vplive na varovana območja.

Presoja OP-EKP po prednostnih oseh

Preveritev upoštevanja ciljev biotske raznovrstnosti EU 2020 (The EU Biodiversity Strategy to 2020, maj 2011)

Cilji biotske raznovrstnosti EU 2020 so: 15 % izboljšanje stanja ekosistemov, 50 % izboljšanje stanja vrst in 100 % izboljšanje stanja habitatnih tipov ter vzpostavljeno učinkovito upravljanje z območji Natura 2000 z načrti upravljanja oz. prilagojenimi sektorskimi načrti rabe naravnih virov.

Ugotavljamo, da OP-EKP stremi k doseganju ciljev biotske pestrosti. K doseganju zadanih okoljskih ciljev biotske pestrosti se bo vodilo predvsem z izvajanjem ukrepov prednostne osi 6 »Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti«.

Prednostna os 6 bo financirana iz Kohezijskega sklada in iz Evropskega sklada za regionalni razvoj v obeh regijah. Izgradnja okoljske infrastrukture (prednostni naložbi 1 in 2) bo v Sloveniji podprta s sredstvi Kohezijskega sklada, kjer pristop k financiranju ni odvisen od kohezijske regije. Pri financiranju ukrepov, ki bodo namenjeni programom v okviru prednostnih naložb 3. in 4., bodo sredstva za financiranje ukrepov iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Še posebej bo k doseganju ciljev biotske pestrosti EU 2020 prispevalo izvajanje ukrepov v okviru prednostne naložbe 3: »Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujanje ekosistemskih storitev, vključno z omrežjem NATURA 2000 in zelenimi infrastrukturami«. Pri izvajanju ukrepov na območjih Natura 2000 bo upoštevan Prednostni akcijski okvir (Prioritised action framework for Natura 2000 – PAF)² oz. Program upravljanja območij Natura 2000 za 2014-2020. V okviru te prednostne naložbe je predvideno:

² Prednostni akcijski okvir za Naturo 2000 za 2014-2020. G.1 General Priority Measures for Natura 2000 G.2.b Priority Measures for promoting sustainable tourism and employment in relation to Natura 2000

- izgradnja ali obnova javne infrastrukture, vključno s turistično infrastrukturo ter objekti kulturne dediščine za obisk območij varstva narave,
- vzpostavitev vzdrževanja dobrega naravovarstvenega stanja najbolj obiskanih območij varstva narave v demonstracijski namen,
- odkup naravovarstveno pomembnih površin, ki hkrati zagotavljajo ključne ekosistemske storitve,
- vzpostavitev koridorjev za zagotovitev ugodnega stanja zavarovanih vrst (npr. zeleni mostovi, obnova mokrišč).

Z navedenimi ukrepi naj bi se doseglo boljše stanje ohranjenosti habitatnih tipov (ciljna vrednost za leto 2023 je 13% HT v boljšem stanju v primerjavi z izhodiščnim letom 2013) in vrst (ciljna vrednost za leto 2023 je 6% vrst v boljšem stanju v primerjavi z izhodiščnim letom 2013).

Slovenija je med biotsko najbolj raznovrstnimi državami članicami EU. Omrežje Natura 2000 in druga zavarovana območja so locirana skoraj v vseh slovenskih občinah (203 od 211) in se v zahodni kohezijski regiji razprostirajo na 42 % ozemlja, medtem ko v vzhodni kohezijski regiji pokrivajo 35 % območja. Zaradi velikega števila občin, ki imajo območje Natura 2000, in zaradi velikega deleža območja, ki je v vsaki od kohezijskih regij opredeljeno kot Natura 2000, bomo pri izvajanju ukrepov v okviru te prednostne naložbe uporabili enoten pristop na nacionalni ravni. Na ta način bodo sredstva porabljena na tistih delih omrežja Natura 2000, kjer bodo doseženi največji možni sinergijski učinki (varstveni, ekonomski in družbeni). Z enotnim pristopom bo povečana tudi administrativna učinkovitost.

Prednostna os 2: Povečanje dostopnosti do informacijsko komunikacijskih tehnologij ter njihove uporabe in kakovosti

Prednostna os 2 vključuje naslednjo prednostno naložbo:

- Širitev širokopasovnih storitev in uvajanje visokohitrostnih omrežij ter podpora uporabi nastajajočih tehnologij in omrežij za digitalno ekonomijo

Splošno gledano ne pričakujemo negativnih vplivov na varovana območja (ocena A), saj se praviloma omrežja gradijo ob že obstoječih infrastrukturnih vodih. Možni so le primeru gradnje žičnih širokopasovnih sistemov v gozdovih na varovanih območjih, kjer pride do trajnih izgub gozdnih površin zaradi vzdrževanja koridorjev sistemov. Ekosistemska funkcija gozda je lahko s tem okrnjena, za preprečitev bistvenih vplivov je predvidena usmeritev.

Vplivi na varovana območja bodo ob upoštevanju usmeritve nebitveni (ocena C).

Prednostna os 4: Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja

V okviru prednostne osi 4 so štiri prednostne naložbe:

1. Prednostna naložba »Podpora energetske učinkovitosti in uporabi obnovljivih virov energije v javni infrastrukturi vključno v javnih stavbah in stanovanjskem sektorju«

Podpore v okviru te naložbe so namenjene za ukrepe, ki spodbujajo energetske učinkovitost. Prednostna naložba na varovana območja nima neposrednega vpliva, posredni vpliv se izraža kot pozitiven zaradi manjše potrebe po energiji iz ostalih virov. *Vplivov na varovana območja ne bo (ocena A).*

2. Prednostna naložba »Spodbujanje proizvodnje in distribucije energije, ki izvira iz obnovljivih virov«

V okviru te prednostne naložbe so predvideni ukrepi, kot so gradnja mHE in vetrnih elektrarn ter solarnih sistemov, ki imajo potencialne vplive na varovana območja. Po Pravilniku se presoja neposredni vpliv za območje 200 m in daljinski 1000 m oz. celoten vodni sistem.

Pridobivanje elektrike s pomočjo sončne energije

Možne negativne vplive pričakujemo v primeru, da bi se solarni sistemi nameščali na nepozidana zemljišča na varovanih območjih. V tem primeru bi prišlo do trajnih izgub kvalifikacijskih HT in/ali habitatov kvalifikacijskih živalskih/rastlinskih vrst.

Vetrne elektrarne

Škodljivi učinki vetrnih elektrarn se lahko kažejo predvsem pri pticah, netopirjih ter velikih zvereh (volk, ris in medved), in sicer pri prvih dveh skupinah predvsem zaradi možnih trkov z rotorjem (eliso) ter pri tretji skupini zaradi možne fragmentacije strnjenih gozdnih sestojev in preprečitvi migracije bolj plašnih zveri (volk, ris). Ti vplivi lahko neposredno ali posredno vplivajo na zmanjšanje populacij nekaterih vrst oziroma v primeru redkih in ogroženih vrst tudi na izgubo celotne populacije ter posledično na manjšo biotsko pestrost širšega območja. Zaradi potencialnih negativnih vplivov postavitve vetrnih elektrarn na ptice, netopirje in velike zveri je pomembno, da se izbere lokacija, ki bi bila za te živalske skupine kar najmanj moteča. Vetrne elektrarne morajo biti postavljene, načrtovane in vzdrževane tako, da ne poslabšajo ohranitvenih možnosti ptic, netopirjev in velikih zveri.

Postavitev vetrnih elektrarn na varovana območja lahko trajno, neposredno in daljinsko vpliva na povezanost in celovitost območja Natura 2000. Predvsem je hud vpliv pričakovati na območjih, pomembnih za ptice (SPA območja). Zaradi obsežnih vplivov vetrnih elektrarn na ptice je pomembno, da se izbere lokacija, ki bo za ptice kar najmanj moteča, zaradi česar je umestitev vetrnih elektrarn primerna izven SPA območij. Tudi postavitev vetrne elektrarne na SCI območja ali zavarovana območja lahko povzroči trajen vpliv na kvalifikacijske in ključne vrste. Večji vplivi so možni na območjih, pomembnih za netopirje in velike zveri ter območjih z mokrišči, jamami, obmorskimi habitatmi, zavarovanimi rastišči in podobno.

Posegi in dejavnosti na zavarovanem območju se morajo izvajati v skladu z aktom o zavarovanju in z načrtom upravljanja v primeru narodnega in regijskega parka. Pri načrtovanju je treba tudi upoštevati meddržavne pogodbe, ki opredeljujejo Ramsarska mokrišča, Biosferne rezervate in UNESCOVO naravno dediščino. Umeščanje vetrnih elektrarn na ta območja bi pomenilo njihovo degradacijo in razvrstitev. Na varovanih območjih je treba izvesti presojo sprejemljivosti posega v naravo v skladu s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 03/11). V primeru načrtovanja posega je treba predvideti in izvesti vse možne tehnične in druge ukrepe tako, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

Zaradi vetrnih elektrarn lahko pride do večjih negativnih vplivov na ptice in netopirje, in sicer zaradi trkov z rotorjem vetrnice, vznemirjanja (zaradi vrtenja rotorja, ki povzroča določene svetlobne in zvočne efekte, kot tudi vznemirjanje ob prisotnosti vzdrževalcev) ali zaradi oviranja na preletnih poteh. Še posebej v primeru, ko park vetrnih elektrarn sestavlja veriga tesno postavljenih vetrnih elektrarn, lahko to pomeni pomembno oviro za ptice in netopirje v prostoru. Ovira jih lahko preusmeri med potjo na prehranjevališče, razmnoževališče, prezimovališče, ipd.

Z vidika vpliva vetrnih elektrarn je posebej pomembna fragmentacija strnjenih gozdnih sestojev, ki so izjemnega pomena za velike zveri. Tovrstni veliki gozdni kompleksi v južnem delu Slovenije so vključeni v območja Natura 2000 in EPO Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri. To so predeli notranjskega in Goteniškega Sneznika, Kočevskega Roga ter Trnovskega gozda. Trasa vetrnic z vplivnim območjem lahko trajno zmanjša bivalni prostor živalskim vrstam in prepreči migracijo

nekaterim bolj plašnim zverem (volk in ris). Tem vrstam (volk, ris) bi poseg do cca 500 m od stojišča vetrne turbine predstavljal izgubo bivališč in v manjši meri prehranjevalnega okolja (do cca 100 m od stojišč). Manj plašne velike zveri (medved) bi se območju vetrnic izogibale, a ne v taki meri, da bi bila migracija preprečena. Zapiranje koridorjev velikih zveri bi lahko trajno onemogočilo prehajanje osebkov med posameznimi populacijami. Degradacija gozdnega prostora pomeni v prvi vrsti povečan pritisk živali na bolj poseljena območja, in posledično povečan pritisk na dovoljeni in nedovoljeni odstrel ter splošno povečanje negativnega odnosa do velikih zveri. Ohranjanje koridorjev velikih zveri je dolgoročno pomembna naravovarstvena naloga, saj omogočajo prehajanje osebkov med posameznimi populacijami. Povezava med novo nastajajočimi populacijami velikih zveri v širšem alpskem prostoru in vitalnimi dinarskimi populacijami je ključna za nadaljnji obstoj velikih zveri v srednjeevropskem prostoru.

Male hidroelektrarne (mHE)

Vpliv izvedbe mHE se lahko kaže kot neposredno uničenje vodnih in obvodnih habitatov ter prekinitev prehodnosti vodotoka za vodne organizme, zlasti ribe. Poseg v vodni habitat lahko trajno negativno vpliva na populacije vodnih organizmov. Ob vodotokih se običajno nahajajo prednostni habitatni tipi, ki so poleg z naravovarstvenega vidika tudi pomemben habitat obvodnih živali (obvodne ptice, sesalci kot so netopirji, vidra, bober pa tudi ostali sesalci, dvoživke, plazilci kot kobra, belouška in močvirska sklednica, kačji pastirji, hrošči, itd).

Pri obratovanju malih HE je najbolj problematičen preobsežen odvzem vode iz vodotoka v času nizkih pretokov (zagotoviti je treba ekološko sprejemljiv pretok) ter postavitve neprehodne ovire v vodotok – jez (prekinitev prehodnosti za ribe in druge vodne organizme). V primeru postavitve več mHE zaporedno lahko pride do kumulativnih in sinergijskih vplivov. Vpliv na kvalifikacijske vrste bi bil lahko trajen, neposreden in daljinski, v primeru postavitve neprehodne ovire pa vpliv na povezanost območij Natura 2000.

Vplivi na varovana območja bodo ob upoštevanju omilitvenih ukrepov nebitveni (ocena C).

3. Prednostna naložba »Razvoj in izvedba pametnih distribucijskih sistemov z nizkimi in srednjimi napetostmi«

Podpore v okviru te naložbe so namenjene za ukrepe razvoja in izvedbe pametnih omrežij, ki spodbujajo energetske učinkovitost. Pri tem gre predvsem za nadgradnjo že obstoječih elektrodistribucijskih omrežij. Prednostna naložba na varovana območja nima neposrednega vpliva, posredni vpliv se izraža kot pozitiven zaradi manjše potrebe po energiji iz ostalih virov. *Vplivov na varovana območja ne bo (ocena A).*

4. Prednostna naložba »Spodbujanje nizkoogljičnih strategij za vse vrste območij, zlasti za mestna območja, vključno s spodbujanjem trajnostne multimodalne urbane mobilnosti in ustreznimi omilitvenimi prilagoditvenimi ukrepi«

Podpore v okviru te naložbe so namenjene predvsem ukrepov spodbujanja javnega potniškega prometa. Prednostna naložba na varovana območja nima neposrednega vpliva, posredni vpliv se izraža kot pozitiven zaradi potencialnega zmanjšanja prometa z osebnimi avtomobili, tudi na varovanih območjih (mesta znotraj KP, regijskih parkov...). *Vplivov na varovana območja ne bo (ocena A).*

Prednostna os 5: Prilagajanje na podnebne spremembe

V okviru te osi so predvideni gradbeni in ne gradbeni protipoplavni ukrepi. Slednji ne bodo imeli vplivov na varovana območja.

Z vidika vpliva na naravo, in s tem tudi varovana območja, so pomembni gradbeni protipoplavni ukrepi:

- dokončanje projektov Zagotovitev poplavne varnosti na porečju Savinje – lokalni ukrepi – I.faza in Zagotovitev poplavne varnosti na Porečju Drave – I. faza ter nadaljevanje celovite protipoplavne obravnave porečij Savinje in Drave.
 - protipoplavna ureditev porečja Merinščice s pritoki (do kraja Vransko) – nadaljevanje aktivnosti celovite protipoplavne ureditve porečja Savinje - zmanjševanje poplavne ogroženosti OPVP Vransko;
 - protipoplavna ureditev porečja Mežo in Mislinjo – nadaljevanje aktivnosti celovite protipoplavne ureditve porečja Drave - zmanjševanje poplavne ogroženosti OPVP Dravograd, OPVP Prevalje-Ravne na Koroškem in OPVP Črna na Koroškem-Žerjav;
- protipoplavna ureditev porečja Ptujске Drave – nadaljevanje aktivnosti celovite protipoplavne ureditve porečja Drave - zmanjševanje poplavne ogroženosti OPVP Spodnji Duplek in OPVP Ptuj;
- protipoplavna ureditev porečja Gradaščice (do Ljubljane) – zmanjševanje poplavne ogroženosti OPVP Ljubljana-jug in OPVP Dobrova - Brezje pri Dobrovi;
- protipoplavna ureditev porečja Selške Sore (do kraja Dolenja vas) – zmanjševanje poplavne ogroženosti OPVP Železniki;
- zmanjševanje poplavne ogroženosti na OPVPjih v okviru celovitega obvladovanja poplavne ogroženosti porečij Kamniške Bistrice, Sotle, Krke, Sore, Vipave, Ledave in Mure ter nadaljevanje celovite protipoplavne obravnave porečij.

Po Pravilniku se presoja neposredni vpliv za območje 200 m in daljinski 2000 m oz. celoten vodni sistem.

Za nekatera območja OPVP so že sprejeti prostorski akti v okviru katerih se bo zagotavljala poplavna varnost:

- Uredba o državnem prostorskem načrtu za zagotavljanje poplavne varnosti jugozahodnega dela Ljubljane in naselij v občini Dobrova - Polhov Gradec (Uradni list RS, 72/2013) (za območji OPVP Ljubljana-jug in OPVP Dobrova-Brezje pri Dobrovi),
- Uredba o državnem prostorskem načrtu za preložitve regionalne ceste R2-403/1075 Podrošt–Češnjica skozi Železnike ter ureditev vodne infrastrukture za zagotavljanje poplavne varnosti Železnikov (Uradni list RS, 37/2013) (za OPVP Železniki),
- Protipoplavni ukrepi se urejajo v okviru Občinskega prostorskega načrta Občine Vransko (Uradni list RS, št. 38/08) (za OPVP Vransko),
- Državni lokacijski načrt za vodnogospodarsko ureditev Drave od Vurberka do Zgornjega Dupleka (Uradni list RS, št. 72/04 in 33/07) (za OPVP Spodnji Duplek).
- Uredba o državnem lokacijskem načrtu za sanacijo in izgradnjo visokovodnih nasipov ob reki Muri od Cvena do Vučje vasi (Uradni list RS, št. 79/04)
- Uredba o državnem lokacijskem načrtu za vodnogospodarsko ureditev Drave od Dogoš do jezua v Melju (Uradni list RS, št. 73/2005)
- Uredba o državnem lokacijskem načrtu za sanacijo in izgradnjo visokovodnih nasipov ob reki Muri od Dokležovja do Kučnice (Uradni list RS, št. 73/04)
- Uredba o državnem lokacijskem načrtu za vodnogospodarsko ureditev Drave od Vurberka do Zgornjega Dupleka (Uradni list RS, št. 72/04)
- Državni prostorski načrt za zagotavljanje poplavne varnosti v Spodnji Savinjski dolini (faza do javne razgrnitve osnutka DPN)
- Uredba o državnem prostorskem načrtu za ureditev regionalne ceste R2-428/1249 Radmirje–Luče in zagotavljanje poplavne varnosti naselja Luče (Uradni list RS, št. 81/10),
- Uredba o državnem prostorskem načrtu za vodnogospodarsko ureditev Dravinje od Stogovcev do Koritnega (Uradni list RS, št. 31/13)
- Državni prostorski načrt za vodnogospodarsko ureditev reke Dravinje od Koritnega do Luške vasi (v fazi programa priprave)

Za porečje Savinje (območje spodnje Savinjske doline) je DPN v fazi do javne razgrnitve osnutka DPN: Državni prostorski načrt za zagotavljanje poplavne varnosti v Spodnji Savinjski dolini. Za ostale OPVP ni dostopnih podatkov o predvidenih protipoplavnih ureditvah ali o statusu sprejema prostorskih aktov za te ureditve na navedenih območjih.

V prostorskih aktih so navedeni omilitveni ukrepi, ki so bili v postopkih CPVO in PVO določeni za protipoplavne ukrepe na navedenih območjih pomembnega vpliva poplav.

V juniju 2011 je bil sprejet Nacionalni načrt upravljanja z vodami za vodni območji Donave in Jadranskega morja (Uradni list RS, št. 61/11) - NUV. V NUV, v okviru programa temeljnih ukrepov, ki se nanašajo na urejanje voda, so opredeljeni tudi gradbeni in ne gradbeni protipoplavni ukrepi. Izmed teh so bili v okviru postopka CPVO presojeni ukrepi za zagotavljanje poplavne varnosti na porečju Savinje in Drave. V okoljskem poročilu za NUV (IZVRS in Geologija d.o.o. Idrija, 2011) so podrobneje opisani možni vplivi protipoplavnih ukrepov na porečju Savinje in Drave in tudi navedeni omilitveni ukrepi.

V pričujočem okoljskem poročilu opišemo splošne vplive gradbenih protipoplavnih ukrepov na varovana območja in podamo splošne usmeritve za izvedbo protipoplavnih ukrepov. Splošne usmeritve je potrebno upoštevati pri pripravi dokumentacije za protipoplavne ureditve.

Gradbeni protipoplavni ukrepi (med te posege sodijo na primer izgradnja protipoplavnih nasipov in zidov, nadvišanja in rekonstrukcija obstoječih zemeljskih nasipov, izgradnja jezov in talnih pragov, izgradnja suhih zadrževalnikov, predstavitev struge in podobno) lahko vplivajo na vodotoke in pa tudi na obseg in trajanje poplav. Vpliv na vodotoke se lahko izraža kot vpliv na morfološko, ekološko in kemijsko stanje vodotokov, zaradi česar se spremenijo habitatne razmere za vodne in obvodne vrste. Ob izvedbi gradbenih protipoplavnih ukrepov so lahko neposredno uničeni vodni in obvodni habitati in tudi habitatni tipi. Ureditve lahko trajno negativno vplivajo na populacije vodnih organizmov in biodiverziteto. Za vodne organizme ima lahko še posebej velik vpliv postavitve jezov ali talnih pragov. Oba objekta lahko trajno vplivata na prehodnost vodnih organizmov in s tem na povezanost populacij. Ob vodotokih se običajno nahajajo prednostni habitatni tipi, ki so poleg z naravovarstvenega vidika tudi pomemben habitat obvodnih živali (obvodne ptice, sesalci kot so netopirji, vidra, bober pa tudi ostali sesalci, dvoživke, plazilci kot kobra, belouška in močvirska sklednica, kačji pastirji, hrošči, itd). Na obstoj mnogih habitatov vrst in habitatnih tipov vplivajo poplave. Ob gradnji protipoplavnih ukrepov praviloma pride do sprememb v obsegu in trajanju poplav, kar lahko trajno negativno vpliva na kvalifikacijske rastlinske in živalske vrste ter habitatne tipe, ki so vezani na poplave (npr. poplavni gozdovi, mokrotni travniki in na ta HT vezane vrste).

Zaradi gradbenih protipoplavnih ukrepov za zmanjševanje poplavne ogroženosti bi lahko prišlo do trajnih, daljinskih in neposrednih vplivov kvalifikacijske vrste in HT kot tudi na celovitost in povezanost varovanega območja. *Vplivi na varovana območja bodo ob upoštevanju omilitvenih ukrepov nebitveni (ocena C).*

Prednostna os 6: Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti

Po Pravilniku se presoja neposredni vpliv za območje 2000 m in daljinski 2000 m.

1. Prednostna naložba »Vlaganje v vodni sektor za izpolnitev zahtev pravnega reda Unije ter za zadovoljitev potreb po naložbah, ki jih opredelijo države članice in ki presegajo te zahteve«

Dolgoročne vplive zaradi izgradnje novega vodovodnega sistema pričakujemo v primerih umeščanja tras na varovana območja, predvsem v primeru poteka trase po gozdu. Gozdne površine bi bile zaradi potreb vzdrževanja trajno izgubljene. Zaradi nadgradnje obstoječih vodovodov (manj izgub vode)

trajnih vplivov ne bo. *Vplivi na varovana območja bodo ob upoštevanju omilitvenih ukrepov ne bistveni (ocena C).*

2. Prednostna naložba »Vlaganje v sektor odpadkov za izpolnitev zahtev pravnega reda Unije ter za zadovoljitev potreb po naložbah, ki jih opredelijo države članice in ki presegajo te zahteve«

Širše gledano je vpliv naložb v sektor odpadkov pozitiven, saj bistveno zmanjša verjetnost nenadzorovanega odlaganja odpadkov v okolje in zaradi večjega deleža predelave odpadkov tudi zmanjša potrebe po naravnih virih in s tem posredno pozitivno vpliva na naravo in biotsko pestrost skupaj z varovanimi območji (ocena A).

Glede na podatke OP-EKP bodo sredstva v celoti porabljena za dokončanje projekta RCERO Ljubljana. Za navedeni projekt je bilo izdano okoljevarstveno soglasje (št.: 35402-14/2013-309 z dne 16. 12. 2014.), v katerem so navedeni pogoji za varstvo varovanih območij. *Vplivi na varovana območja bodo ob upoštevanju pogojev iz OVS ne bistveni (ocena C).*

3. Prednostna naložba »Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujanje ekosistemskih storitev, vključno z omrežjem NATURA 2000 in zelenimi infrastrukturami«

V okviru te prednostne naložbe je predvideno:

- izgradnja ali obnova javne infrastrukture, vključno s turistično infrastrukturo ter objekti kulturne dediščine za obisk območij varstva narave,
- vzpostavitev vzdrževanja dobrega naravovarstvenega stanja najbolj obiskanih območij varstva narave v demonstracijski namen,
- odkup naravovarstveno pomembnih površin, ki hkrati zagotavljajo ključne ekosistemske storitve,
- vzpostavitev koridorjev za zagotovitev ugodnega stanja zavarovanih vrst (npr. zeleni mostovi, obnova mokrišč).

V okviru te prednostne naložbe bodo sredstva vložena v zagotavljanje zelene infrastrukture na pomembnejših območjih varstva narave (prednostno območja Natura 2000 in zavarovana območja). Na teh območjih se bo zagotavljalo ugodno stanje vrst in habitatnih tipov, razvijalo visokokakovostno ponudbo zelenega turizma, ki temelji na aktivnem ohranjanju narave, krajine in kulturne dediščine, in ki ne poslabšuje stanja ohranjenosti. S tem bi se zagotovilo tudi ključne ekosistemske storitve. Sredstva bodo prednostno namenjena območjem, na katerih je največ vrst in habitatnih tipov v neugodnem stanju ter so zanimiva za turistični obisk.

V obstoječem stanju predstavlja fragmentacija habitatov in prekinitev selitvenih koridorjev negativne vplive na naravo in biotsko pestrost. Ena od usmeritev Strategije ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji (MOP, 2001) je tudi »Ohranjanje in po potrebi vzpostavljati ekološke povezave, ki omogočajo gensko izmenjavo med populacijami«. V okviru prednostne naložbe je predvidena podpora za vzpostavitev koridorjev za zagotavljanje ugodnega stanja zavarovanih vrst, kar je skladno z usmeritvijo Strategije. Z izvajanjem tega ukrepa bi se obstoječe neprehodne ovire, predvsem avtoceste in železnice, pa tudi vodotoke, ločene s pregradami, urejalo na način, da bi se fragmentiran prostor zopet povežalo. S tem bi se v trenutnem stanju ločene podpopulacije živali zopet povežalo, kar bi pozitivno vplivalo na stanje teh živalskih skupin. Velik pozitiven vpliv bi ta ukrep predstavljal predvsem za velike zveri, ki pri svojih prehodih uporabljajo velike površine (Dinaridi – Alpe, kar ima evropski pomen; pereč problem je npr. primorska avtocesta) in vodne organizme (ribe in obloustke) (velik problem so neprehodni jezovi obstoječih hidroelektrarn). Ukrepi bodo npr. obsegali vzpostavljane ekoduktov, zelenih mostov in ustreznih prehodov za vodne organizme ali kakršnekoli druge ukrepe za vzpostavljane povezanosti habitatov živali in varovanih območij.

Ob izvajanju ukrepov pričakujemo predvsem pozitivne vplive na varovana območja (ocena A), pri neustreznem umeščanju nove infrastrukture na varovana območja pa lahko pride tudi do negativnih vplivov.

Negativni vplivi so možni v primeru umeščanja nove infrastrukture na varovana območja (nove ceste, kolesarske poti, objekti), in sicer na površine kvalifikacijskih HT ter ključnih delov habitatov kvalifikacijskih vrst. V tem primeru bi lahko prišlo do uničenja oziroma degradacije teh površin.

Pozitiven vpliv urejanja nove infrastrukture bi lahko predstavljala preusmeritev obiskovalcev varovanih območjih na urejene javne poti in izven pomembnejših oziroma ključnih delov habitatov.

Velika pozornost je potrebna pri odkupu naravovarstveno pomembnih površin. V kolikor se na njih ne vzpostavi ustrezno upravljanje, je odkup takšnih zemljišč brezpredmeten. V poročilu podajamo usmeritev (ocena C).

Morebitno osvetljevanje nove infrastrukture bi zaradi sevanja proti nebu lahko motilo življenjske cikle (razmnoževanje, selitve, prehranjevanje...) ptic, netopirjev, žuželk in drugih, predvsem nočno in večerno aktivnih živali. Kot dodaten problem se v zadnjem času izpostavlja uporaba LED svetil v zunanji razsvetljavi. Ta svetila namreč sevajo velik delež modrega spektra svetlobe, ki zavira tvorjenje melatonina (spalnega hormona), in s tem moti cirkadiane ritme sesalcev (Trilar, 2012). Večino nočno aktivnih metuljev in nekatere druge skupine žuželk privlačijo umetni viri svetlobe, še posebej takšni, ki sevajo večje količine svetlobe v ultravijoličnem spektru. Posredni in daljinski vpliv osvetljevanja preko zmanjšanja populacij žuželk bi bil predvsem na tiste skupine živali, ki se prehranjujejo z njimi (npr. netopirji).

Vse ostale naštetе podpore v okviru te naložbe bi pozitivno vplivale na varovana območja oziroma na ugodno stanje kvalifikacijskih HT in vrst. *S predlaganimi ukrepi bi se ohranitveno stanje vrst in habitatnih lahko dolgoročno celo izboljšalo (ocena A), predvidene so pa tudi usmeritve in omilitveni ukrepi (ocena C).*

4. Prednostna naložba »Ukrepi za izboljšanje urbanega okolja, oživitev mest, sanacijo in dekontaminacijo degradiranih zemljišč (vključno z območji, na katerih poteka preobrazba), zmanjšanje onesnaženosti zraka in spodbujanje ukrepov za zmanjšanje hrupa«

Financirani bodo projekti prenove mest, v katere bi lahko bila vključena tudi prenova javne razsvetljave. Umetni viri svetlobe imajo negativne vplive na različne skupine živali. Osvetljevanje v primeru sevanja proti nebu moti življenjske cikle (razmnoževanje, selitve, prehranjevanje...) ptic, netopirjev, žuželk in drugih, predvsem nočno in večerno aktivnih živali. Kot dodaten problem se v zadnjem času izpostavlja uporaba LED svetil v zunanji razsvetljavi.

V primeru, da se bo javna razsvetljava gradila oziroma posodabljala z ekološkimi svetili, ki bodo zmanjšala svetlobno onesnaženje, bo vpliv na varovana območja pozitiven (ocena A). Predlagano je, da se v Operativni program vključi dodatno načelo za izbor (sofinanciranje izključno ekoloških svetil za javno razsvetljavo), zato je naložba ocenjena z oceno C.

Prednostna os 7: Izgradnja infrastrukture in ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti

V okviru prednostne osi so predvidene tri prednostne naložbe:

1. Prednostna naložba »Razvoj celostnega, visokokakovostnega in interoperabilnega železniškega sistema«
2. Prednostna naložba »Izboljšanje regionalne mobilnosti s povezovanjem sekundarnih in terciarnih prometnih vozlov z infrastrukturo TEN-T, vključno preko multimodalnih vozlišč«
3. Prednostna naložba »Podpiranje multimodalnega enotnega evropskega prometnega območja z vlaganjem v vseevropsko prometno omrežje (TEN-T) (KS)«.

V okviru prednostne naložbe 1 je predviden projekt nadgradnje in posodobitve železniške proge in postaj na relaciji Zidani most – Celje ter nadgradnja in posodobitev železniškega vozlišča in postaje Pragersko.

V okviru prednostne naložbe 2 je predvideno financiranje obvoznice Novega mesta (izgradnja prve in druge faze prve etape južnega dela 3. razvojne osi v dolžini 5,3 km, ki poteka po vzhodni strani Novega mesta).

V okviru prednostne naložbe 3 je predviden razvoj pristanišča v Kopru (poglobitev vplovnega kanala II bazena) in AC odseka na TEN-T omrežju A4: AC Draženci-Gruškovje.

Za vse navedene projekte, razen za nadgradnjo železniške proge Zidani most – Celje, so že bili sprejeti prostorski akti:

- Uredba o državnem prostorskem načrtu za preureditev železniške postaje Pragersko, Uradni list RS, št. 12/2014
- Uredba o državnem prostorskem načrtu za državno cesto od avtoceste A2 Ljubljana–Obrežje pri Novem mestu do priključka Maline (Uradni list RS, št. 102/12)
- Uredba o državnem prostorskem načrtu za odsek avtoceste Draženci–mednarodni mejni prehod Gruškovje (Ur.l. RS, št. 75/10). Izdelan je bil tudi PVO in pridobljen OVS za gradnjo avtoceste na odseku Draženci - Mednarodni mejni prehod Gruškovje (dolžine 13,05 km) z vzporedno regionalno cesto (v skupni dolžini 13,899 km).
- Uredba o državnem prostorskem načrtu za celovito prostorsko ureditev pristanišča za mednarodni promet v Kopru (Uradni list RS, št. 48/11).

V navedenih prostorskih aktih so, v kolikor projekt posega na varovana območja, določeni pogoji za varstvo narave (in varovanih območij), ki jih je potrebno pri izvedbi projekta upoštevati.

V tabeli v nadaljevanju je kratka analiza možnih vplivov navedenih projektov in usmeritve za omilitve negativnih vplivov. Za vse projekte z že sprejetimi prostorskimi akti se upošteva usmeritve/pogoje navedene v teh aktih. Usmeritev, predlagana za projekt nadgradnje in posodobitve železniške proge in postaj na relaciji Zidani most – Celje, se upošteva pri pripravi dokumentacije v postopkih sprejemanja prostorskega akta za navedeni projekt.

Projekt	Presoja vplivov	Ocena	Usmeritve
nadgradnja Zidani Most-Celje	- nadgradnja obstoječe proge, ki poteka tudi preko varovanih območij: pPOO Savinja Celje – Zidani Most (neposreden, daljinski vpliv), pPOO, POO Gračnica	C	Omejiti vplive na varovana območja.
nadgradnja postaje Pragersko	- postaja ne leži na območju z naravovarstvenim statusom	A	/
obvoznica Novo mesto	- prečka Natura območje (Krka) (neposreden vpliv)	C	Pri projektiranju upoštevati usmeritve iz Uredbe o državnem prostorskem načrtu za državno cesto od avtoceste A2 Ljubljana–Obrežje pri Novem mestu do

			priključka Maline (Uradni list RS, št. 102/12).
novogradnja Draženci-Gruškovje	- ni poteka po območjih z naravovarstvenim statusom	A	/
razvoj pristanišča v Kopru (poglobitev vplovnega kanala II bazena)	- v okviru obstoječih objektov - bližina NR in Natura Škocjanski zatok - možen posredni vpliv zaradi odlaganja izkopnega materiala	C	Upoštevati omilitvene ukrepe, ki so predvideni v Okoljskem poročilu za DPN za celovito prostorsko ureditev pristanišča za mednarodni promet v Kopru oziroma v Dodatku za varovana območja (Aquarius d. o. o., Ljubljana, 2010) in povzeti v Uredbi o državnem prostorskem načrtu za celovito prostorsko ureditev pristanišča za mednarodni promet v Kopru (Uradni list RS, št. 48/11)

Možno je tudi financiranje drugih projektov, ki bodo identificirani v Nacionalnem programu razvoja prometne infrastrukture, npr. gradnja druge železniške in cestne infrastrukture. Pri navedenih aktivnostih so možni negativni vplivi na varovana območja, ki jih opredelimo kot trajne, neposredne in daljinske. Po Pravilniku se presoja neposredni vpliv za območje 2000 m in daljinski 2000 m.

Pri izgradnji novih železniških in cestnih povezav bi v primeru umeščanja tras na varovana območja lahko prišlo do trajne izgube površin kvalifikacijskih in ključnih HT in habitatov kvalifikacijskih vrst živali. Nove trase v prostoru bi lahko fragmentirale življenjski prostor prostoživečih živali in presekale selitvene poti oziroma preprečile migriranje nekaterih skupin živali (predvsem sesalcev in dvoživk). Zaradi novih povezav bi se zaradi povozov povečala smrtnost teh skupin (v primeru cest je pričakovati večjo smrtnost, zaradi večje frekventnosti vozil). Vsi ti vplivi bi lahko povzročili upad velikosti populacij navedenih skupin. Predviden je omilitveni ukrep, ob upoštevanju katerega bi se, kljub gradnji nove prometne infrastrukture, ohranjale ekološke povezave, ki omogočajo gensko izmenjavo med populacijami.

Ob premostitvah vodotokov v okviru novih prometnih povezav lahko pride do neposrednega in trajnega negativnega vpliva na habitate kvalifikacijskih vrst in kvalifikacijske obrežne HT. Ob vodotokih se običajno nahajajo prednostni habitatni tipi, ki so tudi pomemben habitat obvodnih živali (obvodne ptice, sesalci kot so netopirji, vidra, bober pa tudi ostali sesalci, dvoživke, plazilci, kačji pastirji, hrošči, itd.).

Osvetljevanje cestišč, postajališč, predorov ali druge spremljajoče infrastrukture bi zaradi sevanja proti nebu motilo življenjske cikle (razmnoževanje, selitve, prehranjevanje...) ptic, netopirjev, žuželk in drugih, predvsem nočno in večerno aktivnih živali. Vplivi svetlobnega onesnaženja so natančneje opisani v okviru prednostne osi 6.

Povečana raven hrupa zaradi novih povezav lahko predvsem v času razmnoževanja negativno vpliva na velikosti populacij živali (v največji meri ptic in sesalcev). Zmotila bi potek razmnoževanja in s tem vplivala na velikost lokalnih populacij (bi jih zmanjšala). Ob cestah in železnicah je pričakovati manjšo gostoto gnezdenja. Pri raziskavah vpliva prometne infrastrukture na posamezne vrste ptic je bilo ugotovljeno, da je razdalja med virom hrupa in območjem, kjer še prihaja do znižane gostote gnezdenja ali pojavljanja ptic zelo različna. Pri vrstah iz odprte pokrajine je meja hrupa, ki ne vpliva na zmanjševanje gostote ptic okoli 48 dB, pri gozdnih vrstah pa okoli 42 dB (Reijnen, 1995; Reijnen & Foppen, 1995, Forman & Alexander, 1998).

Vplivi na varovana območja bodo ob upoštevanju omilitvenih ukrepov nebistveni (ocena C).

Tabela 5: Vplivi na varstvene cilje varovanih območij

Varstveni cilji	Ocena vplivov
<p>1. Ohranitev ali doseganje ugodnega stanja rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov, za katere je Natura območje določeno. (stanje za kvalifikacijske habitatne tipe in kvalifikacijske vrste razen ptic je razvidno v Poročilu po 17. členu Direktive o habitatih (92/43/EGS; stanje za kvalifikacijske vrste ptic pa je razvidno v Poročilu po 12. členu Direktive o ohranjanju prosto živečih ptic (79/409/EGS)</p> <p>2. Ohranjanje celovitosti Natura območij v smislu ohranjanja njihovih ekoloških struktur, funkcij in varstvenega potenciala.</p> <p>3. Ohranjanje povezanosti Natura območij.</p>	<p>Ob upoštevanju, v poglavju 4.3 navedenih usmeritev/omilitvenih ukrepov se stanje kvalifikacijskih vrst in HT ne bo poslabšalo. Vpliv na varstvene cilje bo ob upoštevanju omilitvenih ukrepov nebitven (ocena C).</p> <p>Nekateri ukrepi, kot na primer vzpostavitev ekoduktov, učinkovita raba energije in podobni ukrepi, bodo pozitivno vplivali na varstvene cilje in na posamezne kvalifikacijske vrste (ocena A).</p>
<p>1. Ohranjanje zavarovanih območij in upoštevanje predpisanih varstvenih režimov.</p>	<p>Ob upoštevanju v poglavju 4.3 navedenih usmeritev/omilitvenih ukrepov bodo vplivi na zavarovana območja sprejemljivi. Vpliv na varstveni cilj bo ob upoštevanju omilitvenih ukrepov nebitven (ocena C).</p> <p>Nekateri ukrepi, kot na primer posodobitev razsvetljave na turističnih točkah z ekološkimi svetili, vzpostavitev koridorjev za prostoživeče živali in podobno, bodo pozitivno vplivali na varstveni cilj in na posamezne ključne vrste (ocena A).</p>

Celovita presoja sprejemljivosti za posamezne ukrepe v okviru prednostnih naložb OP-EKP, ki bi lahko imeli pomembne vplive na varovana območja narave in jih je zato treba presojati v skladu s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja, se mora izvesti na ravni podrobnejšega plana ali posega v skladu s 25.a členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 03/11).

Kumulativni vplivi

Kumulativni vplivi na okolje so opredeljeni kot:

- kombinacija vplivov na okolje, ki jih lahko povzroča izvajanje enega ukrepa OP-EKP na istem območju, kot je na primer kumulativen vpliv na okolje več vetrnih elektrarn na polju vetrnih elektrarn ali več različnih ukrepov OP-EKP na nekem območju (gradnja ceste in železnice ali vetrnih elektrarn...) in
- kombinacija vplivov na okolje, ki jih povzroča izvedba ukrepa OP-EKP skupaj z izvajanjem ukrepov drugih programskih dokumentov RS.

A) Kombinacija vplivov znotraj OP-EKP

4. Prednostna os »Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja«

Negativni kumulativni vplivi so možni znotraj posameznih prednostnih naložb te osi, npr.:

- kumulativni vpliv več vetrnih elektrarn na polju vetrnih elektrarn:
trajni kumulativni vplivi, ki imajo lahko tudi sinergijske učinke (ovire v selitvenih koridorjih velikih zveri, povečanje tveganja za trke pri pticah in netopirjih)
- v primeru postavitve več mHE zaporedno:
ob več zaporednih mHE so pričakovani kumulativni negativni vplivi, ki imajo lahko tudi sinergijske učinke (ovire za prehajanje vodnih organizmov, spremembe v habitatih vodnih organizmov)

6. Prednostna os »Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti«

Posamezne prednostne naložbe te osi se dopolnjujejo. Z naložbami v sektor odpadkov in v vodni sektor, skupaj s spodbudami za varstvo in obnovo biotske pestrosti in ekosistemske storitve ter ukrepi za izboljšanje mestnega okolja je pričakovati zmanjšanje pritiskov na okolje in s tem pozitiven kumulativen vpliv na vsa področja okolja še zlasti na področje narave in biotske pestrosti.

7. Prednostna os »Izgradnje infrastrukture in ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti«

Negativni kumulativni vplivi so možni znotraj posameznih prednostnih naložb te osi in tudi v kombinaciji med naložbami, npr.:

- kumulativni vpliv umeščanja cest in železnic:
trajni kumulativni vplivi, ki imajo lahko tudi sinergijske (ovire v selitvenih koridorjih velikih zveri, fragmentacija habitatov, večje obremenitve s hrupom)
- kumulativni vpliv urejanja pristanišča v Kopru in morebitnega umeščanja dodatnih cest, oz. rekonstrukcija železniške povezave na območju
trajni kumulativni vplivi, ki imajo lahko tudi sinergijske (zmanjšanje površin evropsko pomembnih habitatov, večje obremenitve s hrupom)

Prav tako so možni kumulativni vplivi pri izvajanju ukrepov OP-EKP, ki so kombinacija več različnih osi:

1. Prednostna os »Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnosti in ozelenitev gospodarstva« in

3. Prednostna os »Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast«

Obe osi se dopolnjujeta. S povečanjem vlaganja v raziskave, še posebej na področju eko inovacij in zelenih izdelkov, storitev, procesov ter hkratno implementacijo novih spoznanj v gospodarstvo je pričakovati zmanjšanje pritiskov na okolje in s tem pozitiven kumulativen vpliv na vsa področja okolja.

4. Prednostna os »Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja«

5. Prednostna os »Prilagajanje na podnebne spremembe«

7. Prednostna os »Izgradnja infrastrukture in ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti«

Pri vseh navedenih oseh so predvideni ukrepi, pri katerih bodo spodbude namenjene umeščanju novih objektov (posegov) v prostor (mHE, vetrne elektrarne, gradbeni protipoplavni ukrepi, ceste, železnice), pri katerih lahko pride do kumulativnih negativnih vplivov na okolje, in sicer na vsa področja okolja. Vpliv je lahko večji v primeru umeščanja ukrepov na območja s posebnim režimom kot so varovana območja narave.

B) Kombinacija vplivov ukrepov OP-EKP z ukrepi drugih programskih dokumentov v Sloveniji

Spodaj naštetih programskih dokumentov so pripravljene tako, da so v skladu z obstoječimi pravno veljavnimi dokumenti oziroma zakonskimi akti, obenem pa morajo biti usklajeni med seboj. Kadar je ob njihovem izvajanju pričakovati pomembne vplive na okolje, so (ali bodo), vsak posebej, ovrednoteni v postopku celovite presoje vplivov na okolje. Ocenjujemo, da so lahko kumulativni vplivi izvajanja navedenih strateških dokumentov kvečjemu pozitivni, morebitni negativni vplivi pa se lahko izrazijo v nadaljnjih fazah na planskih oziroma izvedbenih ravneh, (to je pri pripravi posameznih planov in izvedbi posegov); teh vplivov v postopku celovite presoje za OP-EKP ni možno predvideti.

- Strategija razvoja Slovenije za obdobje 2014-2020 (SRS)- v pripravi
- Program državnih razvojnih prioritet in investicij RS za obdobje 2014-2017 (DRPI) – v pripravi
- Program razvoja podeželja 2014 -2020– v pripravi
- Operativni program za razvoj pomorstva in ribištva za obdobje 2014-2020– v pripravi
- Operativni programi za Evropsko teritorialno sodelovanje– v pripravi
- Regionalni razvojni programi 2014-2020 – v pripravi
- Nacionalni reformni program (NRP) 2013–2014
- Nacionalni energetski program 2010 – 2030 – v pripravi
- Državni program gospodarjenja z mineralnimi surovinami
- Nacionalni akcijski načrt za energetsko učinkovitost za obdobje 2008-2016 /AN-URE/
- Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010-2020 (AN-OVE) Slovenija
- Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2012 /OP-TGP/
- Operativni program odstranjevanja odpadkov s poudarkom na ravnanju s komunalnimi odpadki
- Operativni program oskrbe prebivalcev s pitno vodo za obdobje 2007 do 2015
- Operativni program IPA Jadransko čezmejno sodelovanje 2007-2013
- Načrt upravljanja voda zaradi ogroženih območij, z namenom zmanjševanja škodljivega delovanja voda
- Program za zmanjševanje posledic hidroloških suš
- Strategija razvoja slovenskega turizma 2012 - 2016 »Partnerstvo za trajnostni razvoj«
- Strategije ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji
- Operativni program doseganja nacionalnih zgornjih mej emisij onesnaževal zunanjega zraka
- Resolucija o nacionalnem gozdnem programu (Uradni list RS, št. 111/07).
- Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode (novelacija za obdobje od leta 2005 do leta 2017)
- Program razvoja prometne infrastrukture – v pripravi
- Operativni program varstva pred hrupom, ki ga povzroča promet po pomembnih železniških progah in pomembnih cestah prve faze zunaj območja MOL, za obdobje 2012–2017, Vlada RS, 12.1.2012

Čezmejni vplivi

Direktiva 2001/42/ES o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje od držav članic zahteva, da se opredelijo in se posvetujejo o čezmejnih učinkih načrtovanja planov in programov (tj. tistih, ki utegnejo vplivati na druge evropske države).

Ukrepi, ki bodo sofinancirani z naslova OP-EKP niso prostorsko in časovno umeščeni in prav tako ne natančno definirani. Ukrepi so pripravljeni na strateškem nivoju, zato se ni možno z gotovostjo opredeliti do verjetnosti pojava čezmejnih vplivov v kasnejših fazah.

Prednostne naložbe in ukrepi iz katerih izhajajo posegi, za katere je potrebna presoja v skladu s SEA direktivo bodo ponovno presojani, nekateri že na nivoju operativnih programov, drugi na nivoju planov. V času teh celovitih presoj vplivov na okolje bo znanih več podatkov o načrtovanih projektih in bo možno z gotovostjo opredeliti tiste, kjer lahko pride do čezmejnih vplivov.

V nadaljevanju navajamo tiste prednostne osi, ki vsebujejo ukrepe, pri katerih obstaja verjetnost za čezmejne vplive, vendar jih v tej fazi, zaradi prostorske nedorečenosti in nedefiniranosti projektov, še ne moremo opredeliti in prav tako ne presojati.

4. Prednostna os »Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja«

Postavitev vetrnih elektrarn

Vetrne elektrarne bi lahko povzročile negativne vplive na naravo, predvsem na tiste vrste ptic, ki se selijo na velike razdalje (posebej ogrožene so npr. velike ujede).

5. Prednostna os »Prilagajanje na podnebne spremembe«

Obsežni protipoplavni ukrepi, izvedeni v bližini državne meje, bi lahko vplivali na vodni režim vodotoka tudi v sosednji državi ter posledično na obseg in trajanje poplavljanja. V primeru, da bi zaradi gradbenih protipoplavnih ukrepov prišlo do sprememb hidrološkega režima (pretok, prodonosnost, obseg in trajanje poplav...) vodotokov sosednjih držav, bi lahko prišlo do negativnih vplivov na tiste HT in habitate živali (npr. poplavni gozdovi, mokrotni travniki, prodišča in na te HT vezane vrste), katerih obstoj je odvisen od specifičnih razmer poplavljanja. Pri pripravi ukrepov je zato treba dodatno pozornost nameniti tudi območjem Natura 2000 ali zavarovanim območjem v sosednji državi, če se ti nahajajo v bližini državne meje.

7. Prednostna os »Izgradnja infrastrukture in ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti«

Potencialna gradnja cestne ali železniške infrastrukture, druga cev predora Karavanke

V nadaljevanju izpostavljamo možne vplive na velike zveri: Gradnja avtocest, hitrih cest in železnic, in ne bi imele urejenih ustreznih prehodov za prostoživeče živali, bi lahko povzročile čezmejne negativne vplive. Negativni vplivi so možni predvsem na velike zveri, katerih življenjski prostor je zelo obsežen, in ki migrirajo preko več držav (dinarsko – alpski prostor za medveda, risa in volka). Nove trase v prostoru bi dodatno fragmentirale življenjski prostor velikih zveri in preprečile njihovo migriranje. Zapiranje koridorjev velikih zveri bi lahko trajno onemogočilo prehajanje osebkov med posameznimi populacijami. Ohranjanje koridorjev velikih zveri je dolgoročno pomembna naravovarstvena naloga evropskega pomena, saj omogočajo prehajanje osebkov med posameznimi populacijami. Povezava med novo nastajajočimi populacijami velikih zveri v širšem alpskem prostoru in vitalnimi dinarskimi populacijami je ključna za nadaljnji obstoj velikih zveri v srednjeevropskem prostoru.

Razvoj pristanišča v Kopru

Vplivi za ta plan so že bili obravnavani v Okoljskem poročilu za celovito prostorsko ureditev pristanišča za mednarodni promet v Kopru (Aquarius d.o.o. Ljubljana, 2010). Čezmejni vplivi celovite ureditve pristanišča za mednarodni promet v Kopru so bili ocenjeni na sosednji državi Italijo in Hrvaško. Ugotovljeno je bilo, da čezmejnih vplivov ne bo.

4.2 Ugotovitve v primeru preveritve alternativnih rešitev, navedba preverjenih rešitev in razlogi za izbor predlagane rešitve

V Operativnem programu so predstavljene vsebine, ki bodo predmet financiranja iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, Evropskega socialnega sklada in Kohezijskega sklada RS za obdobje 2014–2020. Vsebine OP-EKP težijo k doseganju okoljsko odgovornega razvoja, tako horizontalno z vključevanjem okoljskih vidikov v vse ukrepe/programme, kot tudi vertikalno s posebej za to področje oblikovanimi programi/ukrepi, ki bodo prispevali h prehodu Slovenije v nizkoogljično družbo, gospodarno z viri. Izvajanje OP- EKP zato načeloma pozitivno vpliva na doseganje dobrega stanja okolja. V nadaljevanju je preverjen razvoj stanja okolja v primeru, da ne bi prišlo do sprejema OP-EKP.

Vsebine, ki bodo financirane iz evropskih skladov, so opredeljene na podlagi Strategije razvoja Slovenije in so del različnih programskih dokumentov, ki bodo v veljavi v obdobju 2014–2020, kot na primer:

- Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010-2020 (AN-OVE) Slovenija,
- Nacionalni akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2008-2016 /AN-URE,
- Nacionalni energetski program 2010 – 2030,
- Nacionalni program socialnega varstva za obdobje 2013–2020,
- Načrt upravljanja voda zaradi ogroženih območij, z namenom zmanjševanja škodljivega delovanja voda,
- Operativni program doseganja nacionalnih zgornjih mej emisij onesnaževal zunanjega zraka,
- Operativni program odstranjevanja odpadkov s poudarkom na ravnanju s komunalnimi odpadki,
- Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode (novelacija za obdobje od leta 2005 do leta 2017),
- Operativni program oskrbe prebivalcev s pitno vodo za obdobje 2007 do 2015,
- Operativni program varstva pred hrupom, ki ga povzroča promet po pomembnih železniških progah in pomembnih cestah prve faze zunaj območja MOL, za obdobje 2012–2017,
- Program državnih razvojnih prioritet in investicij RS za obdobje 2014-2017 (DRPI),
- Program razvoja prometne infrastrukture,
- Raziskovalna in inovacijska strategija Slovenije 2011 do 2020,
- Regionalni razvojni programi 2014–2020,
- Strategija razvoja slovenskega turizma 2012 - 2016 »Partnerstvo za trajnostni razvoj«,
- Strategija razvoja socialnega podjetništva za obdobje 2013 – 2016,
- Strategije ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji.

V primeru, da ne bi prišlo do sprejema OP-EKP, bi Slovenija ostala brez finančnih sredstev, ki se črpajo iz navedenih evropskih skladov. Aktivnosti v okviru programskih dokumentov Slovenije bi se sicer izvajale ne glede na sprejetje OP-EKP, vendar bi bila njihova uspešnost, brez dodanih finančnih spodbud s strani EU, manj gotova. V primeru, da Slovenija brez kohezijskih sredstev EU ne bi uspela izpolniti okoljskih ciljev in podciljev iz VII. okoljskega akcijskega programa Unije do leta 2020 »Dobro živeti ob upoštevanju omejitev našega planeta«³, bi se to odražalo v nadaljnjem večanju pritiskov na okolje:

- Zaradi nizke energetske in snovne učinkovitosti so v obstoječem stanju veliki pritiski na rabo naravnih virov. Takšen trend bi se nadaljeval tudi v bodoče.

³ General Union Environment Action Programme to 2020 "Living well, within the limits of our planet", decision of the Council of 15 November 2013

- Na območju gosto poseljenih alpskih kotlin in dolin je prisotna problematika zagotavljanja kakovostnega zunanjega zraka. Problematično je predvsem onesnaženje z delci PM₁₀, ki so v veliki meri posledica industrijskega onesnaževanja, v večjih mestnih središčih pa tudi prometa. Verjetnost, da se stanje ne bi izboljšalo, je velika.
- Tako morje kot tudi celinske in podzemne vode so obremenjene zaradi nezadostno očiščenih odpadnih voda. Potrebne so dodatne naložbe v vodni sektor: Kljub sorazmerno velikim vlaganjem v odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda, je opremljenost s to infrastrukturo v Sloveniji sorazmerno slaba. Poseben izziv predstavlja opremljenost aglomeracij nad 2000 PE, kjer bomo s sredstvi trenutne perspektive dosegli le 50 % opremljenosti. Pomemben problem predstavljajo tudi vlaganja infrastrukturo za odvajanje in čiščenje odpadne vode v aglomeracijah med 50 in 2000 PE. Obstaja nevarnost, da zahteve okoljske zakonodaje ne bodo ustrezno izpolnjene in da se bo trend obremenjevanja voda nadaljeval.
- Izboljšuje se opremljenost z vodovodnim omrežjem, čeprav se v Sloveniji soočamo z visokimi izgubami v vodovodnem omrežju. Glede nadzora nad kakovostjo pitne vode so predvsem problematični mali sistemi, saj večinoma nimajo ustreznega strokovnega upravljanja in imajo pomanjkljiv nadzor. Večino teh sistemov, ki glede na predpise ne zagotavljajo varne pitne vode, bi bilo treba ukiniti ali ustrezno urediti. Brez dodatnih finančnih sredstev se bo podaljšalo obdobje prenove vodovodnega omrežja.
- V Sloveniji nimamo zadostnih infrastrukturnih kapacitet za obdelavo mešanih komunalnih odpadkov, prav poseben izziv predstavlja tudi zmanjševanje količin odloženih biorazgradljivih odpadkov, in pa povečanje deleža predelave odpadkov. Za doseganje ciljev na področju ločenega zbiranja odpadkov bomo morali dograditi tudi javno mrežo infrastrukture za zbiranje odpadkov. Obstaja nevarnost, da navedeni cilji do leta 2020 ne bodo doseženi.
- Trenutna situacija na področju trajnostne mobilnosti in uporabe javnega potniškega prometa je v Sloveniji slaba. Povpraševanje po mestnem potniškem prometu se je močno zmanjšalo predvsem kot posledica povečanega lastništva osebnih avtomobilov in spremenjenih potovalnih navad, kar se odraža v številnih problemih (obremenjevanje okolja, gneča, zdravje, itd.). Brez ustreznih spodbud za trajnostno mobilnost se bo ta trend nadaljeval.
- Kljub različnim varstvenim režimom se je v Sloveniji ohranitveno stanje številnih habitatov in vrst poslabšalo v razmeroma kratkem času predvsem kot posledica vse večjih pritiskov na biotsko raznovrstnost, predvsem zaradi širjenja poselitvenih območij, gradnje industrijskih območij in prometnic ter intenzifikacije zanimivejših kmetijskih površin. Trend se lahko nadaljuje in negativno vpliva na dolgoročno zagotavljanje naravnih virov in ekosistemskih storitev.
- Zaradi posledic podnebnih sprememb se v zadnjih letih soočamo s pogostejšim in izrazitejšim pojavom hidroloških ekstremov na celotnem območju Slovenije, zaradi česar je velika tudi škoda. V Sloveniji so že določena najbolj ogrožena območja pomembnega vpliva poplav in na katerih bomo vlagali v ukrepe za preprečevanje poplav in tako bistveno prispevali k zmanjševanju posledic tovrstnih nesreč. V primeru izpada sredstev financiranja je pričakovati, da bodo protipoplavni ukrepi izvedeni v manjšem obsegu kot sicer (negativni vplivi na zdravje ljudi, materialne dobrine in kulturno dediščino).

4.3 Razlaga o možnosti omilitve škodljivih vplivov z navedbo ustreznih omilitvenih ukrepov in razlogi za konkreten izbor omilitvenega ukrepa

Usmeritve in omilitveni ukrepi za varovana območja

V okoljskem poročilu z dne 11. 11. 2013 je bil presojan predlog Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike 2014 – 2020 - osnutek, z dne 12. 9. 2013. Naknadno je bila izvedena dopolnitev Okoljskega poročila z Dodatkom, v kateri je presojana nova verzija Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike 2014 – 2020 - osnutek, z dne 20. 1. 2014. V dopolnitvi je bilo upoštevano tudi Mnenje MKO o ustreznosti Okoljskega poročila z Dodatkom (št. 35409-318/2013/30). Pričujoča verzija okoljskega poročila je pripravljena po javni razgrnitvi, ki je potekala med 7. 3. in 11. 4. 2014, v njej je upoštevano sledeče:

- Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike 2014 – 2020, datirano 24. 4. 2014, prejeto po e-pošti dne 13.5. 2014;
- pripombe javnosti, prejete v času javne razgrnitve;
- Mnenje MKO o ustreznosti dopolnjenega Okoljskega poročila in Dodatka za varovana območja (št. 35409-318/2013/45 z dne 27. 2. 2014);
- Mnenje ZRSVN o ustreznosti dopolnjenega Okoljskega poročila in Dodatka za varovana območja (št. 8-II-405/6-O-13/TK z dne 19. 2. 2014).

V nadaljevanju so:

- navedeni omilitveni ukrepi in usmeritve, ki so bili pripravljene na podlagi različnih verzij predloga Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike 2014 – 2020
- opravljena preveritev upoštevanja ukrepov in usmeritev v verziji OP-EKP z dne 24. 4. 2014.

V spodnjem tekstu najprej povzemamo splošne naravovarstvene usmeritve za Natura 2000 območja in zavarovana območja (Splošne naravovarstvene smernice za urejanje prostora, verzija 1.1. Zavod za varstvo narave Slovenije, maj 2013), ki jih je treba upoštevati:

- Varstveni cilji območij Natura 2000 so navedeni v Uredbi o posebnih varstvenih območjih in se podrobneje opredelijo v programu upravljanja Natura območij. Ohranja se celovitost Natura območij v smislu ohranjanja njihovih ekoloških struktur, funkcij in varstvenega potenciala ter povezanost območij Natura 2000.
- Na območjih Natura 2000 se posege in dejavnosti načrtuje tako, da se v čim večji možni meri:
 - ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst;
 - ohranja ustrezne lastnosti abiotskih in biotskih sestavin habitatnih tipov, njihove specifične strukture ter naravne procese ali ustrezno rabo;
 - ohranja ali izboljšuje kakovost habitata rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih delov habitata, ki so bistveni za najpomembnejše življenjske faze kot so zlasti mesta za razmnoževanje, skupinsko prenočevanje, prezimovanje, selitev in prehranjevanje živali;
 - ohranja povezanost habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst in omogoča ponovno povezanost, če je le-ta prekinjena.
- Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.
- Čas izvajanja posegov, opravljanja dejavnosti ter drugih ravnanj se kar najbolj prilagodi življenjskim ciklom živali in rastlin tako, da se:
 - živalim prilagodi tako, da poseganje oziroma opravljanje dejavnosti ne, ali v čim manjši možni meri, sovpada z obdobji, ko potrebujejo mir oziroma se ne morejo umakniti, zlasti

- v času razmnoževalnih aktivnosti, vzrejanja mladičev, razvoja negibljivih ali slabo gibljivih razvojnih oblik ter prezimovanja,
 - rastlinam prilagodi tako, da se omogoči semenenje, naravno zasajevanje ali druge oblike razmnoževanja.
- Na Natura območja se ne vnaša živali in rastlin tujerodnih vrst ter gensko spremenjenih organizmov.
 - Pri načrtovanju prostorskih ureditev se obvezno upoštevajo usmeritve, izhodišča in pogoji za varstvo zavarovanih območij narave, ki so podani z varstvenimi režimi v sprejetih aktih o zavarovanju.

Upoštevanje usmeritev ZRSVN v OP-EKP: Smiselno upoštevano. V celoti upoštevati pri postopkih na planski in izvedbeni ravni.

V nadaljevanju besedila navajamo specifične usmeritve in omilitvene ukrepe za posamezne prednostne osi:

Prednostna os 1: Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnost in ozelenitev gospodarstva

Omilitveni ukrepi in usmeritve niso potrebni.

Prednostna os 2: Povečanje dostopnosti do informacijsko komunikacijskih tehnologij ter njihove uporabe in kakovosti

Žične širokopasovne sisteme naj se na varovanih območjih praviloma umešča ob že obstoječe infrastrukturne vode.

Upoštevanje usmeritev v OP-EKP: Smiselno naj se upošteva v poglavju »Vodilna načela za izbor projektov«. V celoti upoštevati pri pripravi razpisne dokumentacije za izbor projektov (v smislu, da imajo prednost pri izbiri tisti projekti, ki sisteme umeščajo ob že obstoječo infrastrukturo) in v postopkih na planski in izvedbeni ravni.

Prednostna os 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast

Omilitveni ukrepi in usmeritve niso potrebni.

Prednostna os 4: Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja

Pridobivanje elektrike s pomočjo sončne energije

- Sončne elektrarne naj se nameščajo le na strehe stavb in ne na nepozidana zemljišča.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Smiselno upoštevano v poglavju »Vodilna načela za izbor projektov«. V celoti upoštevati pri pripravi razpisne dokumentacije za izbor projektov (kot pogoj za sofinanciranje).

Vetrne elektrarne

- Vetrne elektrarne naj se prednostno umešča izven varovanih območij in izven območja daljinskega vpliva vetrnic. Neprimerne lokacije za umestitev vetrnih elektrarn so: zavarovana območja, SPA območja in EPO Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri. Za potrebe umeščanja v prostor je za potencialna območja VE treba zagotoviti sledeče:
 - z ustreznim monitoringom evidentirati preletne koridorje ptic na območju VE,
 - evidentirati pomembna gnezdišča ogroženih vrst v neposredni bližini,
 - evidentirati zatočišča, prehranjevalne habitate in preletne poti netopirjev,
 - opraviti raziskave o vplivu VE na velike zveri,
 - kartirati habitatne tipe na območju.

Glede na rezultate zgoraj naštetih raziskav je treba v okviru celovite presoje vplivov na okolje presoditi vpliv posameznih stojišč na floro, favno in HT. Stojišča je treba načrtovati izven pomembnih območij za kvalifikacijske vrste in izven strnjenih območij kvalifikacijskih HT (predvsem gozdov).

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Smiselno upoštevano v poglavju »Vodilna načela za izbor projektov«. V celoti upoštevati pri pripravi razpisne dokumentacije za izbor projektov (pogoj za dodelitev sredstev opravljene vse našete raziskave) in v postopkih na planski in izvedbeni ravni.

Male hidroelektrarne (mHE)

- Upošteva naj se usmeritve in omilitvene ukrepe, zapisane v Okoljskem poročilu za celovito presojo vplivov na okolje za Nacionalni energetski program (obdobje 2010-2030) (Aquarius d.o.o. Ljubljani, 2010, zadnja dop. 2011), ki je v fazi pridobljenega pozitivnega mnenja o ustreznosti:

Strateške usmeritve za umeščanje mHE v prostor:

- Male HE naj se prioritetno umešča izven območij z varstvenim statusom. Umeščanje posegov na zavarovana območja je sprejemljivo pod pogojem, da tovrsten poseg dovoljuje zakonodajni akt, pri načrtovanju posega pa je potrebno upoštevati cilje in režime zavarovanega območja.
- Predlagamo, da se opravi analiza stanja in na podlagi analize vzpostavi evidenca izvedenih in načrtovanih mHE.
- Priporočamo, da se pred načrtovanjem novih mHE preuči možnost posodabljanja tehnologij na obstoječih lokacijah in da se pri načrtovanju prednostno izkoristi obstoječe, a opuščene objekte, kot so mlinci in žage.

Splošni omilitveni ukrepi za male hidroelektrarne:

1. V čim večji možni meri naj se ohranja dinamika vodotoka, prodonosnost oziroma odlaganje sedimenta.
2. Ohranja naj se povezanost posameznih odsekov vodotoka, (mHE naj imajo urejene ustrezne prehode za vodne organizme).
3. Talni pragovi in jezovi morajo tudi ob nizkem vodostaju omogočati prehajanje rib.
4. Obratovanje mHE mora biti usklajeno s trenutnimi pretoki vodotokov in predpisanim ekološko sprejemljivim pretokom. Jez, odzemni kanal, zapornice in ostale objekte je potrebno načrtovati in izvesti na način, da bo tudi v slučaju okvare zagotovljen Q_{esp} , oziroma da bo onemogočen prekomeren odvzem vode.
5. Iztok iz elektrarne je potrebno predvideti tako, da se voda po najkrajši poti vrne nazaj v vodotok.
6. Utrditve brežine v območju objekta mHE naj se omejijo na najmanjši potrebni obseg in izvedejo sonaravno z uporabo avtohtonega materiala.
7. Preusmeritev vode naj ne povzroči bistvenih sprememb vodnega režima v vodotoku.
8. Lociranje objekta mHE naj poleg primernosti upošteva tudi ranljivost obrečnega prostora.
9. Morebitni posegi v prodišča in ostale ureditve (tudi izven obvodnega prostora) ne smejo poslabšati stanja kvalifikacijskih habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst na območju posega kakor tudi ne habitatov zavarovanih in ogroženih vrst.
10. Po 12. členu Uredbe o kriterijih za določitev ter načinu spremljanja in poročanja ekološko sprejemljivega pretoka (Uradni list RS, št. 97/2009) mora imetnik vodne pravice zagotoviti dnevno ali zvezno spremljanje parametrov, na podlagi katerih se lahko ugotovi, da so bile v vsakem trenutku izpolnjene zahteve glede ekološko sprejemljivega pretoka.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Smiselno naj se upošteva v poglavju »Vodilna načela za izbor projektov«. V celoti upoštevati pri pripravi razpisne dokumentacije za izbor projektov in v postopkih na planski in izvedbeni ravni.

Prednostna os 5: Prilagajanje na podnebne spremembe

- Ob načrtovanju in izvajanju gradbenih protipoplavnih ukrepov naj se ohranja oziroma zagotavlja nemoteno prehodnost vodotokov za vodne organizme; brežine, zgradbo struge in obrežno vegetacijo naj se v največji možni meri ohranja v naravnem stanju.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Usmeritev je smiselno vključena v vodilna načela za izbor projektov.

- V kolikor bi se gradbeni protipoplavni ukrepi načrtovali na varovanih območjih je treba pri načrtovanju dodatno skrb nameniti preprečevanju vpliva na kvalifikacijske vrste in HT ter zagotoviti celovitost in povezanost območja Natura 2000. Protipoplavni ukrepi naj se izvajajo na takšen način, da tisti kvalifikacijski HT, katerih obstoj je odvisen od obstoječega obsega in trajanja poplav, s temi ukrepi ne bodo prizadeti. Enako velja za habitate tistih kvalifikacijskih vrst, ki so vezane na takšne tipe habitatov (npr. poplavni gozdovi, mokrotni travniki...).

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Smiselno upoštevano v poglavju »Vodilna načela za izbor projektov«.

- Upošteva naj se tudi omilitvene ukrepe, ki so zapisani v Okoljskem poročilu za dopolnjen načrt upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja vključno s programom ukrepov z Dodatkom za varovana območja (IZVRS in Geologija d.o.o. Idrija, 2011).

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Ni potrebno. Upoštevati pri postopkih na planski in izvedbeni ravni.

Prednostna os 6: Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti

1. Prednostna naložba »Vlaganje v vodni sektor za izpolnitev zahtev pravnega reda Unije ter za zadovoljitev potreb po naložbah, ki jih opredelijo države članice in ki presegajo te zahteve«

- Trase novih vodovodni sistemov naj se prednostno umešča izven varovanih območij. V primeru, da ni drugih prostorskih možnosti, naj se na varovanih območjih nove vodovodne sisteme prednostno umešča ob že obstoječe infrastrukturne vode.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Smiselno upoštevano v poglavju »Vodilna načela za izbor projektov«.

- V največji možni meri naj se izogiba umeščanju novih tras vodovoda v strnjene gozdne površine, saj bi bile te površine v tem primeru trajno izgubljene.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Smiselno upoštevano v poglavju »Vodilna načela za izbor projektov«.

2. Prednostna naložba »Vlaganje v sektor odpadkov za izpolnitev zahtev pravnega reda Unije ter za zadovoljitev potreb po naložbah, ki jih opredelijo države članice in ki presegajo te zahteve«

- Glede na podatke OP-EKP bodo sredstva v celoti porabljena za dokončanje projekta RCERO Ljubljana. Za navedeni projekt je bilo izdano okoljevarstveno soglasje (št.: 35402-14/2013-309 z dne 16. 12. 2014.), v katerem so navedeni pogoji za varstvo varovanih območij. Te pogoje je potrebno v celoti upoštevati.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Predlagamo, da se usmeritev smiselno vključi v sklop vodilnih načel za izbor.

- Upoštevajo naj se tudi omilitveni ukrepi, ki so zapisani v Dodatku Okoljskega poročila za celovito presojo vplivov na okolje za Operativni program ravnanja s komunalnimi odpadki (Sippo d.o.o. in Aquarius d.o.o. Ljubljana, 2011).

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Ni potrebno. Usmeritev je bila pripravljena v času osnutka OP-EKP, kjer še ni bilo definirano, da bodo sredstva v celoti porabljena za dokončanje projekta RCERO Ljubljana.

3. Prednostna naložba »Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujanje ekosistemskih storitev, vključno z omrežjem NATURA 2000 in zelenimi infrastrukturami«

- V letu 2013 zavarovana območja obsegajo 13,3 % površine Slovenije. Skladno z Resolucijo o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2005–2012 (Uradni list RS, št. 2/06) je do leta 2014 načrtovano povečanje deleža zavarovanih območij različnih kategorij na 22 % površine Slovenije. Ta cilj še ni dosežen. Predlagamo, da se med ukrepe prednostne naložbe doda še: spodbude namenjene povečanju zavarovanih območij.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Ugotovljeno, da usmeritve ni mogoče upoštevati, ker širitve zavarovanih območij ni mogoče financirati s sredstvi EU. V tem primeru je usmeritev brezpredmetna.

- Ob načrtovanju nove javne in turistične infrastrukture (ceste, kolesarske poti, objekti) za obisk območij varstva narave naj se izogiba poseganju v kvalifikacijske HT ter ključne dele habitatov kvalifikacijskih in ključnih vrst. Prednostno naj se obnavlja že obstoječo infrastrukturo. Pozitiven vpliv urejanja nove infrastrukture bi predstavljala preusmeritev obiskovalcev varovanih območij na urejene javne poti in izven pomembnejših oziroma ključnih delov habitatov. Te infrastrukture naj se ne osvetljuje, razen če je to treba zaradi varnostnih razlogov.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: DA

- Na odkupljenih naravovarstveno vrednih zemljiščih je potrebno vzpostaviti primerno upravljanje, ki ustreza njihovemu namenu – varstvu narave in ohranjanju biodiverzitete.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Predlagamo, da se usmeritev smiselno vključi v sklop vodilnih načel za izbor (med pogoji v razpisni dokumentaciji navesti v smislu: sredstva za odkup je možno dobiti le v primeru predložitve ustreznega načrta upravljanja).

3. Prednostna naložba »Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujanje ekosistemskih storitev, vključno z omrežjem NATURA 2000 in zelenimi infrastrukturami« in
4. Prednostna naložba »Ukrepi za izboljšanje mestnega okolja, vključno s sanacijo opuščenih industrijskih zemljišč in zmanjšanja onesnaženosti zraka«

V primeru urejanja zunanje razsvetljave v okviru prednostne naložbe 3 ali 4 naj se upošteva sledeči ukrep:

- Ključnega pomena pri zunanji razsvetljavi je upoštevanje Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Uradni list RS, št. 81/07, 109/07, 62/10 in 46/13), predvsem določila, ki prepoveduje svetila, ki svetijo nad vodoravnico. Upoštevajo naj se še naslednje dodatne usmeritve:
 - v zunanji razsvetljavi naj se ne uporabljajo LED svetila (ali druge svetilke z velikim deležem modrega dela spektra svetlobe) in svetilke z velikim deležem UV svetlobe,
 - v primeru osvetljevanja fasad objektov (objekti kulturne dediščine) naj se uporabljajo reflektorji z zaslonko v obliki silhete osvetljenega objekta (tako je osvetljena samo fasada objekta),
 - vhode v zatočišča netopirjev na cerkvah in drugih stavbah naj se ne osvetljuje.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: V večji meri upoštevano. Predlagamo, da se zadnje vodilno načelo za izbor pri obeh naložbah dopolni:

- Prednostno se javne infrastrukture v varovanih območjih ne bo osvetljevalo, v nasprotnem primeru bodo uporabljeni viri, ki ne vplivajo negativno na zdravje ljudi **ali na biotsko pestrost** in bodo uporabljeni na način, da bo minimalizirano svetlobno onesnaževanje.

Prednostna os 7: Izgradnja infrastrukture in ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti

Železniška in cestna infrastruktura

V Strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04) so vključene usmeritve za ohranjanje naravnih kakovosti krajine. Z vidika umeščanja prometnic sta pomembni predvsem naslednji usmeritvi:

- Na posebnih varstvenih območjih (Natura 2000) se biotsko raznovrstnost, predvsem habitate rastlinskih in živalskih vrst, ki so posebnega pomena za Evropsko skupnost, ohranja z rabo prostora, ki omogoča vzpostavitev ali vzdrževanje ugodnega stanja teh vrst.
- Na območjih z naravnimi kakovostmi je treba preudarno načrtovati posege ter zagotoviti nemoteno odvijanje naravnih procesov in preprečiti fragmentacijo naravnih ekosistemov ter izgubo vitalnih delov naravovarstveno pomembnih habitatov. Spreminjanju obsega poplavnih območij ali odtočnih režimov se je treba načelno izogibati. Kadar pa to ni mogoče, je treba zagotoviti ustrezne nadomestne površine. Prostoživečim živalim je treba zagotoviti optimalno in nemoteno prehajanje preko trajnih antropogeno pogojenih ovir v prostoru.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Smiselno upoštevano.

Upošteva naj se še naslednje dodatne usmeritve in omilitvene ukrepe:

- Prednostno naj se rekonstruira ali nadgrajuje že obstoječe povezave. Trase novih cestnih in železniških povezav naj se prednostno umešča izven varovanih območij in ostalih naravovarstveno pomembnih območij.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Smiselno upoštevano.

- Ohranja naj se mreža habitatov in povezave med njimi, v primeru motenih povezav pa naj se v ta namen na selitvenih poteh gradi zelene mostove, podhode, ograje za prečkanje živali, rampe za izhod živali, ki zaidejo na cesto ipd. Na odsekih, kjer poteka migracija dvoživk, naj se načrtuje ustrezne tehnične rešitve in varstvene ukrepe za neoviran prehod dvoživk na njihovih ustaljenih selitvenih poteh. Ukrepi velja tako za nove povezave kot za rekonstrukcije obstoječih povezav. S temi ukrepi bi se omogočalo varno prehajanje živali preko ovir, kar bi omogočalo povezanost populacij ter zmanjšalo število povozov.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Delno. V vodilnih načelih bi veljalo izpostaviti še: Na odsekih, kjer poteka migracija prostoživečih živali, naj se načrtuje ustrezne tehnične rešitve in varstvene ukrepe za neoviran prehod živali na njihovih ustaljenih selitvenih poteh.

- V kolikor je v sklopu ukrepov prednostne osi 7 predvidena tudi razsvetljava prometne infrastrukture upoštevati: Sredstva se nameni zgolj za projekte, s katerimi je predvidena razsvetljava z izključno ekološkimi svetili. Ekološka svetilka je pravilno montirana svetilka, ki ima delež svetlobnega toka, ki seva nad vodoravnico, enak 0 % ter ima poudarjeni rumeni in rdeči spekter svetlobe, ter ne vsebuje UV spektra in je neprodušno zaprta, tako da se žuželke ne morejo

ujeti vanjo. Priporočeno je, da ima taka svetilka možnost daljinskega nastavljanja trenutne električne moči. Med ta svetila ne sodijo bele LED svetilke.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Smiselno upoštevano.

Pristanišče v Kopru

V okviru prednostne naložbe 3 je predviden tudi razvoj pristanišča v Kopru. Na območju vplivnega območja širitve so tudi varovana območja. usmeritve in omilitveni ukrepi za ta poseg so že predvideni v Dodatku Okoljskega poročila za celovito prostorsko ureditev pristanišča za mednarodni promet v Kopru (Aquarius d.o.o. Ljubljana, 2010). Omilitveni ukrepi so zajeti v Uredbi o državnem prostorskem načrtu za celovito prostorsko ureditev pristanišča za mednarodni promet v Kopru (Uradni list RS, št. 48/11), potrebno jih je v celoti upoštevati.

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Ni potrebno. Upoštevati pri postopkih na planski in izvedbeni ravni.

Ostali veliki projekti za razvoj cestne in železniške infrastrukture:

Projekt	Usmeritve
nadgradnja Zidani Most-Celje	Omejiti vplive na varovana območja.
obvoznica Novo mesto	Pri projektiranju upoštevati usmeritve iz Uredbe o državnem prostorskem načrtu za državno cesto od avtoceste A2 Ljubljana–Obrežje pri Novem mestu do priključka Maline (Uradni list RS, št. 102/12).

Upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov v OP-EKP: Ni potrebno. Upoštevati pri postopkih na planski in izvedbeni ravni.

Prednostna os 8: Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile

Omilitveni ukrepi in usmeritve niso potrebni.

Prednostna os 9: Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine, aktivno staranje in zdravje

Omilitveni ukrepi in usmeritve niso potrebni.

Prednostna os 10: Znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost

Omilitveni ukrepi in usmeritve niso potrebni.

Prednostna os 11: Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti in učinkovita javna uprava ter podpora razvoju NVO

Omilitveni ukrepi in usmeritve niso potrebni.

Prednostna os 12: Tehnična podpora

Omilitveni ukrepi in usmeritve niso potrebni.

4.4 Določitev časovnega okvirja izvedbe omilitvenih ukrepov, navedba nosilcev njihove izvedbe in način spremljanja uspešnosti izvedenih omilitvenih ukrepov

V poročilu so opredeljene usmeritve oz. omilitveni ukrepi za posamezne prednostne naložbe in ukrepe v okviru prednostnih osi. Ker se je presojalo program, tabela opredeljena s 7 prilogo Pravilnika ni relevantna. Za vse usmeritve in ukrepe velja upoštevanje spodaj navedenega.

SVRK je zadolženo za vključitev predlaganih omilitvenih ukrepov in usmeritev v prednostne naložbe OP-EKP.

MKO, sektor za CPVO in nosilci urejanja prostora med postopkom celovite presoje vplivov na okolje preverijo upoštevanje usmeritev/ukrepov.

Monitoring

Spremljanje stanja varovanih območij oziroma kvalifikacijskih HT in vrst se spremlja v okviru spremljanja stanja narave in biotske raznovrstnosti, ki pa se izvaja po naslednjih kazalnikih:

- Evropsko pomembne vrste [NB11]
- Ptice iz Direktive o pticah
- Evropsko pomembni habitatni tipi [NB12]
- Varovana območja narave [NV01]

Vsi navedeni kazalniki so del kazalnikov s katerimi se spremlja stanje okolja v okviru kazalcev okolja v Sloveniji (kazalci.arso.gov.si). Stanje kazalnikov spremlja SVRK in sicer na tri leta (leta 2017 in 2020). Glede na podatke o stanju kazalnikov se ugotovi spremembe v stanju okolja in te ugotovitve poveže z izvedenimi ukrepi OP-EKP. V primeru, da se kazalnik posodablja redkeje (na 5 ali 6 let) se spremlja učinek ukrepov OP-EKP samo v letu 2020. SVRK na osnovi ugotovljenega stanja kazalnikov, ki jih je mogoče povezati z izvedenimi ukrepi OP-EKP, oceni uspešnost doseganja okoljskih ciljev in po potrebi v letu 2017 prilagodi merila za izbor projektov za sofinanciranje in v letu 2020 poda usmeritve za izvajanje OP-EKP za programsko obdobje po 2020.

Kazalniki: Evropsko pomembne vrste [NB11], Ptice iz Direktive o pticah in Evropsko pomembni habitatni tipi [NB12]

Stanje vrst in habitatnih tipov se preveri na podlagi poročila po 17. členu Direktive o habitatih (92/43/EGS), stanje ptic iz Direktive o pticah se preveri na podlagi poročila po 12. členu Direktive o ohranjanju prosto živečih ptic (79/409/EGS). Poročilo po 17. členu Direktive o habitatih izdelajo države članice vsakih šest let, poročilo po 12. členu Direktive o ohranjanju prosto živečih ptic pa vsake tri leta.

Za pripravo poročil o stanju je odgovorno Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. Zadnje poročilo po 17. členu Direktive o habitatih je izšlo leta 2008, zadnje poročilo po 12. členu Direktive o pticah pa leta 2009. SVRK pri MKO preveri stanje kazalnika. Glede na izvedene ukrepe OP-EKP se določi kvalifikacijske ter ključne vrste in habitatne tipe na katere izvedeni ukrepi lahko bistveno vplivajo ter se glede na podatke iz poročil ugotovi ali je prišlo do sprememb ohranitvenega stanja.

Kazalnik: Varovana območja narave [NV01]

Kazalnik spremlja spremembe v površinah varovanih območij. Prikaz stanja s kazalnikom je dostopen na spletišču Kazalci okolja v Sloveniji. Podatke ažurira Agencija RS za okolje. Stanje kazalcev se lahko spremeni ob spremembah v zakonodajnih aktih, ki so podlaga za obravnavane naravovarstvene površine. SVRK pri ARSO preveri stanje kazalnika. Glede na izvedene ukrepe OP-EKP se opredeli naravovarstveno pomembna območja, ki jih izvedeni ukrepi tangirajo in se ugotovi ali je obseg teh območij spremenjen.

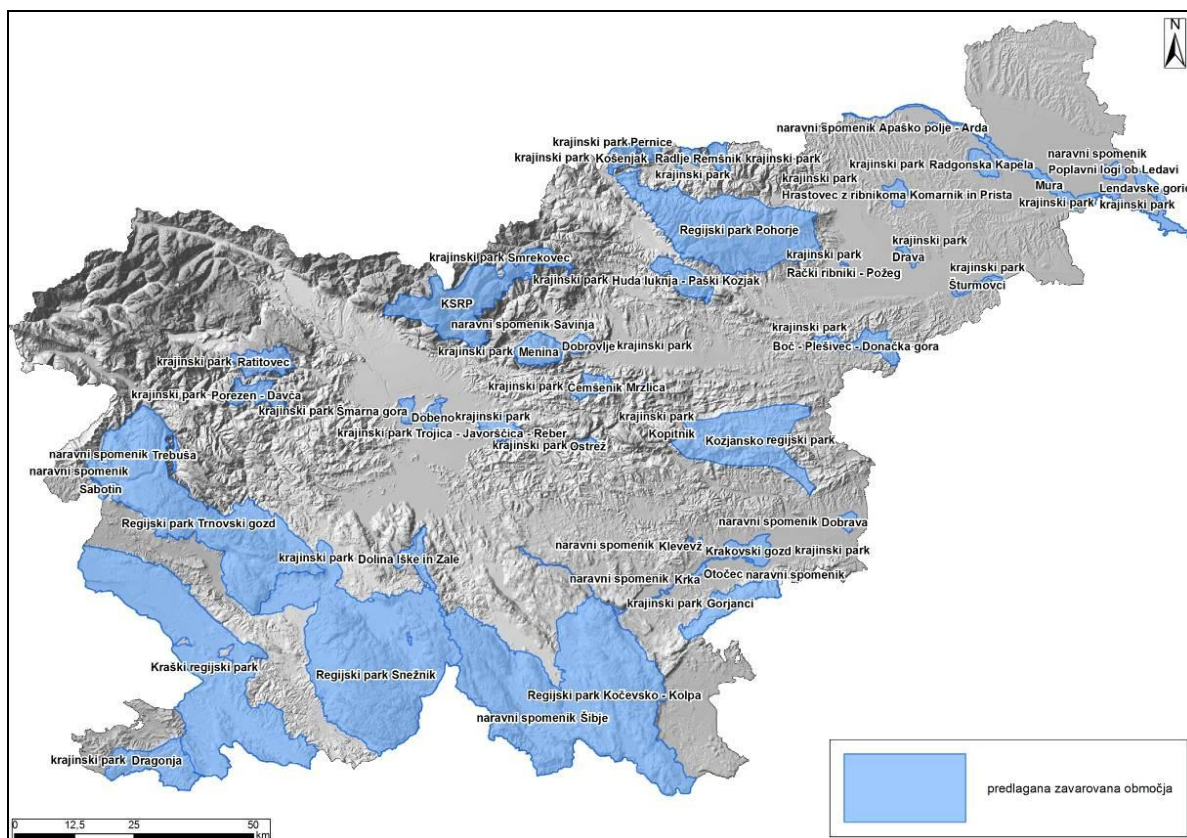
4.5 Navedba morebitnih načrtovanih ali obravnavanih pobud za ohranjanje narave, ki lahko vpliva na bodoče stanje območja

S sprejetjem sprememb in dopolnitev Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 33/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14) so bili določeni predlogi novih Natura 2000 območij oziroma predlogi njihovih sprememb razglašeni za potencialna Natura 2000 območja. Vplivi na nova Natura 2000 območja oziroma na njihove spremembe so bili presojani v predmetni dopolnitvi Dodatka za varovana območja.

Od ostalih pobud za ohranjanje narave, ki bi lahko vplivale na bodoče stanje območja, so tako le še predlagana zavarovana območja.

Na območju Slovenije je 46 predlaganih zavarovanih območij, ki skupaj obsegajo 541108,6 ha, kar je 26,7 % površine Slovenije. Od tega je 29 območij, predlaganih za krajinski park; 10 območij, predlaganih za naravni spomenik ter 7 območij, predlaganih za regijski park (ARSO, 2013).

Ker gre pri predlaganih zavarovanih območjih za območja, ki še nimajo statusa zavarovanih območij, vplivov nanje v nadaljevanju poročila nismo presojali.

Slika 14: Območja, predlagana za zavarovanje na območju Slovenije (vir podlage: ARSO, 2013)

5 NAVEDBA O VIRIH PODATKOV OZIROMA NAČINU NJIHOVE PRIDOBITVE IN UPORABLJENIH METODAH NAPOVEDOVANJA VPLIVA IN PRESOJ

5.1 Literatura in drugi viri

- Aquarius d.o.o. Ljubljana, 2010, dopolnitev december 2011: Okoljsko poročilo za Nacionalni energetske program (obdobje 2010 do 2030)., št. naloge: 1238-10 OP.
- Aquarius d.o.o. Ljubljana, februar 2011: Strokovna podlaga za Nacionalni energetske program (obdobje 2010 – 2030) Celovit pregled potencialno ustreznih območij za izkoriščanje vetrne energije), št. projekta: 1244-10 SP.
- Aquarius d.o.o., Ljubljana, 2010: Okoljsko poročilo za DPN za celovito prostorsko ureditev pristanišča za mednarodni promet v Kopru z Dodatkom za varovana območja.
- Forman, R. T. T., L. E. Alexander. 1998. Roads and their major ecological effects. *Annual Review of Ecology and Systematics* 29: 207-231.
- Geografski obzornik, 2005- letnik 52, št.1
- http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso, citirano oktober 2013
- <http://kazalci.arso.gov.si/>, citirano oktober 2013
- <http://krajji.eu/>, citirano oktober 2013
- http://nfp-si.eionet.europa.eu:8980/Public/irc/eionet-circle/javna/library?l=natura_dopolnitve/2000_sprejeto_2013&vm=detailed&sb=Title
- <http://rkg.gov.si/GERK/>, citirano oktober 2013
- <http://www.arso.gov.si/>, citirano oktober 2013
- <http://www.naravovarstveni-atlas.si/nvajavni/>, citirano oktober 2013
- <http://www.natura2000.gov.si/>, citirano oktober 2013
- <http://www.zgs.gov.si/>, citirano oktober 2013
- http://www.zrc-sazu.si/sites/default/files/komac_erozija_v_sloveniji.pdf, citirano oktober 2013
- <http://www.zrsvn.si/>, citirano oktober 2013
- Izpis podatkov iz uradnih evidenc Zavoda RS za varstvo narave, številka dopisa: 8-VI-415/2-O-13/KL (25.10.2013)
- IZVRS in Geologija d.o.o. Idrija, 2011: Okoljsko poročilo za dopolnjen načrt upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja vključno s programom ukrepov z Dodatkom za varovana območja.
- Nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 44/02)
- Operativni program ravnanja s komunalnimi odpadki (marec 2013)
- Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014 – 2020 - osnutek. MGRT in SVRK, september 2013, januar 2014 in april 2014
- Poročilo po 12. členu Direktive o ohranjanju prosto živečih ptic (79/409/EGS) o izvajanju te direktive v obdobju 2005–2007. MOP. 2009
- Poročilo RS po 17. členu Habitatne direktive (MOP, 2008)
- Program upravljanja območij Natura 2000 2007 – 2013 (MOP, 2007)
- Register kulturne dediščine Ministrstva za kulturo, september 2013
- Reijnen, M.J.S.M., 1995. Predicting effects of motorway traffic on breeding bird populations. Ministry of Transport, Public Works and Water Management, NL.
- Reijnen, R., R. Foppen, C.T. Braak, J. Thissen 1995: The effects of car traffic on breeding bird populations in woodland. *Journal of Applied Ecology* 32.
- Sippo d.o.o. in Aquarius d.o.o. Ljubljana, november 201: Okoljsko poročilo za celovito presojo vplivov na okolje za Operativni program ravnanja s komunalnimi odpadki, št. naloge: SP-2011/3
- Spletna stran CIRCA, citirano april 2013
- The EU Biodiversity Strategy to 2020, maj 2011

- Trilar T. 2012. Vpliv umetne svetlobe na živali. Seminar o svetlobnem onesnaževanju "Zakaj mora noč ohraniti svojo moč?", Vrhnika, 25. oktober 2012
- Varstvo narave – revija za teorijo in prakso ohranjanja narave, številka 21, oktober 2008
- Zavod za varstvo narave Slovenije, maj 2013. Splošne naravovarstvene smernice za urejanje prostora, verzija 1.1

5.2 Zakonodaja

- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 41/04 – ZVO-1, 20/06-ZVO-1A, 39/06-ZVO-1-UPB1, 70/08-ZVO-1B, 108/09 – ZVO - 1C, 48/12 – ZVO-1D, 57/12 – ZVO-1E, 97/2012 Odl.US: U-I-88/10-11, 92/2013)
- Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic
- Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst
- Zakon o varstvu podzemnih jam (Uradni list RS, št. 2/04)
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov – Bernska konvencija (Uradni list RS, št. 55/99)
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o biološki raznovrstnosti (Uradni list RS, št. 30/96)
- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 56/1999, 31/2000, 110/2002-ZGO-1, 119/2002, 22/2003-UPB1, 41/2004, 96/2004-UPB2, 61/2006-ZDru-1, 63/2007 Odl.US: Up-395/06-24, U-I-64/07-13, 117/2007 Odl.US: U-I-76/07-9, 32/2008 Odl.US: U-I-386/06-32, 8/2010-ZSKZ-B)
- Uredba o zvrsteh naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 52/02, 67/03)
- Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, Odločba US 13.03.2008, 96/08, 36/09, 102/11)
- Uredba o zavarovanih prosto živečih vrstah gliv (Uradni list RS, št. 58/11)
- Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 110/04, 115/07, 36/09)
- Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 33/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14)
- Uredba o habitatnih tipih (Uradni list RS, št. 112/03, 36/09, 33/13)
- Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04, 33/13, 99/13)
- Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/2004, 53/06, 38/10, 03/11)
- Okvirna direktiva o vodah, (2000/60/ES)
- Uredba o kakovosti površinskih voda za življenje sladkovodnih vrst rib (Uradni list RS, št. 46/02, 41/04-ZVO1)
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/02, 42/10)
- Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10)

5.3 Uporabljene metode

Posledice učinkov izvedbe programa na varovana območja in njihovo celovitost ter povezanost smo ocenjevali v skladu s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 3/11). Sprememba Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 38/10) ocene X ne dopušča več.

A – ni vpliva / pozitiven vpliv

B – nebitven vpliv

C – nebitven vpliv pod pogoji (ob izvedbi omilitvenih ukrepov)
D – bistven vpliv
E – uničujoč vpliv

Velikostni razred **A, B, C** »VPLIVI PLANA NISO ŠKODLJIVI«.

Velikostni razred **D, E** »VPLIVI PLANA SO POMEMBNI IN ŠKODLJIVI«.

Pri izdelavi presoje za Operativni program so v skladu z navodili Sektorja za celovite presoje, uporabljeni obstoječi, javno dostopni podatki o stanju prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst njihovih habitatov in habitatnih tipov.

Presoja za celotno območje Republike Slovenije je izdelana po prednostnih oseh in prednostnih naložbah OP-EKP. V Dodatku za varovana območja so presojani vplivi le tistih prednostnih osi, za katere je bilo v fazi vsebinjenja Okoljskega poročila ugotovljeno, da bi lahko imeli pomembne vplive na varovana območja.

Dodatek je pripravljen brez matrik, v skladu s 25.a členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja, ki navaja: Za operativne programe in druge plane ali njihove dele, ki niso plani s področja prostorskega načrtovanja in se iz njihovega opisa tudi s sklepanjem ne da ugotoviti vseh načrtovanih posegov, ker v opisih ni konkretnih lokacij posegov oziroma iz njih ni razvidna dovolj podrobna vrsta posegov, se pri presoji sprejemljivosti matrika iz Priloge 6 tega pravilnika ne izpolni. Za posamezne ukrepe v okviru OP-EKP, ki bi lahko imeli pomembne vplive na varovana območja narave, se bo na ravni podrobnejšega plana ali posega izvedla celovita presoja sprejemljivosti, ki bo vključevala tudi matrike.

Za izdelavo grafičnih prilog in slik je uporabljen računalniški program ArcGIS 10.2, uporabljene podloge vključujejo 3D teren Slovenije in mejo Slovenije (vir: GURS, 2008), dejansko rabo prostora (vir: MKO, 2013), varovana območja, naravne vrednote in ekološko pomembna območja (vir: ARSO, 2013 in spletna stran CIRCA, 2013), predlagana zavarovana območja in pričakovane naravne vrednote (ARSO, 2006), varovalni gozdovi in gozdni rezervati (vir: ZGS, 2013), kulturna dediščina (vir: Register nepremične kulturne dediščine (Rkd), Ministrstvo za kulturo, stanje na dan 26. 9. 2013), vodovarstvena območja (vir: ARSO, 2011), poplavna območja (vir: ARSO, 2010) in predvideni protierozijski ukrepi (ARSO, 2003).

6 NAVEDBE O IZDELOVALCIH POROČILA IN MOREBITNIH PODIZVAJALCIH

Avtorji Dodatka za varovana območja:

AQUARIUS d.o.o. Ljubljana
Cesta Andreja Bitenca 68
1000 Ljubljana

Odgovorni nosilec:
mag. Martin Žerdin, univ. dipl. biol.

Sodelavci:	Izdelava poglavja:
Mojca Vrbajnsčak, univ. dipl. biol.	Presoja sprejemljivosti programa na varovana območja, omilitveni ukrepi, podatki o programu, obstoječe stanje, kartografija
Natalija Libnik, univ. dipl. biol.	Presoja sprejemljivosti programa na varovana območja, omilitveni ukrepi, podatki o programu
Leonida Šot Pavlovič, univ. dipl. biol.	Presoja sprejemljivosti programa na varovana območja, omilitveni ukrepi
Lea Pačnik, univ. dipl. biol.	Presoja sprejemljivosti programa na varovana območja, omilitveni ukrepi, podatki o programu
mag. Martin Žerdin, univ. dipl. biol.	Presoja sprejemljivosti programa na varovana območja, omilitveni ukrepi